

BØRN OG UNGES HVERDAGSFRILUFTSLIV

Søren Andkjær, Jens Høyer-Kruse og Jan Arvidsen

2016:2

MOVEMENTS

Børn og unges hverdagsfriluftsliv

NatureMoves spørgeskemaundersøgelse
om børn og unges aktiviteter og oplevelser i naturen

Søren Andkjær
Jens Høyer-Kruse
Jan Arvidsen

Børn og unges hverdagsfriluftsliv. NatureMoves spørgeskemaundersøgelse om børn og unges aktiviteter og oplevelser i naturen.

Søren Andkjær, Jens Høyer-Kruse og Jan Arvidsen
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Projektet er støttet af Nordea-fonden og Friluftsrådet.

Udgivet 2016
ISBN 978-87-93192-73-7

Serie: Movements, 2016:2
Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Corbis
Opsætning: Lone Bolwig

Tryk: Print & Sign, Odense

Indhold

Introduktion til undersøgelsen	7
Læsevejledning	7
1. Spørgeskemaundersøgelsens design, begreber og referenceramme	9
1.1 Overordnet design	9
1.2 Konstruktion af spørgeskemaet	11
1.3 Generering af data	12
1.4 Analyse af resultater	14
1.5 Anvendte begreber	15
1.6 Forskningsoversigt	18
2. Hvilke udendørs områder benytter børnene?.....	23
2.1 De to udendørs områder børnene kommer mest i fritiden	23
2.2 Hvad laver børnene, der hvor de kommer mest?	27
2.3 Hvem laver børnene aktiviteterne med?.....	32
2.4 Børnenes aktivitetsmønster set i relation til kedsomhed	33
2.5 Opsummering af børnenes udendørs steder.....	37
3. Hvilke steder i naturen kommer børnene i?	39
3.1 Introduktion	39
3.2 Sommer.....	39
3.3 Analyser på tværs af de forskellige naturområder	49
3.4 Børnenes hverdagsfriluftsliv om vinteren	54
3.5 Opsummering af børnenes foretrukne områder i naturen	57
4. Hvad betyder naturområdernes kvaliteter og naturkarakterer for børnene?	59
4.1 Hvilke kvaliteter har naturområderne?.....	59
4.2 Naturkarakterer	64
4.3 Opsummering	68
5. Hvilke holdninger har børnene til naturen?	69
5.1 En god oplevelse i naturen	69
5.2 Den gode oplevelse set i relation til naturområde	72
5.3. Opsummering af børnenes holdninger til naturen	74
6. Hvilke ønsker og idéer har børnene til natur og udendørs rum?	75
6.1 Har børnene lyst til at komme mere ud i naturen?	75
6.2 Hvorfor kommer børnene ikke mere ud i naturen?	77
6.3 Hvad skal der til for at børnene kommer mere ud?	82
6.4 Hvilke aktivitetsmuligheder kunne børnene tænke sig i naturen?.....	85
6.5 Børnenes ønsker til oplevelsesmuligheder i naturen.....	90
6.6 Opsummering af børnenes ønsker og idéer til naturen og udendørs rum	93

7. Opsummering og forslag til mulige tiltag.....	95
7.1 Overordnede mønstre om børns motivation for friluftsliv	96
7.2 Mønstre knyttet til børnenes brug af naturen.....	97
7.3 Mønstre knyttet til børnenes køn, alder, bosted og aktivitetsniveau	98
7.4 Børns ønsker til aktiviteter og oplevelser i naturen.....	100
7.5 Forslag til tiltag som kan udvikle børns friluftsliv i hverdagen.....	101
7.6 Afrunding.....	104
Referencer.....	107
Bilag 1.....	112

Forord

Denne rapport omhandler en spørgeskemaundersøgelse om børn og unges hverdagsfriluftsliv. Undersøgelsen er en del af projektet NatureMoves (www.sdu.dk/naturemoves), som overordnet har til hensigt, gennem forskningsmæssig såvel som innovativ indsats, at udvikle børn og unges friluftsliv og naturoplevelser i hverdagen. Projektet er forankret på Institut for Idræt og Biomekanik, **Syddansk Universitet** (SDU) i forskningsenheden Active Living. Projektet, og dermed denne undersøgelse, er støttet af **Nordea-fonden** og **Friluftsrådet**.

Der er til projektet knyttet en referencegruppe bestående af repræsentanter fra Friluftsrådet, Lokale og Anlægsfonden, Danmarks Naturfredningsforening, DGI, DIF, Ungdomsringen samt Spejderne (DDS).

Tak for støtten og deltagelsen i projektet.

Tak også til lektor Kurt Lüders (SDU) for kritisk gennemlæsning af manus og til Lone Bolwig (SDU) for opsætning og færdigbehandling af rapporten.

Introduktion til undersøgelsen

Projektet NatureMoves knytter an til forskningstraditionen Active Living (Sallis et al., 2006; Troelsen et al., 2008, 2010; Schipperijn 2010), og har som hovedmål at fremme børn og unges friluftsliv i naturen. Projektet rummer to dele, først en forskningsdel og derefter en implementeringsdel, hvor målet er at udvikle og implementere nye rum og rammer, der kan inspirere børn og unge til at være mere aktive i naturen. Dette mål rummer bl.a. væsentlige sundhedsmæssige perspektiver generelt i forhold til befolkningen (Pretty et al., 2005; Abraham et al., 2010; Coon et al., 2011; Randrup et al., 2008) og for den valgte målgruppe af børn og unge (Pedersen & Brodersen, 1997; Sandseter 2009; Sandseter & Kennair 2011; Fjørtoft 2004). For at kunne udvælge, udvikle og iværksætte de rigtige tiltag er det imidlertid vigtigt at disse bygger på kvalificeret og sikker viden (Hjort, 2014).

Første del i forskningsprojektet NatureMoves er en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse, som har til hensigt at skaffe nødvendig viden på dette område. Denne rapport præsenterer de vigtigste resultater fra undersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelsen har til hensigt at afdække børn og unges udendørs aktivitetsmønstre og hverdagsfriluftsliv, deres forhold, præferencer og ønsker til natur og landskab. Undersøgelsen søger ud fra et kvantitativt perspektiv at give svar på tre forskningsspørgsmål: 1) *Hvordan og i hvilket omfang er børn og unge i Danmark aktive i naturen, i fritiden og hvilke begrænsninger for aktivitet kan identificeres?*; 2) *Hvorfor er børn og unge aktive i naturen, og hvilken betydning har friluftsliv og naturoplevelser for børn og unge?*; 3) *Hvilken betydning har de fysiske rammer for børn og unges friluftsliv?*

Med henblik på at besvare ovenstående spørgsmål rummer den kvantitative tilgang en række muligheder, men også en række begrænsninger (Eichberg, 2011). I forhold til de mere forståelsesorienterede og kvalitative elementer, som omhandler betydninger, oplevelser og værdier knyttet til natur og friluftsliv, suppleres undersøgelsen med kvalitative studier, der betjener sig af bl.a. feltstudier og interviews (Andkjær et al., 2014).¹

Læsevejledning

I denne rapport præsenteres de vigtigste resultater fra undersøgelsen, set i forhold til projektets hovedmål, i samlet form, hvilket har resulteret i en omfattende rapport. Læseren får mulighed for at få indblik i design, metodevalg m.m., og det er muligt at følge den analytiske vej frem mod resultater og konklusioner indenfor undersøgelsens forskellige dele.

Af hensyn til læsbarheden er der for hver del lavet opsummeringer indsat i særlige tekstboksse. I den afsluttende opsummering og perspektivering er de centrale resultater og forslag til tiltag ligeledes fremhævet grafisk. Ønsker man den hurtige vej til resultaterne, kan man derfor nøjes med at læse de særlige tekstboksse med opsummeringer. Det skal dog indføres, at denne læsning nødvendigvis vil resultere i en kraftig forenkling, hvor baggrund og argumenter såvel som detaljer og nuancer vil forsvinde.

¹ For yderligere information om NatureMoves henvises til projektets hjemmeside: www.sdu.dk/naturemoves.

Her kommer en kort oversigt over rapportens enkelte dele og kapitler.

Indholdsfortegnelsen er detaljeret og omfattende, hvilket er et bevidst valgt for at give læseren mulighed for at gå direkte til udvalgte og relevante afsnit. Man kan således med fordel benytte indholdsfortegnelsen som en direkte vej til særlige afsnit og temaer, som har interesse.

I **del 1** introduceres spørgeskemaundersøgelsen med præsentation og diskussion af design og anvendte metoder. Der redegøres for de anvendte begreber og kapitlet afsluttes med en kort forskningsoversigt, der opsummerer resultater fra udvalgte nordiske studier, som rummer samme tematik.

Del 2-6 rummer de centrale analyseafsnit af spørgeskemaundersøgelsen. Prioriteringen og opdelingen af disse i rapporten er foretaget med udgangspunkt i spørgeskemaet (se bilag 1). Intentionen er at starte bredt og derefter foretage en gradvis skærpelse af fokus. Generelt er der i præsentationen af resultater fokuseret på mulige sammenhænge og mønstre knyttet til børnenes alder, køn, bosted (land eller by), samt hvorvidt de er idrætsaktive eller ikke.

Der startes i **del 2** relativt bredt med at spørge børnene om deres udendørs vaner og aktivitetsmønstre i fritiden i hverdagen. Der ses her på offentlige naturområder, private naturområder samt offentlige kulturområder, og det handler således ikke direkte om børnenes friluftsliv eller relation til naturen.

I **del 3** fokuseres på de naturområder børnene kommer mest henholdsvis sommer og vinter. Der er mest fokus på børnenes aktiviteter om sommeren og resultater for aktivitetsmønstre, hyppighed af besøg, sociale samværsformer samt transportforhold præsenteres.

I **del 4** handler det om de naturområder hvor børnene kommer mest samt om hvordan børnene opfatter og oplever dem. Resultaterne viser de kvaliteter og naturkarakterer børnene forbinder med deres foretrukne naturområder.

I **del 5** kapitel præsenteres resultater, som vedrører børnenes holdninger til og oplevelser med natur knyttet til deres hverdagsfriluftsliv. Et centralt spørgsmål handler om børnenes opfattelse af ”den gode oplevelse” i naturen, som kan pege frem mod mulige tiltag til fremme af deres hverdagsfriluftsliv.

I det sidste resultatafsnit, **del 6**, præsenteres resultater vedrørende børnenes ønsker og ideer til naturen, samt til anlæg og faciliteter i naturen. For at få perspektiv på dette centrale spørgsmål indledes afsnittet med resultater knyttet til børnenes lyst til at komme mere i naturen og deres opfattede barrierer for hverdagsfriluftslivet.

Del 7 præsenterer en opsummering og kort diskussion af de centrale resultater ift. projektets og spørgeskemaundersøgelsens hensigt. Afslutningsvis præsenteres en perspektivering af undersøgelsens resultater i form af en række udvalgte tematikker og forslag til mulige tiltag, som kan udvikle børn og unges hverdagsfriluftsliv.

1. Spørgeskemaundersøgelsens design, begreber og referenceramme

Hensigten med dette afsnit er, at introducere til spørgeskemaundersøgelsen og skabe klarhed over de valg, der er truffet og dermed forståelse for vejen frem mod resultaterne. Først redegøres for valg af design og metoder i undersøgelsen, hvorefter de centrale begreber afklares og defineres. Afslutningsvis præsenteres en kort forskningsoversigt med opsummering af resultater fra udvalgte nordiske studier, som rummer samme tematik.

1.1 Overordnet design

Spørgeskemaundersøgelsen er overordnet designet som et tværsnitstudie med “maksimal variation” i forhold til sampling. Baggrunden for dette valg er mulige sammenhænge mellem på den ene side forskellige kommuner og skoler - og på den anden side vaner og holdninger til natur og friluftsliv blandt børn og unge. Baggrunden og hypotesen er at såvel forældrenes uddannelsesniveau som mængden og tilgængeligheden af natur i lokalområdet har betydning for børns og unges hverdagsfriluftsliv. Udvælgelsen af kommuner og skoler til undersøgelsen er derfor overordnet gjort på baggrund af uddannelsesniveaut hos den voksne befolkning i kommunen samt kommunens eller skoledistriktets naturindhold (Høyer-Kruse et al., 2015).

Kommuner og skoler er valgt som en kombination af Flyvbjergs kategorier (Flyvbjerg, 1991, 2010) med udvælgelse af en række paradigmatiskke eksempler, som har maksimal variation. Formålet med maksimal variation, er at udvælge kommuner og skoler, der har størst mulig heterogenitet, hvor en række parametre er til stede i både høj og lav grad. Hvis man kan finde fællestræk her, hvor vilkårene i øvrigt er forskellige, er der styrket sandsynlighed for at resultaterne har bred gyldighed. Samplingen sikrer på denne måde en stor grad af repræsentativitet.

I dette tilfælde arbejder vi med maksimal variation på flere niveauer. For det første har vi valgt at spørge 5. og 8. klasses elever, som netop er yderpunkter i målgruppen på 10-15-årige børn og unge. Dernæst har vi udvalgt en række kommuner og skoler på baggrund af demografiske, socioøkonomiske og strukturelle parametre.

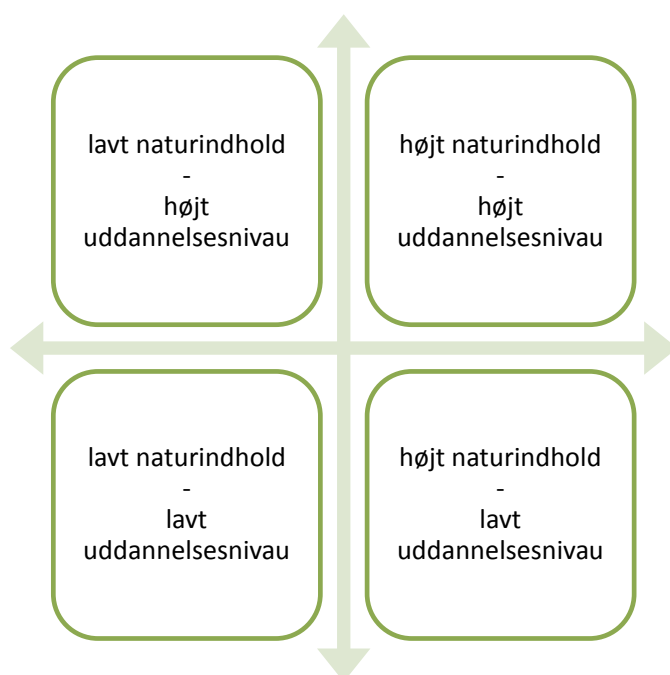
Børns fritids- og idrætsliv afhænger i stort omfang af de daglige omgivelser, og de er afhængige af det institutionelle og sociale netværk, som de færdes i til daglig (Christensen, 2004). Det er velkendt, at socioøkonomiske forskelle øver indflydelse på deltagelsen i idræt, og særligt to variable - uddannelse og indkomst - er anvendelige til at identificere sociale forskelle (Pilgaard, 2009). En række undersøgelser viser således, at der er en klar sammenhæng mellem forældres socioøkonomiske status, civilstatus og idrætsvaner på den ene side og omfanget af deres børns deltagelse i idræt og motion på den anden side (Kulturministeriet, 2009).

Idræt og motion i naturen, især blandt voksne, har de senere år fået stor opmærksomhed, men børn og unge benytter også naturen i forbindelse med idræt. Børnenes brug af naturen formodes ligeledes at være knyttet til adgangen og tilgængelighed (Forsberg et al., 2014), hvilket er baggrunden for anvendelsen af mængden af natur i kommunerne og skoledistrik-

ter som den anden centrale dimension i udvælgelsen af cases til spørgeskemaundersøgelsen (Høyer-Kruse et al., 2015).

Udvælgelsen af de paradigmatisk kommuner-cases baserer sig dermed på hypotesen om at socioøkonomiske forhold og naturindhold i kommuner og skoledistrikter har betydning for børn og unges friluftsliv. Kommuner og skoledistrikter i Danmark er derfor indplaceret i 4 forskellige kvadranter i en matrix ift. befolkningens uddannelsesniveau og kommunens eller skoledistriktets naturindhold (se figur 1.1). Cases i undersøgelsen er strategisk valgt for at kunne give bred og varieret repræsentation ift. de to parametre, og kommuner og skoler er udvalgt som maksimal variation cases med stor spredning ift. de 4 kvadranter.

Figur 1.1 Matrice med naturindhold og uddannelsesniveau.

Valget af maksimal variation i samlingen rummer to analytiske hensigter og muligheder: 1) gennemgående mønstre i børn og unges friluftsliv, som optræder på tværs af de to parametre, vil blive styrket, 2) der vil være mulighed for at påvise mønstre i børn og unges friluftsliv, som kan skyldes de to parametre.

Valget af metoden rummer imidlertid også mulige problemer. Brug af socioøkonomiske data fra kommune og skoledistrikt kan rumme en potentiel risiko for at mulige mønstre tildeles denne forklaring, hvor det i stedet handler om andre faktorer. En mulighed er således, at de socioøkonomiske forskelle dækker over andre sammenhænge eller forklaringsårsager. Fx kan det tænkes, at et højt socioøkonomisk niveau hænger sammen med nærhed til attraktive naturområder, fx søer og kystlinje, og at dette er baggrunden for eventuelle forskelle og mønstre.

Brugen af naturindhold i kommunen som parameter for udvælgelse af cases rummer li-

geledes en række udfordringer. Ved anvendelse af GIS-data² er det alene omfanget af natur som angives og ikke karakteren af natur. Tilsvarende er det heller ikke muligt at skelne mellem forskellige typer af natur ift. ejerforhold, fx private og offentligt naturområder, hvor der gælder forskellige adgangsregler og grader af tilgængelighed. Det er heller ikke muligt at identificere og indregne særligt attraktive naturområder, hvor der eksempelvis er anlagt gode stisystemer, MTB-ruter eller andre faciliteter. Nyere studier peger på at dette har stor betydning for såvel oplevelse som brug (Arvidsen et al., 2012; Andkjær et al., 2013).

Nærhed til naturområderne bliver ligeledes et parameter, som kan tænkes at have stor betydning, men som risikerer at blive sløret qua metoden. Der ses alene på omfang af natur i kommunen, og ikke på hvorvidt de enkelte brugere har nærhed og tilgængelighed til naturen. Der er stor forskel på om naturområderne ligger koncentreret i en særlig del af kommunen eller om mindre naturområder er spredt ud i kommunen, fx tæt på boligområder.³

1.2 Konstruktion af spørgeskemaet

I undersøgelsen er der valgt at fokusere på børn og unge i alderen 10-15 år, hvilket skyldes, at nyere undersøgelser har vist, at børns og unges udendørs fysiske aktivitet falder i netop denne periode (Laub & Pilgaard, 2012, 2013). Samtidigt vurderes børn og unge i denne aldersgruppe som en meget central målgruppe, når det handler om at skabe vaner og tradition for naturoplevelser og friluftsliv (Fjørtoft & Reiten, 2003; Tordsson & Vale, 2013). Aktiviteter i naturen og naturoplevelser vurderes som vigtige i forhold til børns og unges udvikling af sundhed og trivsel, hvilket fremgår af en række studier som udtrykker bekymring over, at børn i dag bruger mindre tid udendørs end tidligere (Nabhan & Trimble, 1994; Hillman & Adams, 1992; Valentine & McKendrick, 1997; Karsten, 2005; Louv, 2008) (se endvidere forskningsoversigten).

Spørgeskemaet har til formål at besvare de tre overordnede forskningsspørgsmål, hvilket operationaliseres gennem en lang række spørgsmål om aktivitetsmønstre, brug af forskellige områder i naturen, holdninger til natur og friluftsliv, samt oplevelser i naturen. Ligeledes stilles en række spørgsmål, der angår køn, alder, uddannelse og familieforhold. Da børns omverdensforståelse og begrebsapparat generelt er mindre udviklet end voksnes, er det væsentligt at begreber, formuleringer og omfang af spørgsmål er tilpasset denne aldersgruppe (Anderesen & Kjærulff, 2003), hvilket bl.a. er opnået gennem en række pilottests. Spørgeskemaet er således blevet pilottestet tre gange i forskellige skoleklasser,⁴ og er efterfølgende blevet diskuteret i projektets referencegruppe samt i forskningsenheden Active Living.⁵

2 GIS står for 'Geographical Information Systems', som på dansk oversættes til geografiske informationssystemer. I snæver betydning kan GIS dække over en samling af computerprogrammer, der benyttes til behandling af geografiske kort og data, mens begrebet GIS i bredere forstand beskriver det fagområde, hvori digitale kort og data med en geografisk tilknytning behandles. GIS er således et vidensfelt, som kræver kendskab til indsamling, lagring, analyse og præsentation af 'geodata' inden for forskellige fagområder

3 Metoden opfanger heller ikke brug af natur i nabokommunen. Bor man i en "natur-fattig" kommune som grænser op til en kommune med meget tilgængelig natur vil man naturligt lægge sit friluftsliv i nabokommunen.

4 Spørgeskemaet er blevet testet af en 5. klasse på Glamsbjergskolen i Assens Kommune, en 8. klasse på Bogense Skole i Nordfyns Kommune samt en 5. klasse på Allerslev Skole i Lejre Kommune.

5 http://www.sdu.dk/om_sdu/institutter_centre/iob_idraet_og_biomekanik/forskning/forskningsenheder/active_living

I spørgeskemaet er inkluderet en række spørgsmål, der relaterer sig til andre studier, hvilket giver mulighed for at diskutere resultaterne i forhold til teori og tidligere studier. I forhold til børnenes opfattelse af og holdning til naturen er der således hentet inspiration fra teorier om natursyn, bl.a. Finks filosofiske tilgang til natursyn (Fink, 2003). I andre spørgsmål er der hentet inspiration fra Grahn & Berggren-Bärrings klassificeringssystemet af parkkarakterer (Grahn, 1991; Berggren-Bärring & Grahn, 1995). Parkkaraktererne afspejler en sammenhæng mellem kvaliteten af et grønt område og brugernes oplevelser og præferencer i relation til det givne område.⁶ En række spørgsmål tager udgangspunkt i tidligere undersøgelser af børn og unges bevægelsesfrihed eller uafhængige mobilitet (independent mobility), hvor hensigten er at afdække, hvilke steder børn og unge må opholde sig alene eller sammen med andre.⁷

Spørgeskemaet er konstrueret med en række 'spring' og 'aktiveringer', således at ikke alle respondenter bliver stillet de samme spørgsmål, men kun besvarer spørgsmål, der er relevante for deres situation og tidligere svar (se bilag 1). Skemaet er designet, så det tager mellem 20 og 35 min. at besvare, afhængig af børnenes læsefærdigheder. Spørgeskemaundersøgelsen gennemføres ved hjælp af SurveyXact,⁸ som er et internet-baseret system til styring, udarbejdelse af spørgeskemaer, dataindsamling og analyse.

1.3 Generering af data

Spørgeskemaet er sendt til alle elever på 5. og 8. klassetrin på udvalgte skoler i en række kommuner, hvor børnene har besvaret skemaet i skoletiden. Skemaerne er udsendt til skolerne i maj 2015, og der er blevet rykket for svar flere gange undervejs. Indsamling af data blev gennemført i perioden maj til august 2015.⁹ Skemaet er sendt til i alt 3.313 elever i 5. og 8. Klasse, og 2.039 børn har svaret, hvilket giver en svarprocent på 62%. Svarprocenten vurderes tilfredsstillende, idet den svarer til deltagelsen i andre lignende undersøgelser af børn i danske kommuner (fx Høyer-Kruse, 2010).

Børnene kommer fra fem kommuner: Kolding, Nordfyn, Odense, Ringkøbing-Skjern og Rudersdal, og ialt har 38 skoler været med i undersøgelsen. I tabel 1.1 ses de deltagende skoler, antal elever og svarprocent (se tabel 1.1). Svarprocenten fra skolerne er svingende og de fleste skoler har over 60% i svardeltagelse.¹⁰

6 Perspektivet er løbende blevet revideret og tilpasset konkrete forskningsinteresser, fx en dansk kontekst (Randrup et al., 2008; Caspersen & Olafsson, 2006).

7 Der anvendes forskellige metoder til at afdække børns uafhængige mobilitet (Bates & Stone, 2014) og mange forskellige tilgange til at spørge til børns uafhængige mobilitet, fx Hart's opdeling (Hart, 1979) i tre kategorier.

8 <http://www.surveyxact.dk>

9 For at sikre en høj svarprocent er flg. to tiltag iværksat: 1) Tilbud om et undervisnings-oplæg til en dobbelttime, som udover spørgeskemaet rummer refleksionsspørgsmål, fakta-ark og forslag til praktiske udeaktiviteter i nærområdet. 2) Udlovning af en præmie til de klasser som opnår den højeste svarprocent på både børne- og voksenskemaer. Præmien er en gratis aktivitetsdag i naturen på egen skole arrangeret af en gruppe kompetente og engagerede idrætsstuderende fra IOB/SDU (vindere blev Videbæk og Højmark skole og dagen blev succesfuldt gennemført d. 23/10 2015).

10 De få skoler der ligger herunder har enten slet ikke deltaget eller også ligger deres deltagelse mellem 10 og 40 procent.

Tabel 1.1 Børnenes svardeltagelsen fordelt på kommuner og skoler

Kommune	Skole	Deltaget	Svarprocent
KOLDING	Alminde Viuf	119	93
	Bakkeskolen	109	93
	Christiansfeld Skole	78	72
	Lyshøjskolen	28	13
NORDFYNS	Havrehedskolen	123	92
ODENSE	Hunderupskolen	112	93
	Provstegårdskolen	54	41
	Risingskolen	76	78
RINGKØBING SKJERN	Alkjærskolen	67	96
	Amagerskolen	86	74
	Bork Skole	13	100
	Faster Skole	16	100
	Fjølstervang Skole	13	100
	Hee Skole	15	100
	Holmsland Skole	15	94
	Hvide Sande Skole	76	92
	Højmark Skole	11	92
	Kirkeskolen	92	84
	Lem Stationsskole	48	79
	Nr. Vium-Troldhede Skole	0	0
	Rindum Kjærgaard	0	0
	Ringkøbing Skole	186	85
	Rækker Mølle Skolen	0	0
	Spjald Skole	26	36
	Stauning Skole	20	95
	Tarm Skole	130	96
	Tim Skole	55	96
	Videbæk Skole	82	95
Vorgod-Barde Skole	20	100	
Ådum Børneunivers	10	83	
RUDERSDAL	Birkerød Skole	0	0
	Bistrupskolen	92	75
	Dronninggårdskolen	23	15
	Høsterkøb Skole	39	83
	Ny Holte Skole	0	0
	Nærum Skole	97	91
	Sjælsøskolen	0	0
	Skovlyskolen	19	21
	Vedbæk Skole	89	97
I alt		2039	62

Udover en generel bred deltagelse blandt kommunerne og skolerne er der ligeledes en jævn fordeling mellem baggrundsvariablerne køn og alder (se tabel 1.2). Der er dog en lille overvægt blandt deltagerne hos 5. klasserne, hvilket skyldes at det har været nemmere at motivere de yngre elever til at deltage.

Andelen af børn, der har angivet, at de bor på landet, er lille i forhold til børn, der angiver at bo i en by. Den store forskel dækker i dette tilfælde over, at den dikotome variabel er omkodet og beregnet ud fra flere underkategorier.¹¹ Det er usikkert, hvorvidt børnene kan vurdere om de bor i en by med under 10.000 indbyggere eller over, og dermed om vi kan stole fuldstændigt på deres svar. Derfor skal den omkodede variabel primært give en indikation af, om børnene bor i et område med lav eller høj grad af urbanisering (land vs. by).

Der er ligeledes en lidt skæv fordeling blandt de idrætsaktive (79%) og ikke-idrætsaktive (21%). Denne fordeling svarer dog til resultater fra en række nylige undersøgelser af børns idrætsdeltagelse i forskellige kommuner, hvor tallene for de idrætsaktive ligger på omkring 75% (fx Høyer-Kruse 2010).

Tabel 1.2 Baggrundsvariable

		Antal	%
Er du dreng eller pige?	Dreng	986	50
	Pige	1001	50
Hvilken klasse går du i?	5. klasse	1131	56
	8. klasse	901	44
Hvor bor du?	På landet	523	27
	I byen	1391	73
Er du idrætsaktiv?	Idrætsaktiv	1563	79
	Ikke-idrætsaktiv	415	21

Udvælgelsen af kommuner er gjort med henblik på at sikre repræsentativitet i undersøgelsen. Antallet af respondenter 2.039 bidrager til at gøre det statistisk muligt at opnå sammenlignelige grupper i analyserne. Med forbehold for den geografiske fordeling er der således en stærk indikation af repræsentativitet af populationen på tværs af de deltagende skoler og kommuner i undersøgelsen.

1.4 Analyse af resultater

Analysen af spørgeskemadata vil hovedsageligt være i form af frekvenstabeller og krydstabeller. Statistisk holdes analyserne på et deskriptivt niveau, hvor formålet primært vil være at beskrive friluftsvaner og holdninger hos populationen af børn og unge.

Det valgte design til undersøgelsen sikrer, at resultaterne til en vis grad kan generaliseres

¹¹ I spørgeskemaet har børnene mulighed for at vælge i mellem 'På landet', 'En lille landsby (under 1.000 indbyggere)', 'En mindre by (1.000-10.000 indbyggere)', 'En større by (over 10.000 indbyggere)' og 'Ved ikke'. I den omkodede variabel er de første to kategorier lagt sammen til 'på landet' og de næste to kategorier lagt sammen til 'i byen'.

til resten af befolkningen. Derfor vil gennemgangen og analysen af resultaterne gå fra at være deskriptiv til mere konkluderende, dvs. fremhæve og syntetisere forskelle og sammenhænge i fra resultaterne.

I de bivariate analyser (krydstabeller) undersøger vi, om der er signifikante sammenhænge mellem de forskellige variable. Til afklaring af stokastiske variationer sættes signifikansniveauet til 0,05. Hvis resultaterne i de bivariate analyser ikke viser en signifikant forskellighed i de forskellige tabeller, vil det blive bemærket i resultatafsnittene.

En stor del af resultaterne i tabeller og figurer er angivet i %-tal ud af antallet af børn (cases). Den opmærksomme læser vil imidlertid opdage, at visse steder er det samlede %-tal over 100, hvilket skyldes at der i spørgsmålene har kunnet gives 2, 3 eller flere svarmuligheder. I disse tilfælde er andelen af svar beregnet i stedet (% af 'responses'). Dette er tydeliggjort i overskriften til tabeller og figurer.

Det er imidlertid ikke et mål i sig selv at finde forskelle, fx mellem børn der bor i byen og børn der bor på landet. Det vil ofte være ligeså interessant, at der ikke er forskel på nogle af de uafhængige variable (køn, alder osv.). I gennemgangen af resultaterne benyttes primært ordskalaen 'ingen', 'lille', 'nogen', 'stor', og 'meget stor' når en forskel mellem grupper eller variable skal beskrives.

Ordskyer

I en del af spørgsmålene har børnene mulighed for at markere en kategori 'andet'. Denne kategori er primært medtaget fordi pilottestene af spørgeskemaet viste, at de faste kategorier, ikke altid var fyldestgørende. Ved de fleste af 'andet' kategorierne har børnene mulighed for at skrive en fritekst. Fremgangsmåden i behandlingen af disse fritekster har været at omkode dem til de faste kategorier, hvor det var muligt. Ved de åbne udsagn, der ikke kunne omkodes, blev ordene efterfølgende analyseret for sig.

Udvalgte steder er de kvalitative svar i fritekst blevet analyseret ved 'simpel' ordtælling for at få et generelt indblik i, hvad børnene tænker på. Alle angivne ord opsummeres i en liste, og ved hjælp af internetprogrammet 'Wordle'TM (<http://wordle.net>) udformes dernæst en slags 'sky' af ord. Wordle tæller ordene, sorterer de mest almindelige ord væk (fx: i, en, som, at osv.) og genererer et billede, som kan bruges som et slags 'indholds-identificerende' grafisk element. Undervejs i udformningen af skyen bliver ordene valideret, og lignende eller enslydende ord bliver lagt sammen og talt som ét ord. Jo flere gange et ord nævnes af børnene, jo større bliver ordet i 'skyen' (se del 3). Dermed kan denne form for opsummering og fremstilling give en indikation af en særlig tematisk retning, og analytisk samles i en kategori eller et udsagn.

1.5 Anvendte begreber

Børn

Begrebet *børn* anvendes af formidlingsmæssige årsager gennemgående som samlebetegnelser for deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen, der alle er mellem 10 og 15 år. Det afspejler derfor ikke nødvendigvis "børnenes" selvforståelse, og nogle af børnene vil formentlig opfatte sig selv som "unge" eller "teenagere".

Børn opfattes i undersøgelsen som sociale aktører der - på lige fod med voksne – kan, og har ret til, at udtrykke viden om og holdninger til deres egen personlige og sociale virkelighed (Prout, 2005). Børnenes besvarelser i spørgeskemaet afspejler derfor deres virkelighed, der ikke er mere eller mindre virkelig end de voksnes besvarelser, men naturligvis skal analyseres og forstås med udgangspunkt i deres egen virkelighed og hverdag.

Fritid

Fritid forstås bredt som *al den tid der ikke er skoletid*. Med til fritiden hører således i udgangspunktet også transporttid til og fra skole, fritidsinteresser og lignende, samt arbejdstid og sovetid. Funktionelt vil arbejdstid og sovetid dog ofte være uden betydning, da børnene her sjældent er i naturen.

Naturområder

I spørgeskemaundersøgelsen skelnes der overordnet mellem *udendørs områder* og *naturområder*. Begrebet *udendørs områder* dækker alle områder og landskaber udenfor bygninger, dvs. alt fra skov og strand over haver og havne til indkøbsgader og idrætsanlæg. Begrebet *naturområder* derimod anvendes mere specifikt om *udendørs områder og landskaber, hvor større dele er relativt upåvirkede af menneskelig indgriben*. I spørgeskemaundersøgelsen operationaliseres naturområder i følgende typer: *Strand, sø eller å, Parker eller grønne områder i byen, Skov eller krat, Naturstier, Eng, hede eller mark, samt Naturlegeplads*.

Når der i spørgeskemaundersøgelsen opereres med såvel det generelle begreb *udendørs-område* og det mere snævre begreb *naturområder*, så er det overordnet et forsøg på at skabe et nuanceret overblik over børns udendørs steder og hverdagsfriluftsliv.

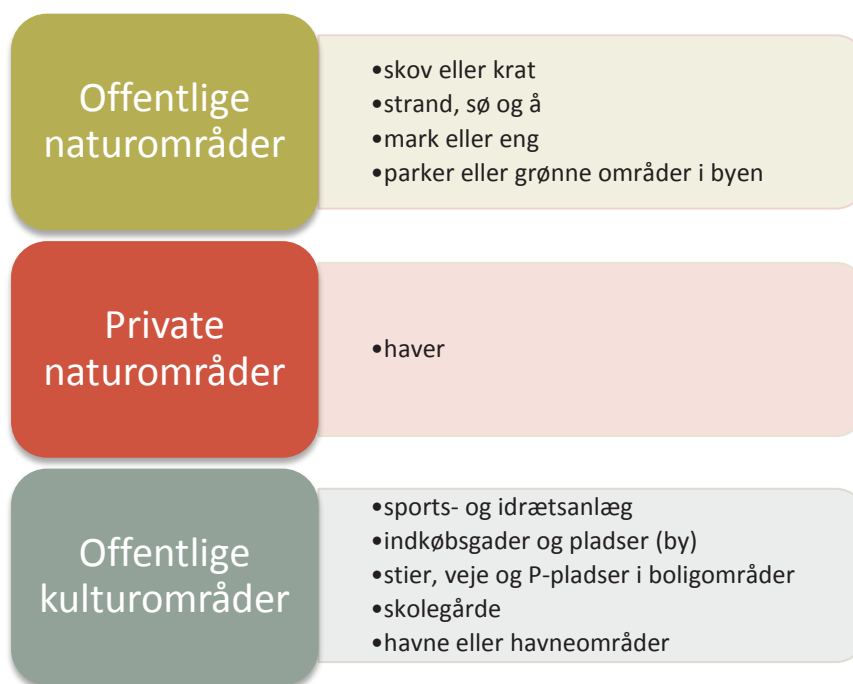
Det er væsentligt at bemærke, at opdelingen ikke er teoretisk funderet eller logisk nødvendig, men udtrykker en udbredt hverdagsproglig konstruktion der af praktiske årsager er værd at viderefører i dette projekt.

Opdelingen ikke imidlertid er uproblematisk. Således forstås naturområder som et underbegreb af udendørsområder, men afgrænsningen af de særlige naturområder rummer en række grænsefænomener (Arvidsen et al., 2015).

De udendørs steder, som børnene i undersøgelsen (se bilag 1) kan vælge imellem kan groft deles op i tre kategorier: 1) offentlige naturområder, 2) private naturområder samt 3) offentlige kulturområder (se figur 1.2).

I undersøgelsen fokuserer vi på børns forhold til de offentlige naturområder, da en forståelse af dette er hovedsigtet med undersøgelsen. Det skal bemærkes at de private naturområder kan spænde fra meget kultiverede pryd- eller nyttehaver til vildtvoksende haver med stort naturpræg og -indhold. Skove og andre offentlige naturområder inkluderer både privat og statsejet jord, hvortil der er offentlig adgang iflg. Naturbeskyttelsesloven.

Figur 1.2 Tre kategorier af udendørs steder.

Naturoplevelser

Begrebet *naturoplevelser* defineres som *kropslige, følelsesmæssige og kognitive erfaringer af naturen*. Naturoplevelser dækker således både de stemninger, som naturen giver anledning til (fx mystisk, fredeligt, hyggeligt og spændende) og de kvaliteter som børnene tilskriver naturen (fx som kilde til stilhed, tryghed, viden, alenetid, varierede aktiviteter og udfordringer).

Forståelsen af naturoplevelse i dette projekt læner sig op af et naturoplevelsesbegreb, der fremføres af Stephen R. Kellert (2002), og som opererer med tre grundlæggende forskellige former for naturoplevelser: *direkte, indirekte og vikarierende* naturoplevelser (Arvidsen et al., 2015). Det handler i denne undersøgelse om børnenes direkte naturoplevelser.

Hverdagsfriluftsliv

I en dansk sammenhæng eksisterer der – i modsætning til fx i Norge – ikke en officiel definition af begrebet friluftsliv. Projektet henter derfor inspiration til en definition af friluftsliv fra forskellige kilder. I Nudansk Ordbog (Becker-Christensen, 1999) defineres friluftsliv som ”det at dyrke udendørs aktiviteter, fx sejlsport, fiskeri eller lignende”. Heller ikke i *Regeringens Natur og Miljøpolitiske Redegørelse 1999* ekspliciteres en definition, men rapporten bemærker dog at begrebet særligt bliver anvendt ”om en lang række menneskelige aktiviteter, der foregår i fritiden udenfor hjemmet, arbejdspladsen og sportspladsen, og som vælges af lyst.” (Miljø- og Energiministeriet 1999, s.452). Andkjær (2008) læner sig op af denne forståelse af friluftsliv, og peger på at ”Friluftsliv forstås bredt som aktiviteter i naturen, der ikke direkte er knyttet til hjemmet (f.eks. havearbejde), arbejde (f.eks. skovbrug) eller sportskonkurrencer (f.eks. et orienteringsløb). Friluftsliv dyrkes primært i fritiden, evt. i

forbindelse med uddannelse, og vælges ofte af lyst” (Andkjær 2008, s. 11).

Projektet knytter grundlæggende an til denne forståelse af friluftsliv, men begrebet rummer ikke alle de aspekter, som vi ønsker at fremhæve. Dels ønsker vi at betone, at interaktionen med naturen er et væsentligt element ved friluftsliv, og dels ønsker vi at fokusere på de dele af børnenes friluftsliv, som de selv har stor indflydelse på, og vi anvender derfor begrebet *hverdagsfriluftsliv*.

Begrebet *hverdagsfriluftsliv* defineres i projektet som børns *spontane, lystbetonede (autoteliske) aktiviteter og ophold i naturen - alene eller sammen med andre - der muliggør kropslige, følelsesmæssige og/eller kognitive interaktioner med omgivelserne (se Naturoplevelser ovenfor).*

Anvendelsen af begrebet *hverdagsfriluftsliv* er inspireret af Margrete Skårs (2010) forståelse af begrebet. Hun betoner bl.a. at man i *hverdagsfriluftslivet* ikke forlader lokalområdet, hvilket er i overensstemmelse med vores brug af begrebet, hvor friluftsliv i forbindelse med rejser ikke undersøges. Brugen af begrebet adskiller sig imidlertid fra Skårs i den forstand, at skolestyrede aktiviteter i naturen ikke medtages her.

1.6 Forskningsoversigt

Hensigten med dette afsnit er at opsummere centrale resultater fra nyere nordiske studier og publikationer om børn og unges vaner og adfærd knyttet til idræt og friluftsliv. Det handler således om at skabe et overblik over den eksisterende viden og forskning på feltet, som nærværende undersøgelse kan tage afsæt i og referere til.

Der er ikke tale om et systematisk litteraturstudie, men derimod om en eklektisk udvælgelse af relevante studier i Norden baseret på kædesøgninger med udgangspunkt i centrale studier. Intentionen er, at oversigten kan danne baggrund for forståelse og diskussion af spørgeskemaundersøgelsens resultater.

Oversigten inkluderer en række studier, som undersøger børn og unges vaner og aktivitetsmønstre i naturen, samt studier, der præsenterer viden om danskernes, idrætsdeltagelse. Hertil kommer studier af danske skolebørns sundhedsvaner og -tilstand, samt nyere rapporter, som præsenterer indsigt i særlige perspektiver og fokuserer på fx piger, udsatte unge og ikke-etniske danskeres idrætsdeltagelse og friluftsmønstre i Danmark. Endelig er der inkluderet to norske studier, som præsenterer og diskuterer viden om børns relationer til naturen.

Danmarks Naturfredningsforenings undersøgelser af børns friluftsliv

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har foretaget en række undersøgelser af børns friluftsliv i årene 2009, 2012 og 2015 (Paltved-Kaznelson, 2009; Andersen Nygård, 2012; TNS Gallup, 2015). Undersøgelserne er foretaget som webinterviews med repræsentativt udvalgte forældre til børn i alderen 5-12 år, og er gennemført af Gallup. Det er således forældre, som udtaler sig om børnenes friluftsliv.

De to første spørgeskemaundersøgelser fokuserer på forskellige generationer af danskeres brug af naturen. Intentionen er at undersøge, hvilke forskelle der er på, hvordan børn i dag bruger naturen sammenlignet med, hvordan deres forældre og bedsteforældre brugte naturen, da de var børn.

De tre undersøgelser peger i samme retning, og der er relativt få variationer i resultaterne, hvorfor det er vanskeligt at tale om en udvikling i perioden, som undersøgelserne dækker (2009 – 2015). De vigtigste resultater i undersøgelserne er at: 1) voksne generelt synes at det er vigtigt at børn kommer ud i naturen, og de mener i høj grad at barndommens naturoplevelser har haft positive indflydelse på deres liv og på, hvordan de bruger naturen som voksne, 2) mange børn kommer jævnligt i naturen, og ca. halvdelen af forældrene mener, at deres børn kommer nok i naturen, 3) børn kommer mindre i naturen i dag end tidligere – specielt sammenlignet med generationen af bedsteforældre, 4) de væsentligste barrierer for børns brug af naturen er andre fritidsinteresser som computerspil, tv, idræt, samt dårligt vejr.

Unge fysiske aktivitet (Epinion Capacent, 2007)

Capacent Epinion har i 2007 for KOMPAN foretaget en mindre undersøgelse af 13-16 årige danske unges adfærd og holdninger i forhold til fysisk aktivitet udendørs.¹² Undersøgelsen præsenterer interessant information om, hvad de unge laver i udemiljøet, hvilke faciliteter de bruger, og hvilke præferencer de har. Undersøgelsen konkluderer bl.a. at: 1) mange børn og unge ønsker sig flere udendørs steder, hvor man kan mødes og være aktive, 2) mange synes legepladser er attraktive og sjove steder at opholde sig og være aktive, 3) pigerne opholder sig mest på indkøbsgader og sportspladser, mens drengene opholder sig mest på sportspladser og skaterbaner.

Udendørs steder er iflg. de unge attraktive, når der er mange aktivitetsmuligheder og mange unge, samt når der er trygt og ordentligt. På legepladsen er de mest benyttede redskaber: forhindringsbaner, gynger (piger), klatrerredskaber, multibaner (drengene), skaterramper (drengene), karusseller og andre drejerredskaber (piger).

Danskernes motions- og sportsvaner samt brug af faciliteter (Pilgaard 2009; Laub & Pilgaard 2012, 2013)

IDAN har foretaget regelmæssige kvantitative undersøgelser af danskernes motions- og idrætssvaner (Pilgaard, 2009; Laub & Pilgaard, 2012, 2013) og herunder undersøgt brugen af anlæg og faciliteter. Der er tale om store spørgeskemaundersøgelser med deltagelse af et repræsentativt udsnit af den danske befolkning.

Det er tydeligt, at de mest anvendte idrætsfaciliteter blandt børn og unge (7-15 år) er haller og anlæg, som er designet til idræt. Kun ca. hvert fjerde barn bruger *natur og skov* til at dyrke idræt, og endnu færre er aktive ved stranden eller på vandet. Dette mønster adskiller sig fra det tilsvarende mønster for voksne, hvor naturen og uderummet er den mest populære arena for idrætsaktivitet.

I undersøgelsen fra 2007 (Pilgaard, 2009) peges der på at drenge er langt mere aktive med sport og motion udendørs end pigerne. Årsagen til dette mønster er dels forskelle i valg af aktiviteter - drenge spiller fodbold, hvor piger vælger mere varieret - og dels om at pigerne generelt er mere bekymrede for vejr, sikkerhed og tryghed end drengene.

¹² 1.040 unge har besvaret undersøgelsen, 34% piger og 66% drenge. Det må vurderes at der i denne undersøgelse er en vis usikkerhed i kraft af undersøgelsesformen og svarprocenten (bl.a. den kønsmæssige skævhed).

Skolebørnsundersøgelsen (Rasmussen et al., 2014)

I Skolebørnsundersøgelsen fra 2014 undersøges danske børns sundhed, trivsel og sundhedsadfærd. Undersøgelsen er baseret på et repræsentativt udsnit af danske skolelever i 5., 7., og 9. klasse. Undersøgelsen præsenterer en række resultater som er interessante i forhold til ambitionen om at udvikle børn og unges friluftsliv. Det vises således at mellem 7% og 28 % af danske elever i 5-7-9 klasse er meget fysisk aktive, og særligt drengene er meget aktive. Fra 2010 – 2014 kan der imidlertid iagttages en positiv udvikling, hvor pigerne bliver mere aktive.

Udsatte børns fritid (Dahl, 2007)

En undersøgelse af udsatte børns fritid viser, at udsatte børn er mindre aktive i organiserede fritidsaktiviteter, end børn generelt er i Danmark. Dårlige økonomiske forhold i familien er med til at begrænse både det organiserede og det uorganiserede fritidsliv sammen med kammerater. Samtidigt gælder for denne gruppe, at fritidsaktiviteter, både de organiserede og de uorganiserede, kan fungere som vigtige åndehuller i en vanskelig hverdag. Deltagelse i forskellige organiserede og uorganiserede fritidsaktiviteter har således ofte stor betydning for udsatte børns trivsel.

Der findes relativt sparsom forskning, som undersøger udsatte børn og unges fritidsliv, og vi fokuserer ikke særskilt på denne gruppe i spørgeskemaundersøgelsen. Alligevel kan dette perspektiv og denne målgruppe være væsentlig at forholde sig til ikke mindst i et udviklingsperspektiv.

Pigers idrætsdeltagelse (Ibsen et al., 2015)

En række nyere danske og internationale studier peger på, at piger er mindre idrætsaktive end drenge. Blandt de yngre børn er der ingen forskelle mellem de to køn på, hvor meget de deltager i sport eller motion, men fra 10 til 12-års alderen er pigerne mindre aktive end drengene. Pigerne er til gengæld mere aktive end drengene i andre aktiviteter, fx dans og musik, og er også mere ude i naturen og på legepladser sammenlignet med drengene, og de deltager mere i diverse lege. Det sociale har større betydning for pigerne, og de foretrækker generelt idrætsaktiviteter, hvor det sjove vægtes fremfor konkurrence eller mestring af færdigheder.

Alder, etnisk baggrund, socioøkonomisk baggrund og forældrenes idrætsinteresse har stor betydning for idrætsdeltagelsen. Piger af anden etnisk herkomst end dansk er meget mindre idrætsaktive end piger af dansk herkomst. Udenlandske studier peger på, at den lave idrætsdeltagelse blandt piger med indvandrerbaggrund ikke skyldes manglende lyst til at dyrke idræt.

Boligområdet har betydning for, hvor mange piger der går til idræt, og det har stor betydning at grønne områder er tilgængelige og ”inviterer” til idrætsaktivitet. Generelt synes pigerne at tillægge faciliteternes kvalitet, følelsen af tryghed samt nærhed større betydning end drengene. Pigerne ønsker sig i særlig grad svømmehaller, legepladser, løbe- og ridestier samt gymnastik- og multisale.

Der foreslås en række *opmærksomhedspunkter* til øgning af pigers idrætsdeltagelse: 1) inddrage de relevante grupper i udvikling og tilrettelæggelse af aktiviteter ift. egne værdier og ønsker, 2) organisere andre former for idræt og træning, som er mindre styret og fokuserer mere på det sociale, 3) udvikle faciliteter med mere vægt på det kvalitative og på tryghed og

nærhed, 4) udvikle idrætsfaciliteter som i højere grad tilgodeser piger og kvinders idrætsaktiviteter og –mønstre, samt 5) generelt gøre idrætsmulighederne bredere og mere mangfoldige.

Friluftsliv og etnicitet (Gentin, 2015)

I Sandra Gentins ph.d.-afhandling undersøges forskellige grupper af unges friluftsliv ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse. Resultaterne viser både ligheder og forskelle blandt unge danskeres og unge indvandreres friluftsliv. Det er interessant, at de unge danskere og unge indvandrere dyrker friluftsliv i nogenlunde lige stort omfang. Både unge danskere og unge med anden etnisk baggrund nævner sociale motiver eller *at slappe af* som vigtige grunde for at dyrke friluftsliv. Unge med anden etnisk baggrund end dansk nævner imidlertid oftere familiesamvær som motiv for at dyrke friluftsliv. De unge bruger forskellige områder til friluftsliv, og de etnisk danske unge bruger oftere sportspladser, mens unge med anden etnisk baggrund end dansk i højere grad bruger grønne parker i byen til friluftsliv.

Barn og Natur (Skår et al., 2014)

I forbindelse med projektet Barn og Natur blev der i 2013 gennemført en national spørgeskemaundersøgelse i Norge, hvor hensigten var at kortlægge børns selvorganiserede friluftsliv og deres naturrelation knyttet til hverdagen. 3160 børn i alderen 6-12 år deltog i undersøgelsen, som præsenterer en række interessante resultater.

Børn i Norge har generelt god adgang til både naturområder og andre legeområder nær hjemmet. Forældrene vurderer naturkontakt som vigtigt for børnene, og de er generelt tilfredse med omfanget af børnenes naturkontakt. Hyppigheden i antal ture ud i naturen er imidlertid aftaget i forhold til en tidligere undersøgelse fra 1997. *Tidsklemmen* – forstået som manglende tid pga. andre fritidsaktiviteter og skolearbejde - angives som den væsentligste barriere for friluftsliv og naturkontakt. Transport enten til fods eller på cykel, udgør en betydelig del af børns naturkontakt i hverdagen.

Udendørs opholder børn sig mest i haven, på gaden og i skoven. Yngre børn (6-9 år) leger og opholder sig mere i skov eller andre naturområder end ældre børn (10-12 år). Undersøgelsen viser at piger og drenge laver forskellige udendørs aktiviteter i nærmiljøet. Børn som deltager i organiserede udendørs fritidsaktiviteter er også mere aktive i selvorganiserede aktiviteter. Der kan ikke identificeres tydelig sammenhæng mellem børns brug af udeområder i nærmiljøet og forældres uddannelses- og indtægtsniveau.

Litteraturstudie – Barn, unge og natur (Tordsson & Vale, 2013)

I et litteraturstudie baseret primært på nordisk litteratur diskuteres børn og unges relation til naturen. Der er tale om en selektiv udvælgelse af 6-8 centrale studier, hvor naturmødet og relationen til naturen er det centrale omdrejningspunkt.

Det konkluderes, at naturmødet er værdifuldt for børn og unges udvikling, og noget tyder på at naturmødet gennem legen i naturen især har betydning for børn. Den nære natur, tæt ved boligen, er den som bruges markant mest af børn og unge, og der hvor børn og unge har nærhed til naturen, bruger de den væsentligt mere. Børn sætter pris på det nære, det uoverskuelige, varierede og det som lokker til opdagelse og udfoldelse.

Der er sociale og kulturelle forskelle ift. deltagelse i friluftsliv. Piger er lidt mindre aktive i naturen sammenlignet med drenge. Børn med etnisk norske forældre med høj uddannelse,

som bor i hus med nærhed til natur, har mest naturkontakt. Omvendt er børn af forældre med indvandrerbaggrund, børn af forældre med lav uddannelse, som bor i lejlighed generelt mindre aktive i naturen. Forældrene synes at have en central rolle ift. socialisering til friluftsliv og naturkontakt.

Studiet udtrykker bekymring for at de unge indenfor de sidste 10 år er blevet mindre aktive i naturrelaterede aktiviteter. Der er imidlertid tegn på, at denne tendens er ved at vende.

Sammenfatning

Studierne i denne forskningsoversigt præsenterer en række interessante resultater ift. børn og unges friluftsliv, som er med til at danne grundlag for projektet og for denne undersøgelse.

Det overordnede billede er at: 1) friluftsliv og naturkontakt vurderes som betydningsfuldt for børn og unge, 2) deltagelse i friluftsliv har en vis sammenhæng med kulturelle og socio-økonomiske forhold både ift. omfang af deltagelse og ift. aktivitetsmønster, 3) børn i dag dyrker mindre friluftsliv sammenlignet med tidligere, 4) drenge er mere aktive end piger i naturen, og de yngre børn er mere aktive end de ældre, 5) udsatte unge deltager kun i lille grad i friluftsliv og naturaktiviteter, 6) anlæg og organisering af idræt og friluftsliv er kun i begrænset omfang tilrettelagt efter pigers behov, 7) børnene og de unge vil gerne mere ud i naturen og efterspørger egnede steder at mødes og være aktive.

Som det fremgår, findes der en del forskning og viden på området i Norden. I relation til dette projekts mål og ambition er der imidlertid behov for nyere undersøgelser, som mere detaljeret undersøger børn og unges aktivitetsmønstre og oplevelser i naturen. Der er behov for mere detaljeret viden om forskelle mellem aldersgrupperne, om valg af aktiviteter, samt om motiver for deltagelse og oplevede barrierer. Hertil kommer at viden om oplevelser knyttet til aktiviteter og særlige områder i naturen er meget begrænset. Der er ligeledes behov for mere detaljeret viden om forskelle mellem kønnene, forskellige aldersgrupper, mellem de idrætsaktive og ikke-idrætsaktive børn samt mellem børn fra landet og børn fra byen. Endelig bør sammenhængen med og betydningen af socioøkonomisk status samt nærhed til natur udforskes yderligere.

For at kunne vurdere mulige tiltag og udvikle målrettede forandringsprocesser, er det med andre ord nødvendigt at indhente mere detaljeret viden om børn og unges aktivitetsmønstre og oplevelser samt om deres præferencer og holdninger til naturen knyttet til deres hverdagsfriluftsliv.

2. Hvilke udendørs områder benytter børnene?

Undersøgelsen indledes med en række spørgsmål (se bilag 1), som har til hensigt at give indsigt og viden om børnenes vaner og mønstre knyttet til fritiden i hverdagen. Det handler således bl.a. om, hvilke udendørs steder børnene opholder sig i fritiden, hvad de laver der og hvem de er sammen med? Til dette afsnit inkluderer vi endvidere et spørgsmål om hvad de gør, hvis de keder sig. Dermed spørges der ikke direkte ind til deres friluftsliv eller relation til naturen – sådan som der gøres senere i undersøgelsen. Intentionen er at etablere en indledende og overordnet forståelse af deres udendørsvaner og aktivitetsmønstre i fritiden. Der vil her blive fokuseret på at identificere og diskutere eventuelle forskelle og ligheder mellem køn, aldersgrupper, børn fra landet vs. børn fra byen (landbørn vs. bybørn), idrætsaktive børn vs. ikke-idrætsaktive børn i forhold til de analyserede tematikker.

2.1 De to udendørs områder børnene kommer mest i fritiden

Børnene bliver bedt om at angive de to steder, de kommer mest i fritiden. Der er angivet 10 faste svarkategorier, og der er mulighed for at markere en åben svarkategori *andet*.

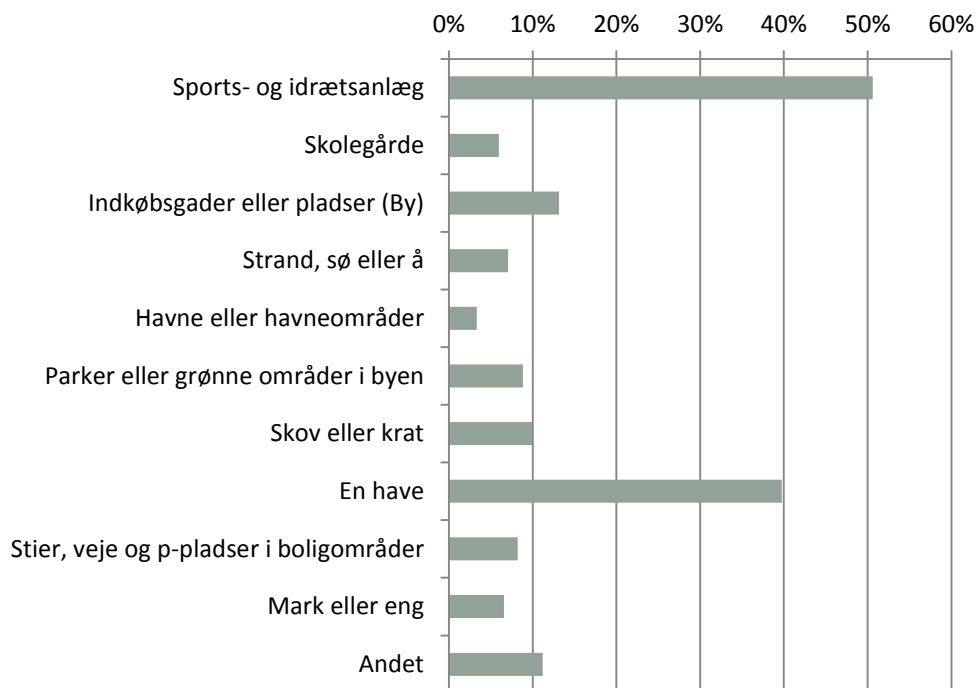
Det overordnede mønster er at *sports- og idrætsanlæg* samt *haver* er de udendørs steder børnene kommer mest i fritiden. 51% angiver at de kommer på *sports- og idrætsanlæg* og 40% kommer i *en have*.¹³ Både de offentligt tilgængelige kulturområder og de private naturområder er således centrale arenaer ift. børnenes fritidsaktiviteter (se begrebsafklaringen, del 1, figur 1.2). Dette billede stemmer overens med de seneste idrætsvaneundersøgelser, som bl.a. viser, at børn ikke benytter naturen lige så meget som voksne til deres idræts- og motionsaktiviteter, og at de i langt højere grad bruger de mere traditionelle idrætsfaciliteter og fritidsarenaer samt deres have (Laub, 2013).

I kategorien 'andet' har mange børn angivet svar, som kan dækkes ind under de faste kategorier, hvorfor disse svar er blevet omkodet og føjet til de faste kategorier. De resterende svar i 'andet' dækker over steder som 'hjemme' og 'i byen'. Det vurderes dog ikke at give grundlag for i analysen at indføre nye kategorier, og kategorien 'andet' vil derfor ikke figurere i de efterfølgende afsnit.

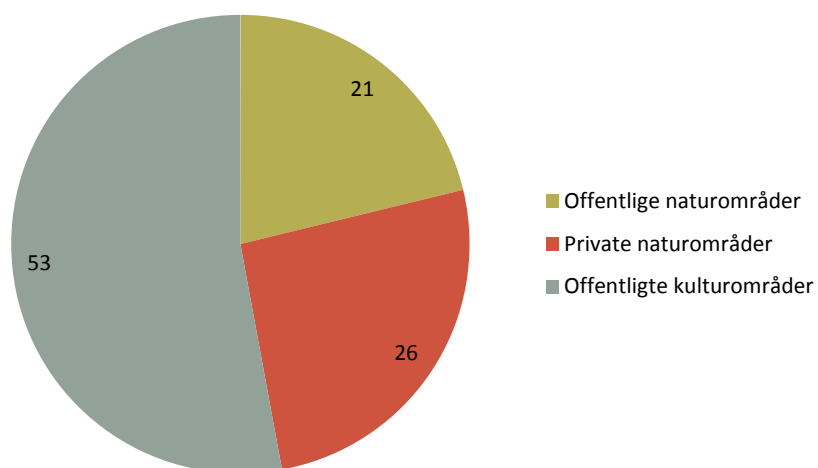
Det er bemærkelsesværdigt at børnenes brug af offentlige naturområder generelt er relativt lille, når vi sammenligner med de offentlige kulturområder og de private naturområder. Relativt få børn angiver således, at de kommer meget i *skov og krat* (10%) og *strand, sø og å* (7%). Når resultaterne fra figur 2.1 omkodes til de tre overordnede områder (offentlige naturområder, private naturområder samt offentlige kulturområder), ser vi netop, at børnene kommer mere i haver (privat naturområde) i forhold til de offentlige naturområder (se figur 2.2).

¹³ Det er vigtigt at være opmærksom på at det samlede %-tal er over 100%, hvilket skyldes at der regnes % af cases og børnene er givet 2 svarmuligheder. Det ændrer dog ikke ved at 40% af børnene angiver at de kommer i haven (se metodeafsnit, del 1).

Figur 2.1 Hvilke to steder kommer du mest, når du er udendørs i din fritid? (%), N=2.039.

Figur 2.2 Børnenes udendørs områder i fritiden, opdelt efter overordnede udendørs områder (% af svar), N=2.039.

2.1.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Der er markante kønsforskelle i forhold til, hvor børnene kommer mest i fritiden. Drengene bruger i langt højere grad end pigerne *sports- og idrætsanlæg* i fritiden (64% vs. 38%). Pigerne derimod kommer oftere i *haver* (47% vs. 32%), i *parker og grønne områder i byen* (12%) og på *indkøbsgader og pladser i byen* (17%) (se tabel 2.1). Resultaterne viser dermed, at drengene er mere orienteret mod det idrætslige og sportslige i fritiden, hvorimod pigerne i højere grad er orienteret mod områder, som giver mulighed for andre udendørs aktiviteter, som ikke nødvendigvis er idrætslige. Dette stemmer overens med et af de primære opmærksomhedspunkter fra rapporten om pigers idrætsdeltagelse (Ibsen et al., 2015) (se forskningsoversigt, del 1), hvor det sandsynliggøres, at idrætsfaciliteterne først og fremmest tilgodeser idrætsformer, som primært dyrkes af drenge og mænd, mens de idrætsformer, som piger og kvinder først og fremmest dyrker, ikke i samme grad tilgodeses.

2.1.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

I forhold til alder er der en række interessante forskelle. De ældre børn kommer betydeligt mere på *indkøbsgader og pladser og stier*, på *stier, veje og P-pladser i boligområder*, samt – mindre markant – i *parker eller grønne områder i byen*. De yngre børn kommer omvendt mere i *haver* (se tabel 2.1).

Set i forhold til de tre kategorier af udendørs områder kommer de ældre børn således mere på offentligt kulturområder og – mindre markant – på offentlige naturområder end de yngre børn. Selvom mange ældre børn (32%) bruger *haverne*, er det de yngre børn, som kommer mest (46%) i de private naturområder (*haver*). En væsentlig forklaring på dette mønster kan sandsynligvis findes i den større grad af bevægelsesfrihed (individuel mobilitet), som de ældre børn har. Dette mønster afspejler og reflekterer, hvem børnene er sammen med, når de er udendørs (se afsnit 2.3).

Tabel 2.1 Hvilke to udendørs steder kommer børnene mest, opdelt efter køn og alder (% af cases). N=2.039

	Dreng	Piger	5. klasse	8. klasse
Sports- og idrætsanlæg	64	38	51	51
Skolegårde	7	5	7	5
Indkøbsgader eller pladser (By)	10	17	6	22
Strand, sø eller å	6	8	6	9
Havne eller havneområder	4	3	4	3
Parker eller grønne områder i byen	5	12	7	11
Skov eller krat	9	11	9	11
En have	32	47	46	32
Stier, veje og p-pladser i boligområder	7	10	5	13
Mark eller eng	7	6	5	8

2.1.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

Der er en række markante forskelle på, hvor børn på henholdsvis landet og i byen kommer. Flere børn fra landet kommer i *mark eller eng* (16%), *skov eller krat* (14%) samt i *en have* (46%). Omvendt kommer børn fra byen i højere grad på *indkøbsgader og pladser* (15%) og *stier, veje og P-pladser i boligområder* (9%). Børn fra byen kommer desuden mere - men mindre markant - i *skolegårde* (6%) samt på *sports- og idrætsanlæg* (54%) (se tabel 2.2).

Det overordnede billede er således – ikke overraskende – at børn fra landet i højere grad kommer på offentlige og private naturområder, hvorimod børn fra byen i højere grad kommer på offentlige kulturområder samt i parker og grønne områder i byen. Forskellene virker som nævnt ikke overraskende, og afspejler sandsynligvis de steder, der findes i lokalområderne på henholdsvis landet og i byen. Der er ingen forskel mellem landbørns og bybørns brug af *strand, sø og å* samt *havne og havneområder*.

2.1.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive vs. ikke-idrætsaktive

I forhold til de to grupper af unge – de idrætsaktive vs. de ikke-idrætsaktive – tegner der sig et interessant omend forudsigeligt billede. Sammenlignet med de idrætsaktive kommer de ikke-idrætsaktive i højere grad i *haven*, i *skolegårde*, i *indkøbsgader og pladser* (18%) samt *stier, veje og P-pladser i boligområder* (12%), dvs. på offentlige kulturområder (se tabel 2.2). Det er interessant at de ikke-idrætsaktive også kommer mere på de offentlige naturområder (samlet 41% - 30%) end de idræts-aktive.

De idrætsaktive kommer omvendt i langt højere grad på *sports- og idrætsanlæg* (59% vs. 21%). Idrætsaktivitet kan foregå mange forskellige steder fx også på private og offentlige naturområder. Det er tydeligt, at de idrætsaktive i høj grad vælger *sports- og idrætsanlæg* til deres udeaktiviteter fritiden. Omvendt fylder *haven* en større rolle for ikke-idrætsaktive end for de aktive (46% vs. 38%). Resultatet afspejler dermed at en stor gruppe aktive børn dyrker idræt på traditionel vis og primært i de traditionelle (organiserede) rammer (se vidensoversigt)(Laub & Pilgård, 2012).

Tabel 2.2 Hvilke to udendørs steder kommer børnene mest, opdelt efter bosted og aktivitetsniveau? (% af cases). N=2.039

	Landet	I byen	Idrætsaktiv	Ikke idrætsaktiv
Sports- og idrætsanlæg	46	54	59	21
Skolegårde	4	6	5	9
Indkøbsgader eller pladser (By)	7	15	12	18
Strand, sø eller å	8	7	7	9
Havne eller havneområder	3	3	3	4
Parker eller grønne områder i byen	7	10	8	11
Skov eller krat	14	8	9	13
En have	46	37	38	46
Stier, veje og p-pladser i boligområder	6	9	7	12
Mark eller eng	16	3	6	8

2.2 Hvad laver børnene, der hvor de kommer mest?

I spørgeskemaet bliver børnene bedt om at svare på, hvad de laver der, hvor de kommer mest (maximalt to steder), samt hvem de laver aktiviteterne med. Ved valg af aktiviteter er der i spørgsmålet angivet 5 svarmuligheder samt en svarkategori 'andet'.

Børnene bruger overordnet set forskellige udendørsområder meget forskelligt. *Indkøbsgader eller pladser i byen og parker eller grønne områder i byen* er de udendørssteder børnene mest udbredt bruger til at hænge ud (se figur 2.1). *Skov eller krat, stier og veje i boligområder og parker og grønne områder i byen* er de meste brugte steder af børnene til at gå, løbe eller cykle en tur. *Sports- og idrætsanlæg, haver og skolegårde* er de steder børnene mest udbredt anvender til sport, idræt, motion og leg. *Havne eller havneområder* bliver imidlertid også i et vist omfang brugt til sport, idræt, motion og leg.

Børnene bruger *sports- og idrætsanlæg* næsten udelukkende til sport, leg og motion mens *indkøbsgader eller pladser i byen* næsten udelukkende bruges til ophold. De andre steder som børnene kommer bruges mere varieret til både ophold og til forskellige former for fysisk aktivitet. Dette ses særligt ift. *skolegårde, parker m.m., skov* samt *haver* (se tabel 2.3).

Tabel 2.3 Hvad laver du der hvor du kommer mest? (% af cases) N=2.039

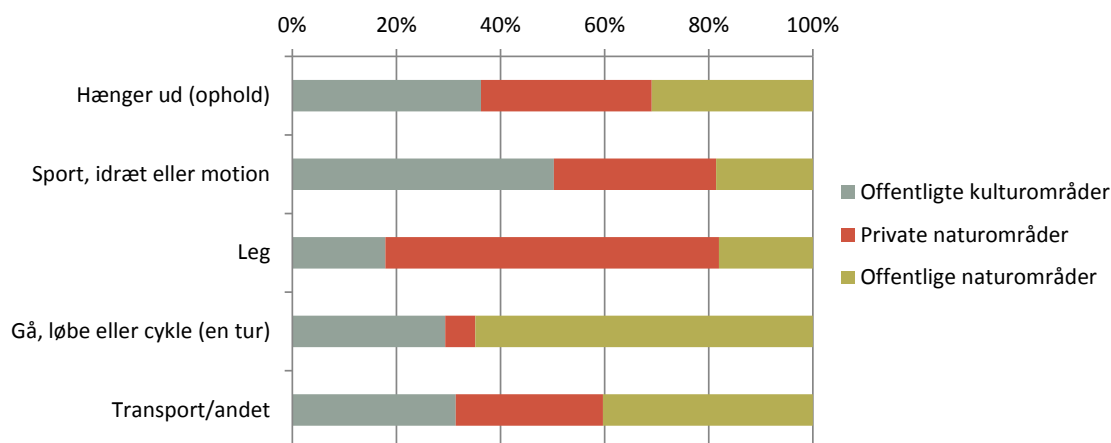
	Hænger ud (ophold)	Sport, idræt eller motion	Leg	Gå, løbe eller cykle (en tur)	Transport/ andet
Indkøbsgader eller pladser (By)	62	2	0	14	22
Parker eller grønne områder i byen	43	9	11	33	3
Strand, sø eller å	34	11	9	29	18
Skolegårde	33	26	32	3	6
En have	27	18	39	3	13
Havne eller havneområder	23	28	11	9	28
Stier, veje og p-pladser i boligområder	23	7	9	49	11
Skov eller krat	15	12	13	47	12
Mark eller eng	9	12	10	29	40
Sports- og idrætsanlæg	7	84	2	3	4

Skolegårdene bruges ca. lige meget til henholdsvis at hænge ud (33%), til leg (32%) samt til at dyrke sport, idræt eller motion (26 %). *Park eller grønne områder* bruges altovervejende til at hænge ud (43%). *Skoven* bruges til flere forskellige aktiviteter fx hænge ud og leg, men den dominerende aktivitet er gå, løbe eller cykle en tur (47%). *Haven* bruges primært til leg (39%) samt hænge ud (27%) og sport, idræt eller motion (18%).

I forhold til de overordnede udendørs områder (de tre kategorier) ses det (figur 2.3), at de børn, der kommer mest i offentlige kulturområder, oftest laver aktiviteter som sport, idræt eller motion og at hænge ud (ophold). For de børn, der mest er i en have, når de er udendørs,

fylder leg mest. Endelig går, løber, cykler børn mest når de er i offentlige naturområder (se figur 2.3).

Figur 2.3 Hvad laver du der hvor du kommer mest, opdelt efter overordnede udendørs områder? (%), N=2.039.

2.2.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Der er både forskelle og ligheder mellem pigernes og drengenes brug af forskellige udendørsområder. Generelt bruger drengene i højere grad end pigerne forskellige udendørsområder til sport, idræt og motion. Billedet er dog omvendt i *skov eller krat* og på *mark og eng*, hvor pigerne i højere grad end drengene dyrker sport, idræt eller motion (se tabel 2.4).

Overordnet set er *indkøbsgader og pladser i byen, haver og parker og grønne områder i byen* de mest brugte udendørssteder til at hænge ud. Drengene og pigernes mønstre ligner på mange måder hinanden, men der er dog også forskelle. Således bruger drengene i højere grad end pigerne *strand, sø og å*, samt *skov eller krat* til at hænge ud, mens pigerne i højere grad end drengene hænger ud i *skolegårde* og i *haver*.

Piger og drenge leger mange af de samme steder, men der er også forskelle. Pigerne leger mere udbredt i *skolegården* end drenge, og omvendt bruger drengene oftere *skov eller krat* til leg end pigerne.

2.2.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

Der er mange forskelle mellem de ældre og yngre børns brug af forskellige udendørs områder, men der er også ligheder. Generelt leger de yngre børn mere end de ældre børn, og det er stort set kun i *haver* at de ældre børn angiver, at de leger. Omvendt angiver de ældre børn generelt oftere, at de hænger ud, end det er tilfældet for de yngre børn. Dette gælder dog ikke for udendørsstederne *skov og krat* og *mark og eng*, hvor der ikke er forskel mellem de to grupper (se tabel 2.4).

Mens børns brug af *sports- og idrætsanlæg* er meget ens på tværs af alder, så er der store aldersrelaterede forskelle i brugen af de andre udendørssteder. De ældre børn bruger i højere grad *skolegårde* til at hænge ud og til sport, idræt og motion end de yngre børn, mens de

Hvilke udendørs områder benytter børnene?

Yngre børn mere udbredt bruger *skolegårde* til leg. Ligeledes bruger de ældre børn mere udbredt *indkøbsgader og pladser i byen* til at hænge ud end de yngre børn, og omvendt bruger de yngre børn i højere grad disse steder til at gå, løbe og cykle en tur, samt til *andet*.¹⁴ Desuden bruger de ældre børn mere udbredt *parker og grønne områder i byen*, samt *haver* til at hænge ud end de yngre børn, mens de yngre børn langt oftere bruger disse steder til leg, end det er tilfældet for de ældre børn.

Tabel 2.4 Hvad laver du, der hvor du kommer mest, opdelt på køn og alder? (%) N=2039.

		Dreng	Pige	5. klasse	8. klasse
SPORTS- OG IDRÆTSANLÆG	Hænger ud (ophold)	7	7	8	7
	Sport, idræt eller motion	86	80	80	87
	Leg	1	3	4	0
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	2	5	3	2
	Transport/andet	4	5	5	4
SKOLEGÅRDE	Hænger ud (ophold)	29	39	27	48
	Sport, idræt eller motion	36	14	21	34
	Leg	23	43	44	9
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	5	0	3	2
	Transport/andet	8	4	5	7
INDKØBSGADER ELLER PLADSER (BY)	Hænger ud (ophold)	65	60	45	69
	Sport, idræt eller motion	0	2	1	2
	Leg	0	1	0	1
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	15	13	23	10
	Transport/andet	20	23	30	19
STRAND, SØ ELLER Å	Hænger ud (ophold)	41	28	23	44
	Sport, idræt eller motion	17	6	8	13
	Leg	5	11	13	5
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	14	40	31	25
	Transport/andet	22	15	25	14
HAVNE ELLER HAVNEOMRÅDER	Hænger ud (ophold)	23	25	13	44
	Sport, idræt eller motion	28	29	35	16
	Leg	10	13	18	0
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	8	13	13	4
	Transport/andet	33	21	23	36
PARKER ELLER GRØNNE OMRÅDER I BYEN	Hænger ud (ophold)	43	43	35	50
	Sport, idræt eller motion	9	8	9	9
	Leg	6	14	23	2
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	34	33	31	35
	Transport/andet	8	2	3	5

¹⁴ Det er ikke muligt at identificere hvad dette 'andet' dækker over, idet der ikke har været tale om en åben kategori med mulighed for at udspecificere eller komme med eksempler.

Hvilke udendørs områder benytter børnene?

SKOV ELLER KRAT	Hænger ud (ophold)	20	12	17	14
	Sport, idræt eller motion	6	18	10	15
	Leg	20	8	25	1
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	40	53	35	60
	Transport/andet	14	10	13	11
EN HAVE	Hænger ud (ophold)	21	31	16	45
	Sport, idræt eller motion	23	15	18	18
	Leg	38	39	50	20
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	3	3	4	1
	Transport/andet	15	11	12	15
STIER, VEJE OG P-PLADSER I BOLIGOMRÅDER	Hænger ud (ophold)	25	21	16	25
	Sport, idræt eller motion	10	5	6	8
	Leg	7	11	24	3
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	43	54	49	51
	Transport/andet	15	9	6	13
MARK ELLER ENG	Hænger ud (ophold)	9	10	10	10
	Sport, idræt eller motion	6	18	7	15
	Leg	10	10	25	0
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	21	38	18	37
	Transport/andet	54	23	40	38

2.2.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

Der er enkelte interessante forskelle og ligheder mellem børnenes aktiviteter de forskellige områder og deres bosted (by vs. land). I forhold til *haver* og *sports- og idrætsanlæg* er der ikke forskel på land- og bybørnenes aktivitetsmønstre. Sammenlignet med landbørnene synes bybørnene at bruge flere forskellige områder til at hænge ud, primært *skolegården*, *stranden*, *havn m.m.*, *parker og skov* (se tabel 2.5). Omvendt ser det ud til at landbørnene i højere grad (end bybørnene) hænger ud i *skov eller krat* samt leger i *skolegårde*.

2.2.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive/ikke-idrætsaktive

Der er ligeledes enkelte interessante forskelle og ligheder mellem børnenes aktiviteter, de forskellige områder, samt hvorvidt de er idrætsaktive eller ikke-idrætsaktive. Der er imidlertid tale om et lidt kompliceret billede.

Som forventet dyrker de idrætsaktive generelt mere sport, idræt og motion på de forskellige steder, og de angiver generelt, at de laver mere fysiske betonedede aktiviteter på stederne (se tabel 2.5). Det er imidlertid interessant at begge grupper er relativt idrætsligt aktive i *skolegårde*. Tilsvarende er det interessant, at de idrætsaktive i højere grad hænger ud på *indkøbsgader m.m.* samt på *havneområder*, hvor det omvendte er tilfældet ved *strand, sø m.m.*

Endelig er det interessant at *parker m.m.* tilsyneladende har stor betydning for de ikke-idrætsaktive ift. aktiviteten gå, løbe eller cykle en tur, hvor de er mere aktive end de idrætsaktive (45-29%).

Hvilke udendørs områder benytter børnene?

Tabel 2.5 Hvad laver du, der hvor du kommer mest, opdelt efter bosted og aktivitetsniveau? (%) N=2039.

		På landet	I byen	Idræts-aktiv	Ikke idrætsaktiv
SPORTS- OG IDRÆTSANLÆG	Hænger ud (ophold)	6	8	6	25
	Sport, idræt eller motion	83	84	86	55
	Leg	3	2	2	5
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	3	3	3	5
	Transport/andet	5	3	3	10
SKOLEGÅRDE	Hænger ud (ophold)	24	35	33	34
	Sport, idræt eller motion	19	31	29	21
	Leg	43	27	29	37
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	10	1	3	3
	Transport/andet	5	6	6	5
INDKØBSGADER ELLER PLADSER (BY)	Hænger ud (ophold)	57	63	65	55
	Sport, idræt eller motion	0	2	2	0
	Leg	0	0	1	0
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	20	13	14	14
	Transport/andet	23	22	19	31
STRAND, SØ ELLER Å	Hænger ud (ophold)	28	36	30	42
	Sport, idræt eller motion	5	14	14	3
	Leg	8	8	10	6
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	25	30	28	31
	Transport/andet	35	11	18	19
HAVNE ELLER HAVNEOMRÅDER	Hænger ud (ophold)	14	26	26	18
	Sport, idræt eller motion	21	28	30	24
	Leg	21	9	13	6
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	7	11	9	12
	Transport/andet	36	26	23	41
PARKER ELLER GRØNNE OMRÅDER I BYEN	Hænger ud (ophold)	37	46	42	45
	Sport, idræt eller motion	9	9	12	0
	Leg	14	11	15	2
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	37	30	29	45
	Transport/andet	3	4	2	7
SKOV ELLER KRAT	Hænger ud (ophold)	19	13	11	24
	Sport, idræt eller motion	16	11	15	4
	Leg	9	16	14	12
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	36	55	48	46
	Transport/andet	21	5	11	14
EN HAVE	Hænger ud (ophold)	22	29	26	31
	Sport, idræt eller motion	18	19	21	8
	Leg	39	38	40	37
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	5	2	3	4
	Transport/andet	16	12	11	19

Hvilke udendørs områder benytter børnene?

STIER, VEJE OG P-PLADSER I BOLIGOMRÅDER	Hænger ud (ophold)	6	26	23	21
	Sport, idræt eller motion	10	7	8	6
	Leg	6	10	11	4
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	55	49	49	51
	Transport/andet	23	8	9	17
MARK ELLER ENG	Hænger ud (ophold)	7	13	9	13
	Sport, idræt eller motion	10	16	15	3
	Leg	8	16	9	16
	Gå, løbe eller cykle (en tur)	29	29	31	25
	Transport/andet	46	27	37	44

2.3 Hvem laver børnene aktiviteterne med?

Børnene er langt overvejende sammen med nogen, når de er udendørs. Mest udbredt er det vennerne og søskende, de er sammen med, men der er variationer (se tabel 2.6). På *sports- og idrætsanlæg* er mange også sammen med deres hold/andre og i *skov og krat*, ved *strand, sø og å*, samt i *haver* er en del også sammen med deres forældre. Selvom børnene ofte er sammen med nogen, når de færdes udendørs, så er der også steder, hvor en del børn er alene. Det gælder fx i *haver*, i *skov og krat*, på *stier og veje i boligområder* og på *mark og eng*.

Yngre børn er generelt oftere sammen med deres forældre udendørs, end det er tilfældet for de ældre børn. Dette gælder dog ikke i *haver*, i *skov eller krat* og på *stier og veje i boligområder*, hvor de ældre børn oftere er sammen med forældrene end de yngre børn. Ældre børn er oftere alene i *skov eller krat*, i *haver*, på *stier og veje i boligområder* og på *mark og eng* sammenlignet med de yngre børn.¹⁵

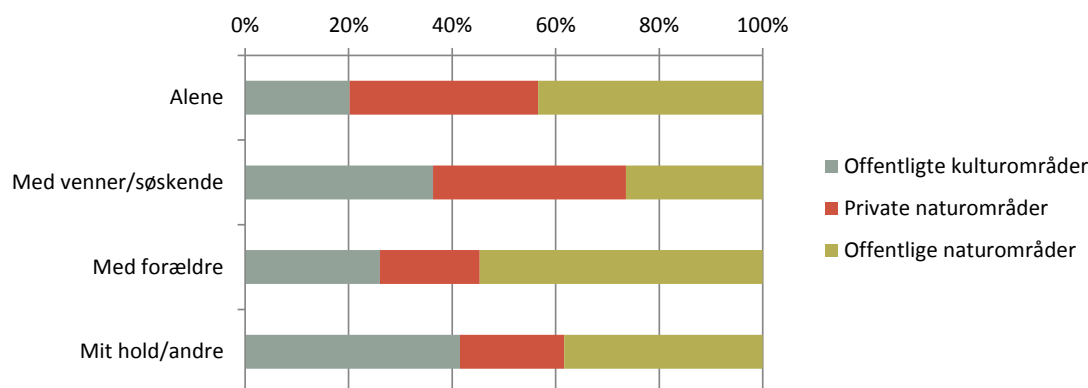
Figur 2.6 Hvem laver du aktiviteten med? (%), N=2.039

	Alene	Med venner/ søskende	Med forældre	Mit hold/ andre
Sports- og idrætsanlæg	3	58	0	38
Skolegårde	2	95	0	3
Indkøbsgader eller pladser (By)	5	77	15	3
Havne eller havneområder	6	59	23	11
Stier, veje og p-pladser i boligområder	27	59	8	6
En have	15	72	7	6
Skov eller krat	23	44	17	16
Parker eller grønne områder i byen	12	69	12	7
Strand, sø eller å	10	49	31	10
Mark eller eng	29	41	18	13

¹⁵ Data ikke vist. I Del 3 bliver børnenes relationer, når de er i naturen, belyst.

I forhold til de overordnede udendørs områder (se figur 2.1 og figur 2.2) er der også forskel på, hvem børnene laver deres aktiviteter med. De børn, der kommer mest i offentlige kulturområder (som bl.a. indeholder sports- og idrætsanlæg), er der oftest sammen med venner/søskende eller deres hold/andre (se figur 2.4). De børn, der opholder sig mest i deres have, er mest sammen med venner/søskende eller alene. Når børnene er i et af de offentlige naturområder er det mest sammen med forældre (se figur 2.4).

Figur 2.4 Hvem laver du aktiviteten med, opdelt efter overordnede udendørs områder? (%), N=2.039.

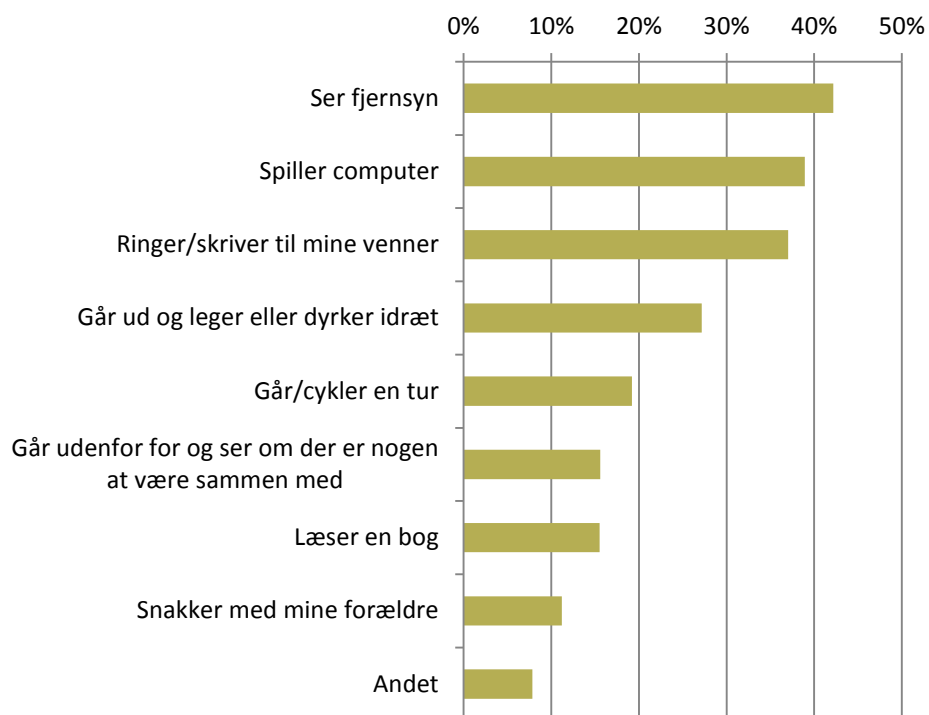
2.4 Børnenes aktivitetsmønster set i relation til kedsomhed

I forhold til at forstå børnenes fritidsliv er det interessant at vide, hvad børnene gør i de situationer, hvor de keder sig. Hvad er deres typiske reaktion på eller forsvar mod kedsomhed? Kaster de sig over fjernsynet eller de elektroniske medier, eller går de en tur udenfor – måske for at se om der sker noget?

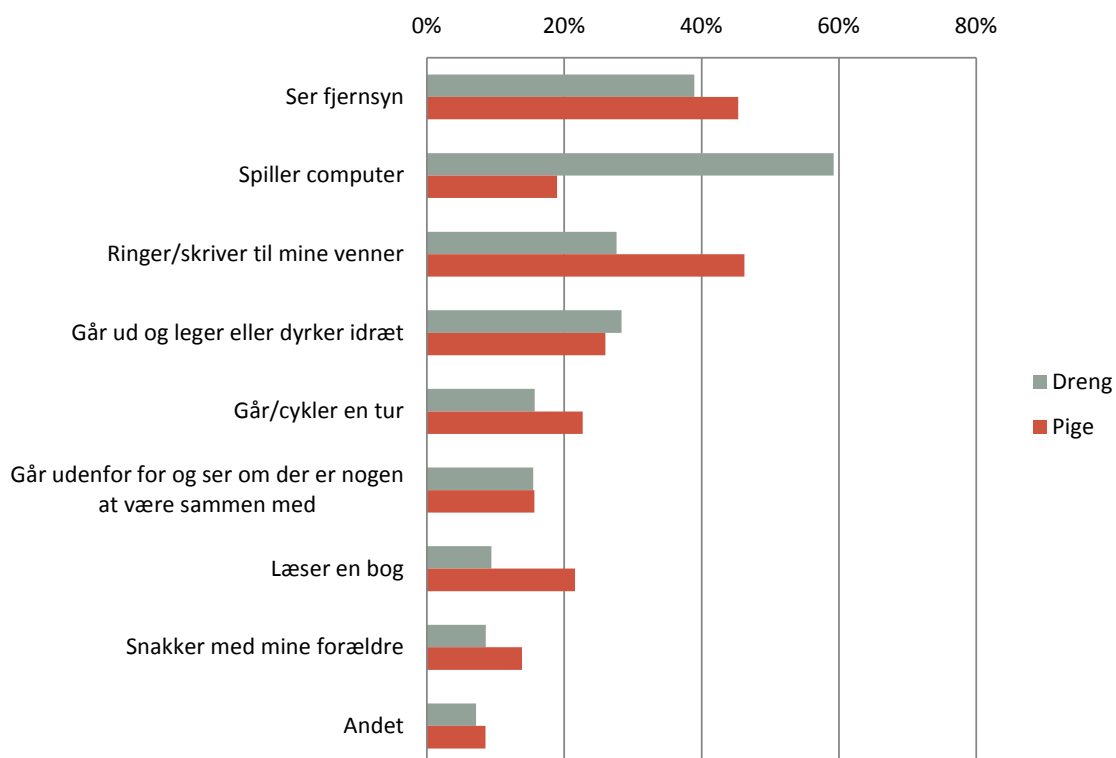
En forståelse af disse reaktioner og mønstre vil dels bidrage til en forståelse af børnenes overordnede fritidsmønster, men det vil også mere specifikt kunne give et indblik i børnenes reaktionsmønstre, og dermed hjælpe med til at forstå hvor og hvordan, man kan sætte ind for at ændre indgroede vaner.

Det er tydeligt at de elektroniske medier (inkl. TV) betyder meget for børnene, når de keder sig. Som det fremgår af figur 2.5 vil langt de fleste børn enten vælge at se TV (42%), spille computer (39%) eller ringe/skrive til vennerne (37%). En del vil vælge at gå udenfor for at lege eller dyrke idræt (27%) evt. cykle en tur (19%). Kun relativt få vil vælge at læse en bog (16%) og endnu færre vil snakke med forældrene (11%). Kategorien 'andet' dækker over aktiviteter som at gå tur med hund eller høre/spille musik.

Figur 2.5 Hvad gør du oftest hvis du kommer til at kede dig? (%), N=2.039.

Figur 2.6 Hvad gør du oftest hvis du kommer til at kede dig? Opdelt efter køn (%), N=2.039.

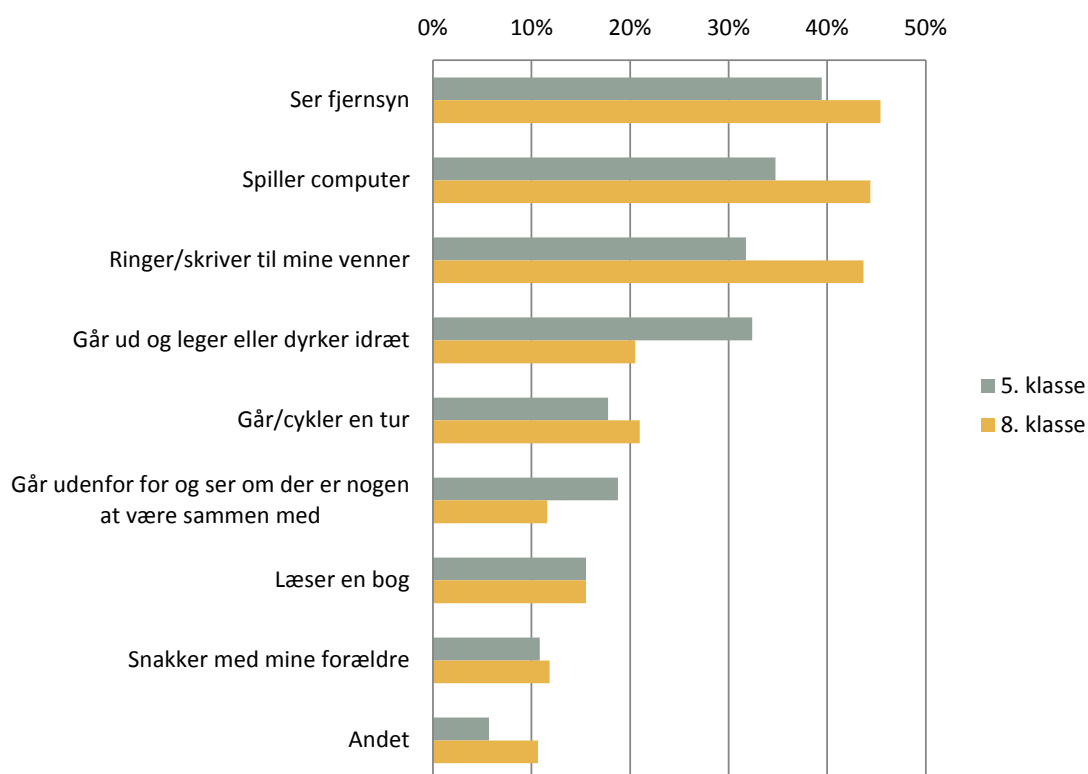
2.4.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Der er markant forskel på hvad drenge og piger vælger at gøre når de kommer til at kede sig (se figur 2.6). Drengenes klart foretrukne aktivitet i tilfælde af kedsomhed er at spille computer (59%), hvorimod pigerne synes at vælge mere varieret. Flere piger vil således vælge at kontakte vennerne (46%), gå eller cykle en tur (23%) eller læse en bog (22%). En del både drenge og piger vil gå ud og lege eller dyrke idræt (28 og 26%).

2.4.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

For ikke at komme til at kede sig vil det typiske mønster for de ældre børn være at tænde fjernsynet (45%), spille computer (44%) eller ringe/skrive til vennerne (44%). De vil med andre ord vælge bevægelsesmæssigt relativt passive aktiviteter, som samtidigt fortrinsvist foregår indendørs (se figur 2.7). De yngre børn vil være tilbøjelige til at vælge de samme aktiviteter omend i mindre grad. De vil derudover - i modsætning til de ældre børn - i højere grad vælge at gå ud og lege eller dyrke idræt (32%) eller bare gå udenfor for at se, om der er nogen at være sammen med (19%). De to aldersgrupper vil i ca. lige stor grad være tilbøjelige til at gå eller cykle en tur, læse en bog eller snakke med forældrene.

Figur 2.7 Hvad gør du oftest hvis du kommer til at kede dig? Opdelt efter alder (%), N=2.039.

2.4.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

Der kan ikke påvises nogen signifikante sammenhænge mellem på den ene side hvad børn gør, hvis de kommer til at kede sig, og på den anden side om de bor på landet eller i byen.

Det betyder således, at der ikke er de store forskelle på hvad børn fra landet og børn fra byen typisk vil foretage sig for at undgå eller imødekomme kedsomhed.

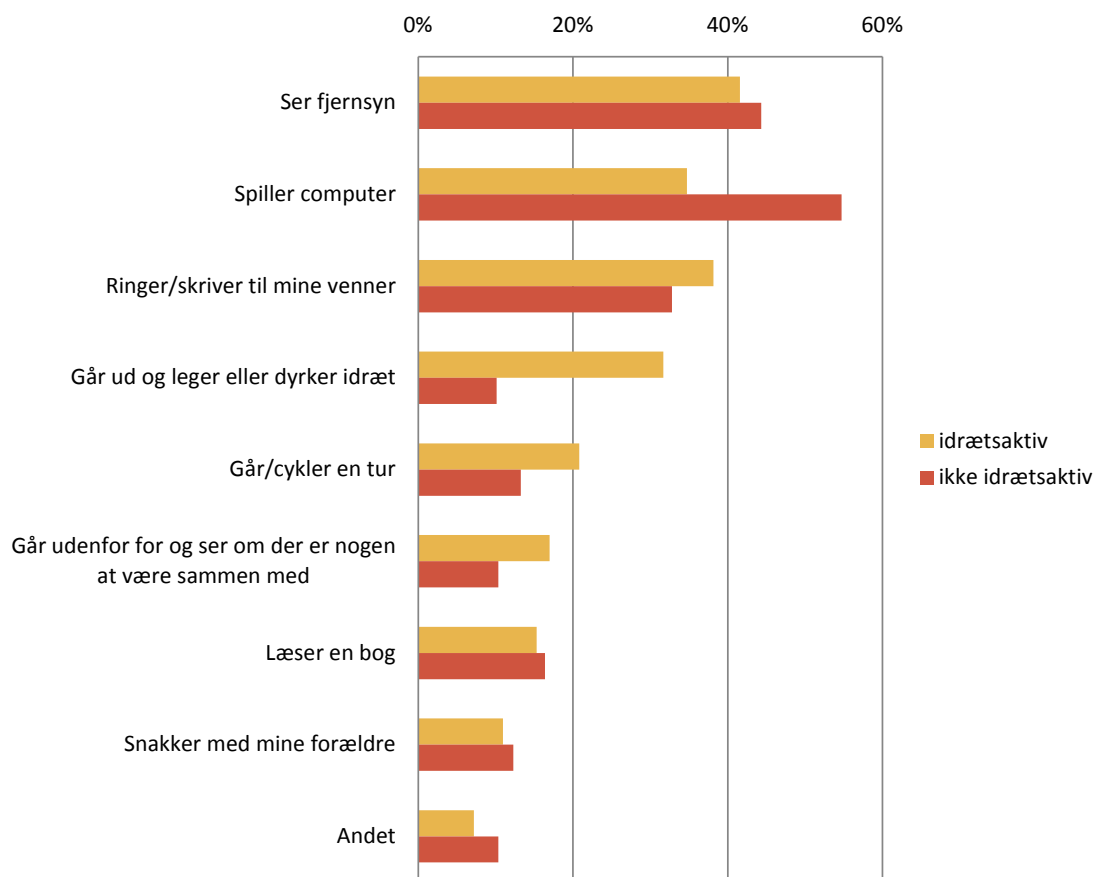
2.4.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive/ikke-idrætsaktive

Sandsynligheden for at såvel de idrætsaktive som de ikke-idrætsaktive vælger at se TV er stor (42 og 44%) Det er interessant at dette mønster gør sig gældende i ca. lige stor grad for begge grupper (se figur 2.8).

Når det handler om at vælge at spille computer er der imidlertid stor forskel. Langt flere ikke-idrætsaktive vil vælge at spille computer (55% over for 35%) for at undgå at kede sig. Omvendt vil markant flere idrætsaktive vælge en fysisk aktivitet som foregår udendørs, fx gå ud og lege eller dyrke idræt (32%), gå/cykle en tur (21%) eller bare gå udenfor for at se, om der er nogen at være sammen med (17%).

Resultaterne peger således på, at det at man normalt er idrætslig aktiv (eller opfatter sig selv som idrætslig aktiv) har betydning for det sandsynlige valg af aktivitet i tilfælde af kedsomhed. De idrætsaktive vil i højere grad vælge fysiske aktiviteter, som foregår udenfor, og de vil også vælge sociale aktiviteter (fx lege) i højere grad end de ikke idrætsaktive børn. Dette bekræfter forskellen på de to grupper og giver samtidigt mere detaljeret viden om en særlig situation og et særligt mønster knyttet til kedsomhed.

Figur 2.8 Hvad gør du oftest hvis du kommer til at kede dig? Opdelt efter aktivitetsniveau (%). N=2039.

2.5 Opsummering af børnenes udendørs steder

Overordnet viser resultaterne, at de offentlige naturområder ikke er der, hvor flest børn kommer i fritiden, hvorimod idrætsanlæg og haver (offentlige kulturområder og private naturområder) generelt spiller en meget stor rolle i børnenes fritidsliv. Det skal imidlertid fremhæves at mange børn er aktive – også i de offentlige naturområder, fx i skoven.

Der er en række markante forskelle mellem kønnene, aldersgrupperne, de idrætsaktive vs. de ikke-idrætsaktive, samt mellem børn på landet og i byen. Drengene er mere orienteret mod de idrætslige rammer, hvor pigerne i højere grad søger fysiske rammer som lægger op til udendørs socialt samvær, fx i *parker og grønne områder i byen*. De ældre børn, der har en større bevægelsesfrihed, kommer i højere grad på offentlige kulturområder, hvor de yngre børn kommer mere i de private naturområder (haver).

En række resultater er relativt forudsigelige og bekræftes i undersøgelsen. Således kommer børn fra landet mere i både offentlige og private naturområder end børn fra byerne. De idrætsaktive børn kommer mere på idrætsområder, mens de ikke-idrætsaktive i højere grad bruger andre offentlige kulturområder end sports- og idrætsanlæg.

Børnene bruger overordnet set forskellige udendørsområder meget forskelligt. *Indkøbsgader eller pladser i byen og parker eller grønne områder i byen* er de udendørssteder børnene mest udbredt bruger til at hænge ud. *Skov eller krat, stier og veje i boligområder og parker og grønne områder i byen* er de mest brugte steder til at gå, løbe eller cykle en tur. *Sports- og idrætsanlæg, haver og skolegårde* er de steder børnene mest udbredt anvender til sport, idræt, motion og leg. Børnene bruger *sports- og idrætsanlæg* næsten eksklusivt til sport, leg og motion, mens *indkøbsgader eller pladser i byen* næsten udelukkende bruges til ophold. De andre steder, som børnene kommer, bruges mere varieret til både ophold og til forskellige former for fysisk aktivitet. Dette ses særligt i *skolegårde, parker og grønne områder i byen, skov samt haver*.

Generelt bruger drengene i højere grad end pigerne forskellige udendørsområder til sport, idræt og motion. Billedet er dog omvendt i *skov eller krat* og på *mark og eng*, hvor pigerne i højere grad end drengene dyrker sport, idræt eller motion.

De yngre børn leger generelt mere end de ældre børn, når de er udendørs, og det er stort set kun i *haver*, at de ældre børn angiver at de leger. Omvendt angiver de ældre børn generelt oftere, at de hænger ud, end det er tilfældet for de yngre børn.

Der er ikke forskel i brugen af *sports- og idrætsanlæg* på tværs af alder, men der er dog store aldersrelaterede forskelle i brugen af de andre udendørssteder. De ældre børn bruger i højere grad *skolegårde* til at hænge ud og til sport, idræt og motion end de yngre børn, mens de yngre børn mere udbredt bruger *skolegårde* til leg. Ligeledes bruger de ældre børn mere udbredt *indkøbsgader og pladser i byen* til at hænge ud end de yngre børn.

De idrætsaktive børn dyrker generelt mere sport, idræt og motion på de forskellige steder. Begge grupper er dog relativt idrætsligt aktive i *skolegårde*. Tilsvarende hænger de idrætsaktive i højere grad ud på *indkøbsgader og pladser i byen* samt på *havneområder*, hvorimod de ikke-idrætsaktive i højere grad hænger ud ved *strand, sø og å*. *Parker og grønne områder i byen* har tilsyneladende stor betydning for de ikke-idrætsaktive i forhold til at gå, løbe eller cykle en tur, hvor de er mere aktive end de idrætsaktive.

Børnene er langt overvejende sammen med nogen, når de er udendørs. Mest udbredt er det vennerne de er sammen med, men der er variationer. I *Haver* er mange børn således sammen med deres søskende, på *sports- og idrætsanlæg* er mange sammen med deres hold og i *skov og krat*, ved *strand, sø og å*, samt i *haver* er en del sammen med deres forældre. Selvom børnene ofte er sammen med nogen, når de er udenfor, så er der også steder, hvor en del børn er alene. Det gælder f.eks. i *haver*, i *skov og krat*, på *stier og veje i boligområder* og på *mark og eng*.

Yngre børn er generelt oftere sammen med deres forældre udendørs, end det er tilfældet for de ældre børn. Dog ikke i *haver*, i *skov og krat* og på *stier og veje i boligområder*, hvor de ældre børn oftere er sammen med forældrene end de yngre børn. Ældre børn er oftere alene i *skov og krat*, i *haver*, på *stier og veje i boligområder* og på *mark og eng* sammenlignet med de yngre børn.

For at undgå at komme til at kede sig vælger rigtig mange børn at beskæftige sig med elektroniske medier (inkl. TV og mobiltelefon), og helt overordnet synes det mindre sandsynligt, at de vælger at være fysisk aktivitet udendørs. Drengene er relativt ensidige i deres valg (computer), hvorimod pigerne vælger mere varieret. Sammenlignet med de ældre børn vil de yngre børn være mere tilbøjelige til at vælge fysiske aktiviteter udendørs. Det samme gør sig gældende i forhold til de idrætsaktive og ikke-idrætsaktive, hvor de i forvejen aktive oftere vil vælge fysiske aktiviteter udendørs samt sociale aktiviteter for ikke at kede sig.

Børnenes aktivitetsmønster og vaner – især når de keder sig – viser at udendørs aktivitet i de offentlige naturområder ikke er deres foretrukne valg. Dette bekræfter baggrunden og udgangspunktet for undersøgelsen. Det kan imidlertid samtidigt ses som udtryk for, at der er et potentiale for at påvirke og ændre børns typiske valg af aktivitet i retning af mere fysisk aktivitet udendørs i de offentlige naturområder. Dette gælder specielt for de ældre børn, drenge samt de ikke-idrætsaktive.

3. Hvilke steder i naturen kommer børnene i?

3.1 Introduktion

Dette kapitel handler om, hvilke steder i naturen børnene kommer mest. I forbindelse med børnenes besvarelse af spørgsmålene præsenterer vi følgende definition for dem i spørgeskemaet (se bilag 1):

Med natur mener vi områder som f.eks. skov, strand, sø, parker, enge eller naturlegepladser (ikke en have, et sport-/idrætsanlæg, et havneanlæg eller gader og veje).

Børnene bliver derefter bedt om at lave en prioritering og opliste de steder i naturen, de kommer mest i henholdsvis sommer- og vinter-halvåret.¹⁶ Efterfølgende kommer der en lang række spørgsmål, som knytter sig til de to naturområder, det enkelte barn har angivet som sine to mest besøgte steder.

I forhold til analyse og forståelse af denne del af undersøgelsen er der tre forhold som er vigtige at tage i betragtning: 1) vi har defineret natur-områderne i 6 kategorier samt en åben kategori *andet*, 2) børnene har haft mulighed for at prioritere to steder som de bruger mest,¹⁷ 3) resultaterne er opdelt på sommer- og vinter-halvåret, hvor sidstnævnte inddrages kort til sidst i kapitlet.

I de følgende afsnit præsenteres analyser af aktivitetsmønstrene i de tre mest benyttede naturområder om sommeren: *strand, sø eller å, parker og grønne områder* samt *skov eller krat*.

De steder børnene kommer i de forskellige naturområder analyseres indledningsvist enkeltvist og derefter i form af tværgående analyser med fokus på sammenligninger mellem naturområder set ift. særlige tematikker. Afslutningsvist præsenteres udvalgte resultater knyttet til børnenes aktivitetsmønster om vinteren.

3.2 Sommer

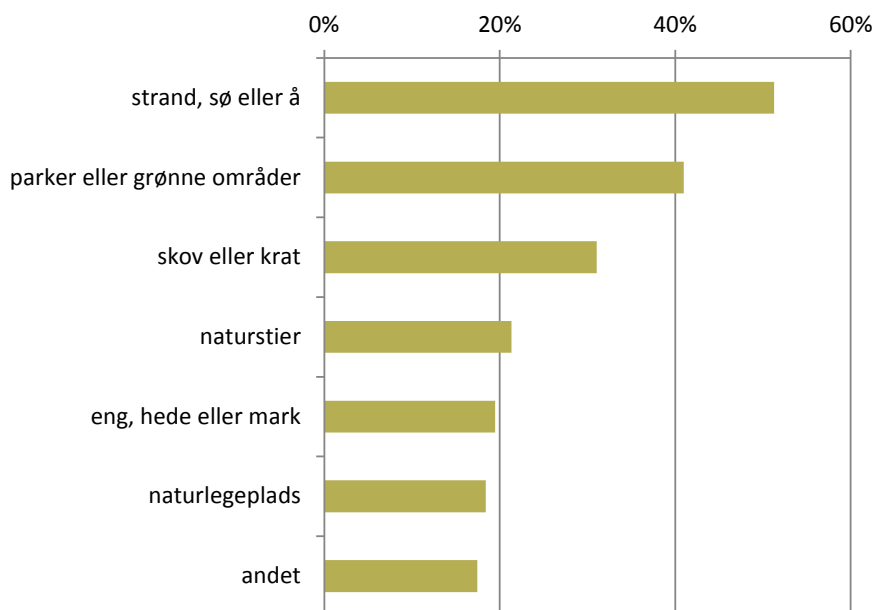
De naturområder som børnene kommer mest i om sommeren er som nævnt *strand, sø eller å* (51%), *parker eller grønne områder* (41%) og *skov eller krat* (31%) (se figur 3.1).¹⁸ De øvrige naturområder bliver brugt i mindre grad. I forhold til kategorien 'andet' som 17% angiver, dækker dette bl.a. over, at de kommer i haver, idrætsanlæg som fx fodboldbaner og ridebaner samt legepladser. Disse steder betragtes således af børnene som 'natur-lige' steder på linje med søer, skove og parker, mens de i denne undersøgelse falder udenfor vores definition af *steder i naturen*. Svarene fra kategorien 'andet' vil derfor ikke indgå i de efterfølgende afsnit.

¹⁶ Vi definerer sommerhalvåret som april–september og vinterhalvåret som oktober–marts.

¹⁷ Hvilket ikke nødvendigvis er de steder som betyder mest for dem.

¹⁸ I forhold til læsbarhed vil disse naturområder i det følgende stedvist blive benævnt strand, park og skov.

Figur 3.1 Hvilke to steder i naturen kommer børnene mest om sommeren (%), N=2.039.

Køn

Der er ikke de store kønsmæssige forskelle på, hvor børnene kommer mest. Sammenlignet med pigerne kommer drengene mere i skoven (36% over for 26%) og lidt mere på eng, hede eller mark (21% overfor 18%). Pigerne kommer omvendt mere på strande (55% over for 48%) og i parker (43% over for 39%) (se tabel 3.1).

Tabel 3.1 Hvilke to steder i naturen kommer børnene mest, opdelt efter køn og alder (% af resp.). N=2.039

	Dreng	Piger	5. klasse	8. klasse
Skov eller krat	36	26	33	29
Strand, sø eller å	48	55	46	57
Naturstier	20	23	19	24
Parker eller grønne områder	39	43	38	44
Eng, hede eller mark	21	18	19	20
Naturlegeplads	18	19	24	11

Alder

Sammenlignet med de yngre børn kommer de ældre børn mere på strande (57% over for 46%) samt på naturstier (24% over for 19%) og i parker (44% over for 38%). De yngre børn kommer omvendt mere på naturlegepladser (24% over for 11%) og i skoven (33% over for 29 %).

Land/by

Der er relativt stor forskel på hvor børn fra henholdsvis land og by kommer mest. Land-bør-

nene kommer for eksempel mest i skoven. Omvendt kommer by-børnene mere i parker samt på strande og på naturstier (se tabel 3.2). Forskellene forekommer umiddelbart logiske og kan givetvis tilskrives forskelle i de naturområder, som findes i børnenes umiddelbare nærhed. Det er dog interessant at naturområdet *strand, sø eller å* spiller så stor en rolle i børnenes friluftsliv, og at det tilsyneladende er by-børnene som kommer der mest. Dette kan skyldes, at byboerne er mere tilbøjelige til at lave udflugter til disse områder – eller at bybørnenes friluftsliv i højere grad er styret af forældrene, end det er tilfældet med landbørnene.

Tabel 3.2 Hvilke to steder i naturen kommer børnene mest, opdelt efter bosted og aktivitetsniveau? (% af resp.). N=2.039

	Landet	I byen	Idrætsaktiv	Ikke idrætsaktiv
Skov eller krat	37	28	31	32
Strand, sø eller å	47	54	52	48
Naturstier	18	22	20	25
Parker eller grønne områder	28	46	41	40
Eng, hede eller mark	35	14	19	22
Naturlegeplads	16	19	19	16

Idrætsaktiv/ikke-idrætsaktiv

Der kan ikke påvises nævneværdige forskelle mellem hvor de idrætsaktive og ikke-idrætsaktive kommer mest i naturen. Dette er i sig selv et interessant forhold.

3.2.1 Brug af naturområdet skov eller krat

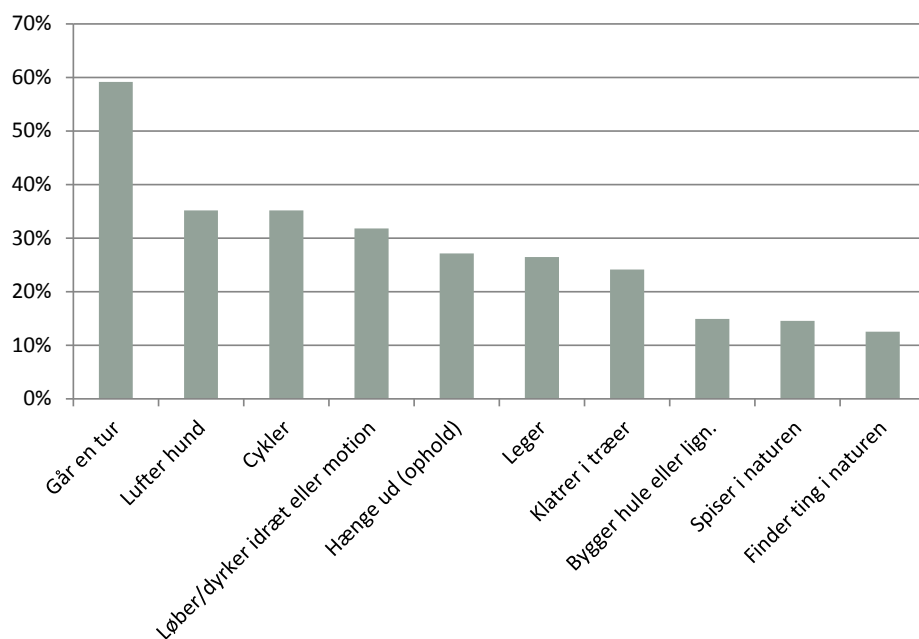
Skoven er et naturområde, man umiddelbart kunne forestille sig blev brugt meget af børn og unge til friluftsliv. Det viser sig imidlertid, at børnene oftere kommer på *strand og sø eller å* samt i byens *parker og grønne områder* (se tabel 3.1).

Alligevel må skoven siges at være et vigtigt naturområde for børnene – både fordi mange børn bruger skoven, og fordi de som bruger skoven kommer der meget ofte (se afsnit om besøgsfrekvens). Det kan endvidere tænkes at skoven har et potentiale ikke mindst i et udviklingsperspektiv (ift. implementering – del 2), til at kunne udvikles så flere børn og unge er aktive i skoven. Naturområdet *skov eller krat* er forholdsvis tilgængeligt for de fleste og kan tænkes at imødekomme mange forskellige aktiviteter og behov. Det er derfor interessant at undersøge hvordan børnene bruger skoven, og hvad den betyder for dem.

Aktiviteter

Skoven bruges overordnet set til rigtig mange ting, og børnene angiver at de laver mange forskellige aktiviteter i skoven (se figur 3.2). Gåture er den mest udbredte aktivitet (59%) blandt dem, som kommer mest i skoven. Herefter følger en række aktiviteter som mange (> 20 % for hver aktivitet) angiver, at de laver når de er i skoven: lufter hund, cykler, dyrker idræt/motion, hænger ud, leger og klatrer i træer. Længere ture med overnatning samt rollespil indgår i aktivitetsmønsteret, men udøves ikke i særligt stor grad. Børnene angiver at de i lidt mindre grad (< 20 % for hver aktivitet) bygger hule, spiser og finder ting, når de er i skoven.

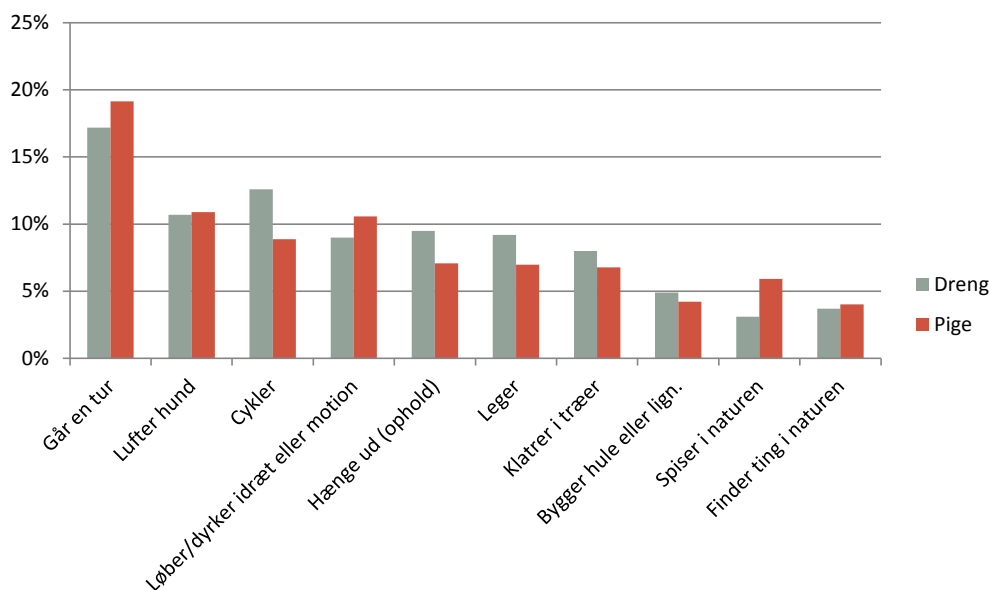
Figur 3.2 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet skov eller krat (% af resp.)¹⁹, N=617.

Køn

Ser vi på de ti mest populære aktiviteter i skoven (jf. figur 3.2) viser der sig tydelige forskelle mellem drengenes og pigernes aktivitetsmønstre. Flere piger end drenge går tur, dyrker idræt eller motion samt spiser, når de er i skoven. Drengene cykler, leger og klatrer til gengæld mere end pigerne, og hænger ligeledes mere ud (se figur 3.3).

Figur 3.3 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet skov eller krat, fordelt mellem piger og drenge (% af resp.), N=617.

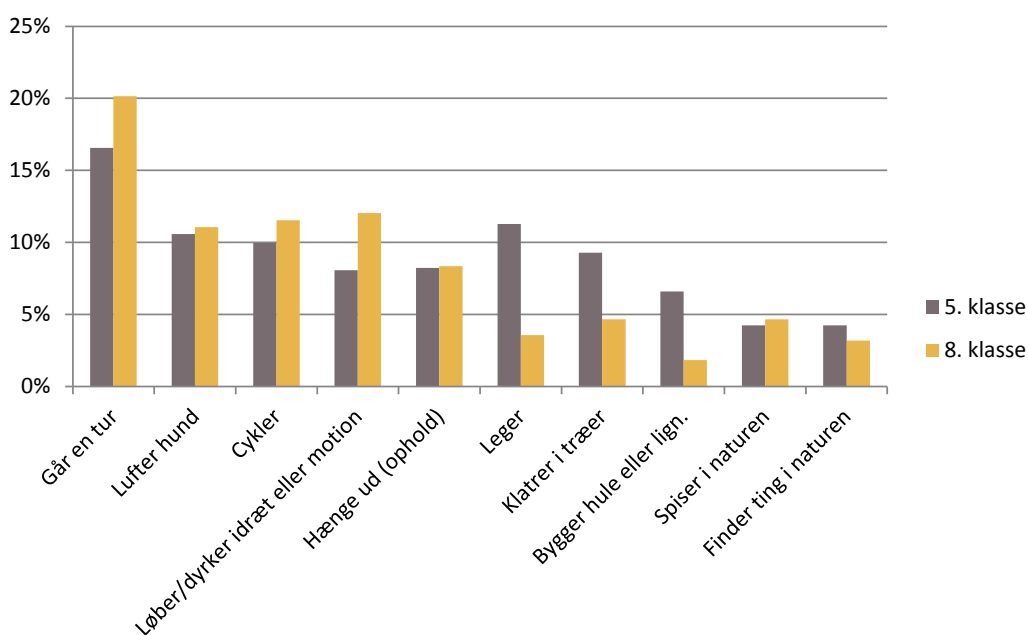
19 For overskuelighedens skyld viser vi her kun de 10 mest populære aktiviteter

Alder

Der er stor forskel på de yngre og ældre børns aktivitetsmønster i skoven. De ældre børn dyrker oftere idræt eller motion, går en tur og cykler, når de er i skoven. Modsat fortæller de yngre børn at de oftere leger, klatrer i træer, bygger hule samt finder ting i naturen. Det er bemærkelsesværdigt at de to aldersgrupper i nogenlunde samme omfang bruger skoven til at luften hund, hænge ud og spise i naturen (se figur 3.4).

Overordnet ses et mønster hvor de ældre børn overvejende laver sociale og idræts-relaterede aktiviteter, mens de yngre børn overvejende laver sociale og lege-prægede aktiviteter.

Figur 3.4 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet skov eller krat, fordelt mellem aldersgrupper (% af resp.), N=617.

3.2.2 Naturområdet strand, sø eller å

Strand, sø eller å er den naturtype som børnene på tværs af alder og køn besøger oftest. Tidligere studier har ligeledes vist at områder ved vandet er meget populære – især om sommeren (fx Forsberg & Høyer-Kruse, 2013). Dette kan skyldes at betegnelsen jo netop dækker over mangeartede områder.²⁰ Dette naturområde er således relevant at undersøge nærmere bl.a. for at se om populariteten skyldes bestemte karakteristika eller opfattelser.

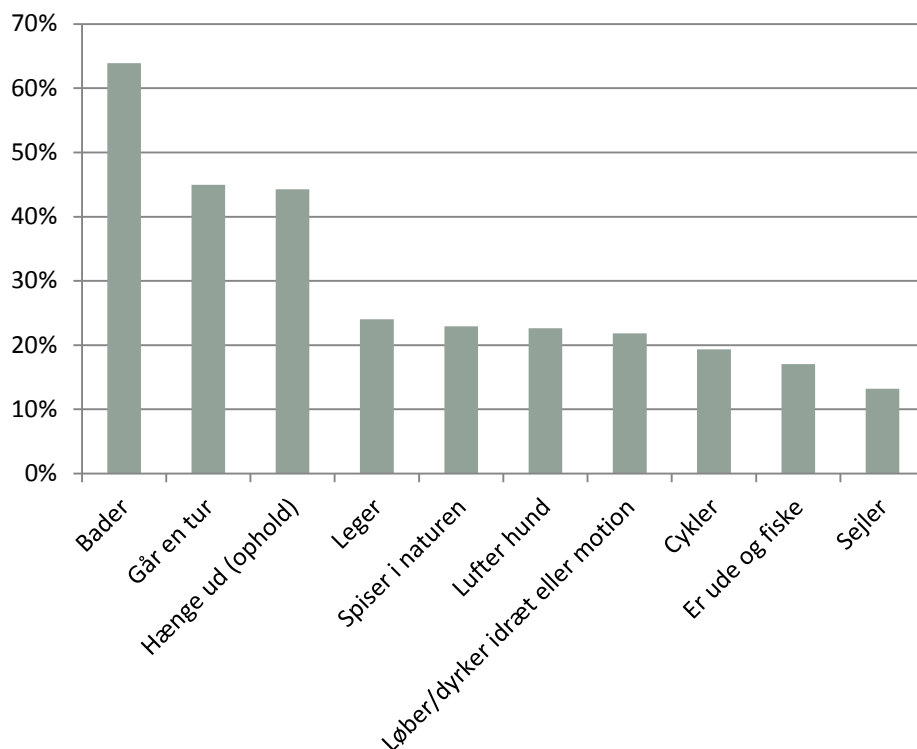
Aktiviteter

Aktiviteterne i dette naturområde er markant anderledes end i skoven – hovedsageligt grundet områdets særlige beskaffenhed karakteriseret ved tilstedeværelsen af vand. Således er den mest udbredte aktivitet – ikke overraskende - at bade. Dernæst følger en række aktiviteter, som primært foregår på land, fx går en tur, hænger ud, og i mindre omfang leger, spiser i naturen, lufter hund og dyrker idræt. De eneste aktiviteter, hvor der er en udbredt kropslig

²⁰ Det kunne have været hensigtsmæssigt at have opdelt denne kategori så det kunne være muligt at skelne mellem kysten (strand) og indlandet (sø og å).

interaktion med vand er dermed at bade, fiske og at sejle (se figur 3.5). Dermed kan man dog ikke udelukke, at stranden er velbesøgt måske blot fordi det er rart at se på og lytte til vandet og nyde solen.

Figur 3.5 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet strand, sø eller å (%), N=1.019.

Køn

Der er visse forskelle mellem drengenes og pigernes aktivitetsmønstre, når vi ser på de mest populære aktiviteter ved strand, sø eller å. Flere piger end drenge går tur ved vand samt spiser i naturen, hvorimod drengene fisker og sejler mere end pigerne. Til gengæld er der flere aktiviteter, som de dyrker mere eller mindre i lige stor grad - f.eks. bader, leger, dyrker motion og cykler (se figur 3.6).

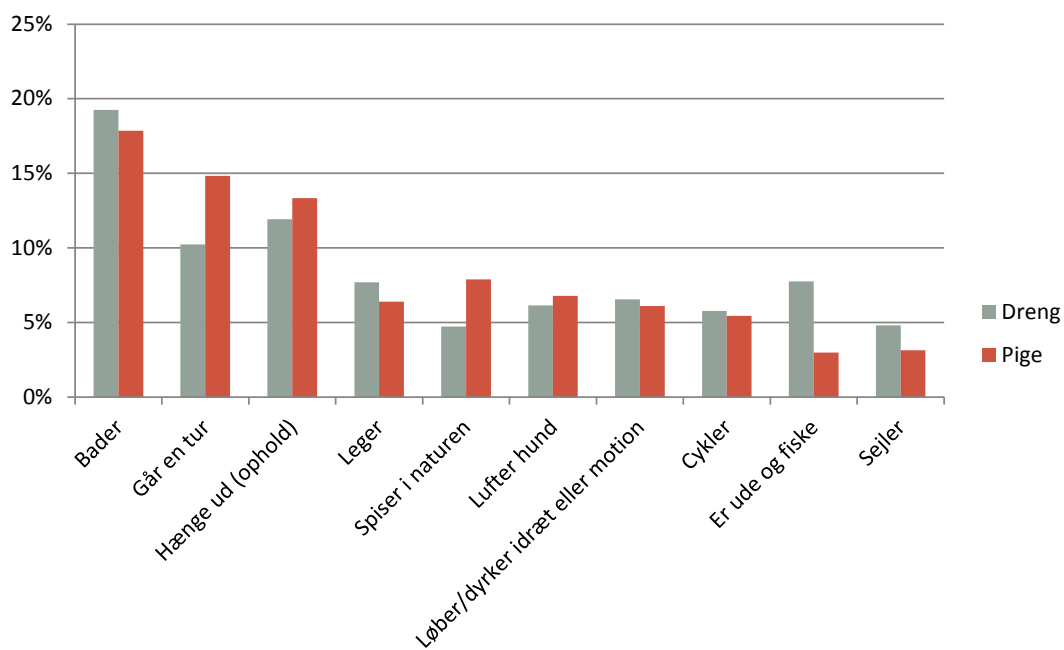
Alder

Der er enkelte væsentlige forskelle mellem de yngre og ældre børns aktivitetsmønster i naturområdet strand, sø eller å. For det første hænger de ældre børn væsentligt mere ud end de yngre børn, som så til gengæld leger mere. Den eneste anden aktivitet, som de yngre børn dyrker oftere end de ældre er fiskeri, om end forskellen er lille. De to aldersgrupper bader ca. lige meget (se figur 3.7).

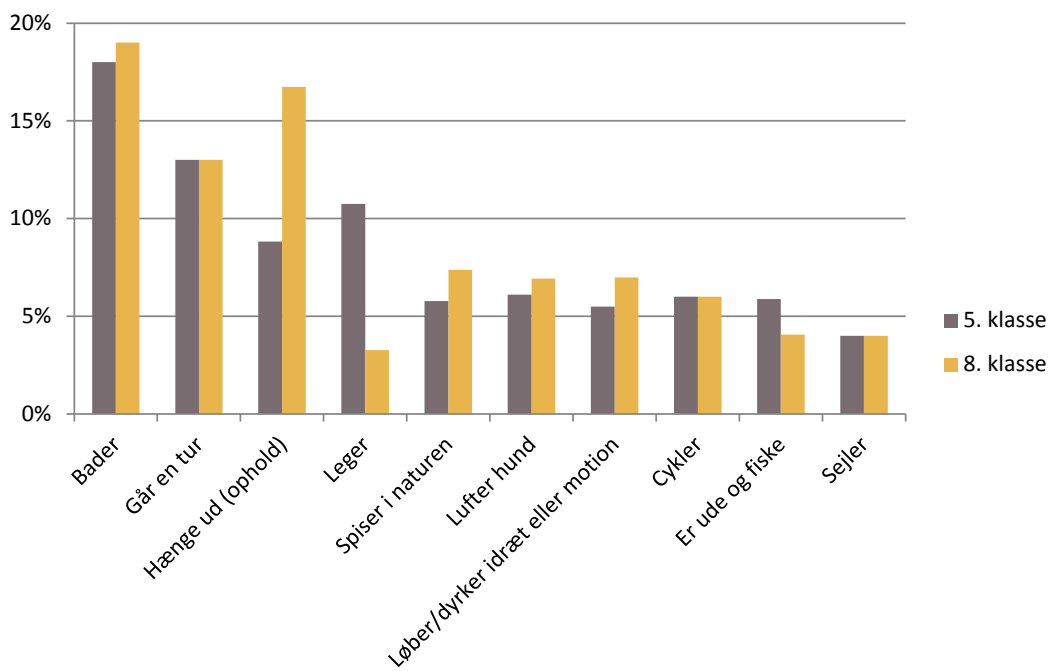
Igen ses et aktivitetsmønster hvor de ældre børn overvejende laver sociale og idrætsrelaterede aktiviteter, mens de yngre børn overvejende laver legeprægede aktiviteter.

Der er ikke umiddelbart store forskelle at spore, når der skelnes mellem idrætsaktive over ikke idrætsaktive samt mellem børn der bor på landet eller i byen.

Figur 3.6 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet strand, sø eller å, fordelt mellem piger og drenge (% af resp.), N=1.019.

Figur 3.7 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet strand, sø eller å, fordelt mellem aldersgrupper (% af resp.), N=1.019.

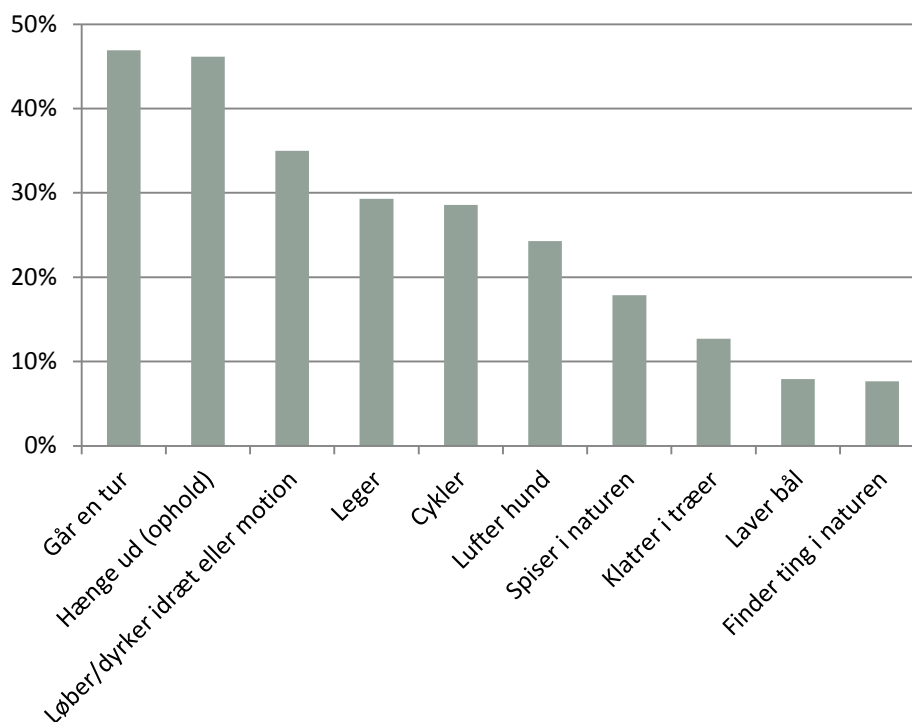
3.2.3 Naturområdet parker eller grønne områder

Parker eller grønne områder bliver brugt næstmest blandt børnene i undersøgelsen. Sammenholdt med de andre typer naturområder, repræsenterer parker og grønne områder den bynære og mere tilrettelagte natur. Langt størstedelen af de børn der kommer i denne type naturområder, er børn fra byen (data ikke vist).

Aktiviteter

Aktiviteterne i parker eller grønne områder er på visse områder meget lig dem i skov eller krat. At gå en tur er mest udbredt i begge naturområder, men i forhold til en række andre aktiviteter er der dog forskelle. At hænge ud (ophold) og idrætsaktiviteter er langt mere udbredte aktiviteter i parker sammenlignet med skov (se figur 3.2 og figur 3.8). Lidt færre lufter hund i parker i forhold til skov, mens aktiviteter som at lege, cykle og spise i naturen ikke afviger meget fra hinanden i de to forskellige naturområder.

Figur 3.8 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet park eller grønt område (%), N=814.

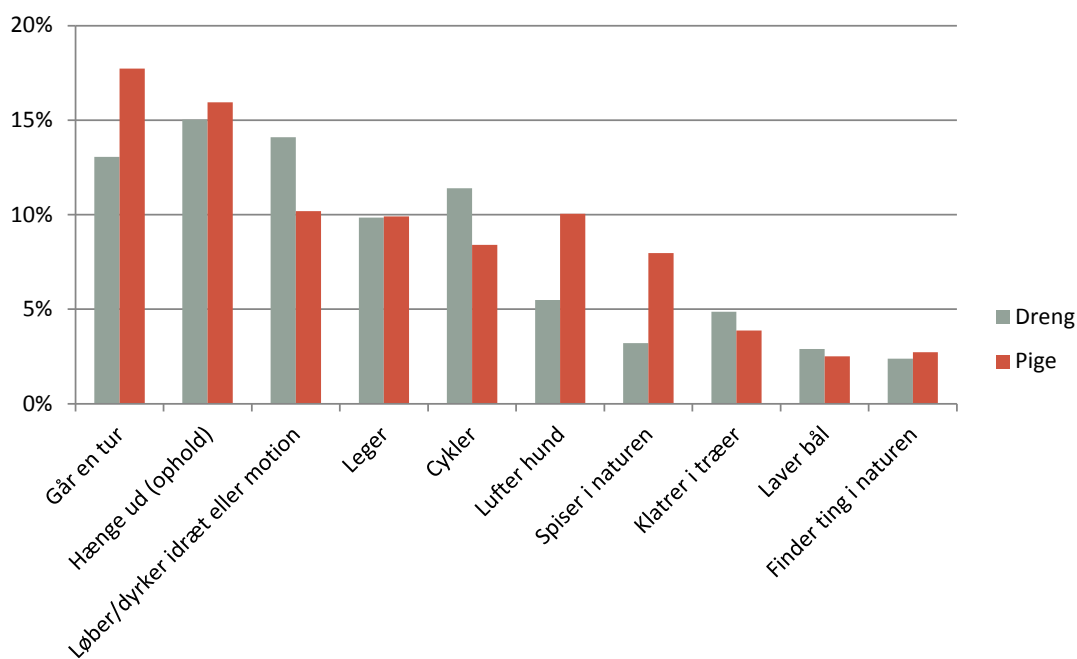

Køn

Der er flere aktiviteter som børnene laver i parker eller grønne områder, hvor der næsten ikke er forskel mellem drengenes og pigernes aktivitetsmønster. Det gælder eksempelvis at hænge ud (ophold), lege, lave bål og finde ting i naturen (se figur 3.9). Men i lighed med naturområdet skov eller krat går pigerne mere tur end drengene, mens drengene cykler mere end pigerne. Til gengæld benytter drengene i langt højere grad parker og grønne områder til

fysisk aktivitet og motion. Pigerne lufter endvidere hund og spiser i naturen betydeligt oftere end drengene.

Figur 3.9 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet park eller grønt område, fordelt mellem piger og drenge (% af resp.), N=814.

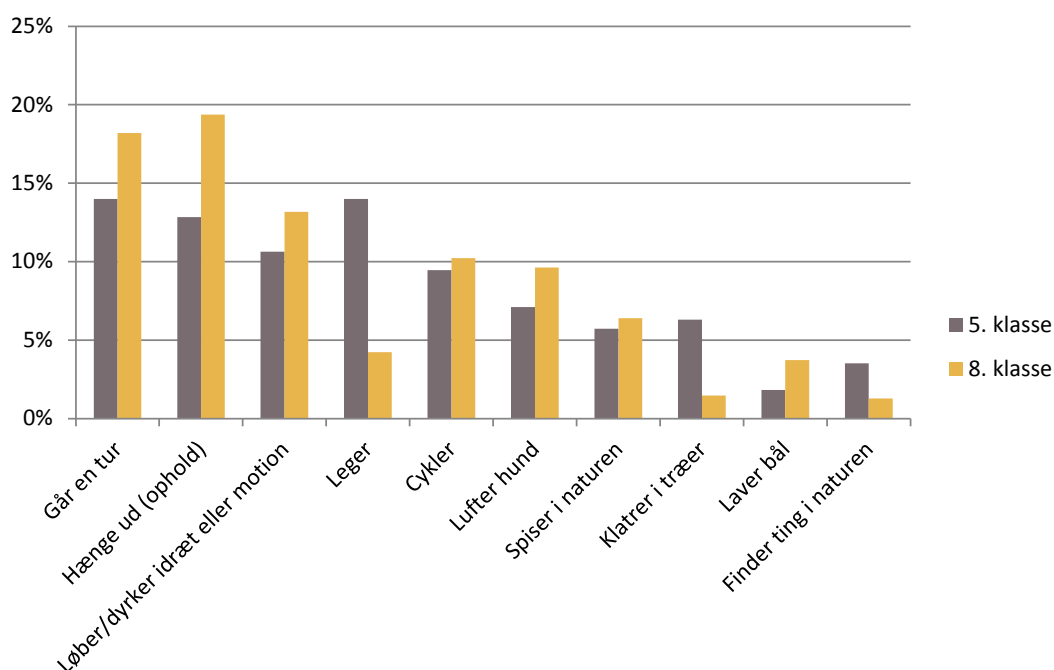
Alder

Aktivitetsmønsteret for de yngre og ældre børn i parker afviger ikke meget fra mønsteret i de andre naturområder. De ældre børn laver således også i højere grad aktiviteter af idrætslig eller social karakter,²¹ hvor de yngre børn i højere grad laver aktiviteter af legende karakter (se figur 3.10).

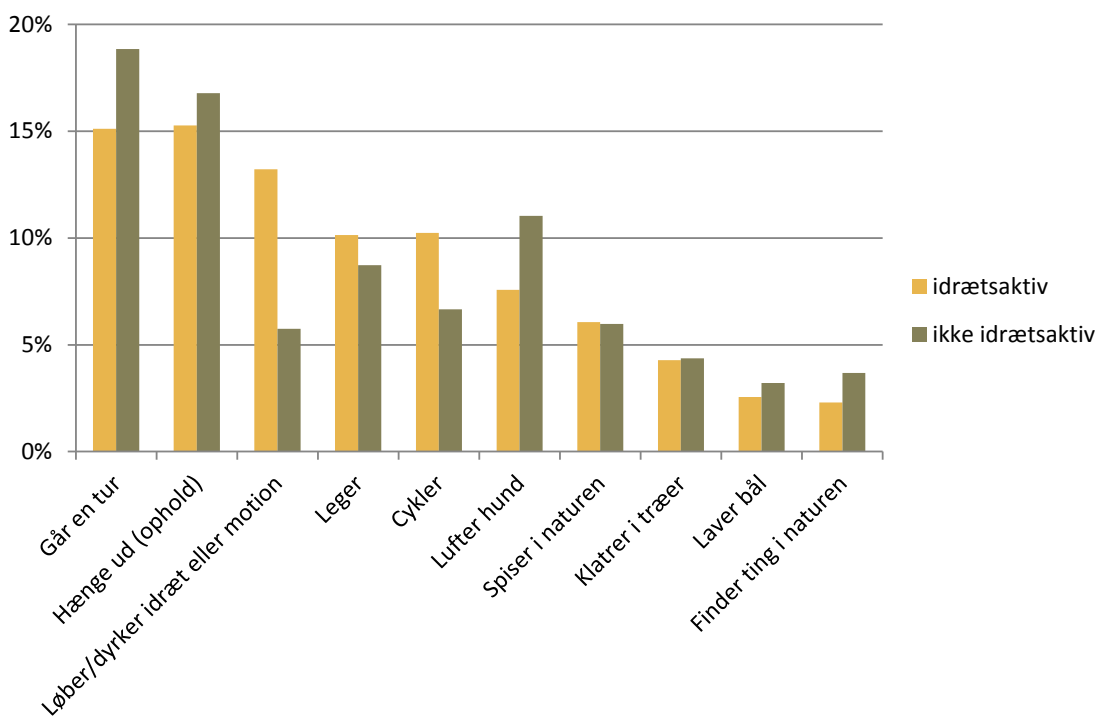
De yngre børn leger og klatrer i træer, mens de ældre børn går tur og hænger ud. Parkerne bruges derudover af begge aldersgrupper til idræt, motion, cykling og hundeluftning.

21 Det skal understreges at børnenes legeaktiviteter også i de fleste tilfælde vil have social karakter – og at aktiviteten ”hænge ud” i princippet kan gøres alene.

Figur 3.10 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet park eller grønt område, fordelt mellem aldersgrupper (% af resp.), N=814.

Figur 3.11 De mest udbredte aktiviteter i naturområdet park eller grønt område, fordelt mellem aktivitetsniveau (% af resp.), N=814.

Idrætsaktive over for ikke-idrætsaktive

De børn der går til eller dyrker idrætsaktiviteter er også aktive i naturområdet *park eller grønt område*. Således dyrker de idræt eller motion, leger eller cykler end de ikke-idrætsaktive børn. Til gengæld går disse børn oftere tur, hænger ud og lufter hund end de idrætsaktive (se figur 3.11).

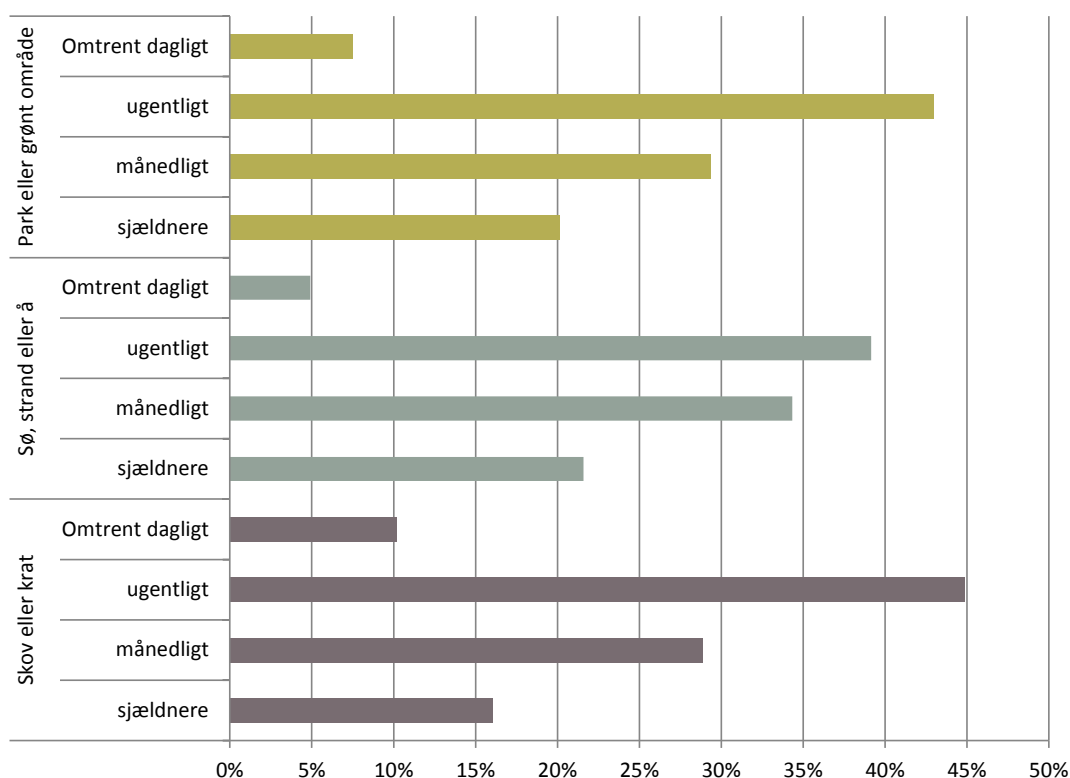
3.3 Analyser på tværs af de forskellige naturområder

I det følgende afsnit ser vi på besøgsfrekvensen, den tidsmæssige afstand og transportformer på tværs af de tre naturområder. Vi ser også nærmere på, hvem børnene er sammen med i naturområderne, og hvorvidt køn, alder, bopæl og aktivitetsniveau spiller ind på disse forhold.

3.3.1 Hvor ofte kommer børnene i naturen?

Børnenes besøgsfrekvens i *skov eller krat* er ikke væsentligt anderledes end deres besøgsfrekvens i *sø, strand og å* samt i *parker og grønne områder* (se figur 3.12). Den gennemsnitlige besøgsfrekvens på tværs af de tre naturområder er ugentligt (42%), hvilket dækker over kategorierne *2-4 gange om ugen* og *1 gang om ugen*.²²

Figur 3.12 Hvor ofte kommer børnene i de forskellige naturområder, opdelt efter områdetype (%), N=617-1.019.

²² De fire svarkategorier er omkodet inden analysen. De oprindelige kategorier 'Aldrig' og 'Sjældnere end hver måned' er lagt sammen omkodet til 'Sjældnere', '1-3 gange om måneden' er omkodet til 'Månedligt', '1 gang om ugen' og '2-4 gange om ugen' er lagt sammen og omkodet til 'Ugentligt' og endelig er 'Omtrent dagligt' uændret.

Sammenlignet med de to andre mest besøgte naturområder er der en relativt større gruppe af skovbrugerne som kommer i skoven dagligt og ugentligt. Undersøgelsen viser at de børn der brugere skoven mest har en højere besøgsfrekvens end de børn der bruger henholdsvis stranden og parkerne mest. Samtidigt er der en relativt mindre gruppe af skov-brugerne som angiver, at de kommer i skoven sjældnere.

Sammenligner man på tværs af de tre naturområder hvor 'omtrent dagligt' slås sammen med 'ugentligt' er der dog ikke store forskelle. Besøgsfrekvensen ved sø, strand eller å er imidlertid mindre end ved de to andre naturområder.

Der er – som forventeligt – flest land-børn som kommer dagligt i skoven (se tabel 3.3). Flere piger end drenge og flere ældre end yngre børn angiver, at de sjældent kommer i *skov eller krat*. De yngre børn kommer også oftere i *parker eller grønne områder* i forhold til de ældre børn. Det samme gør sig gældende for de idrætsaktive børn, der kommer oftere i *parker eller grønne* områder end ikke-idrætsaktive børn. I det hele taget antyder resultaterne, at de idrætsaktive børn generelt kommer oftere ud i de forskellige naturområder end de ikke-idrætsaktive børn (se tabel 3.3).

Tabel 3.3 Hvor ofte kommer børnene i de forskellige naturområder, opdelt efter køn. Alder, bopæl og aktivitetsniveau (%), N=617-1019.

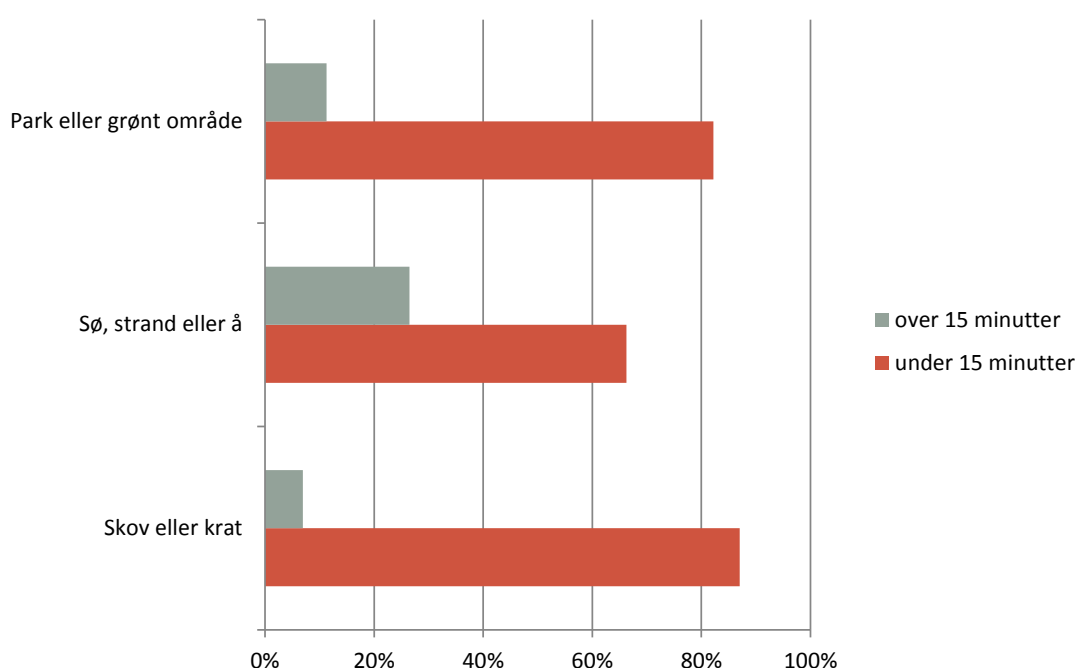
		Total	Dreng	Pige	5. klasse	8. klasse	På landet	I byen	Idrætsaktiv	Ikke idrætsaktiv
SKOV ELLER KRAT	Sjældnere	16	20	11	14	20	12	18	15	20
	Månedligt	29	27	31	29	28	28	31	28	30
	Ugentligt	45	42	49	46	43	47	43	46	39
	Omtrent dagligt	10	10	10	11	10	13	8	10	10
SØ, STRAND ELLER Å	Sjældnere	22	24	20	21	22	24	20	19	32
	Månedligt	34	31	37	32	36	34	35	34	35
	Ugentligt	39	40	38	41	38	38	39	41	30
	Omtrent dagligt	5	5	5	6	4	5	5	5	3
PARK ELLER GRØNT OMRÅDE	Sjældnere	20	25	16	19	21	19	20	17	31
	Månedligt	29	26	32	26	34	28	30	29	31
	Ugentligt	43	43	43	46	39	43	44	46	34
	Omtrent dagligt	7	6	9	9	6	10	7	8	5

3.3.2 Transportform og tidsmæssig afstand

Til hvert af de forskellige naturområder blev børnene spurgt om deres transportform og –tid, når de skulle ud i naturen. Fra andre undersøgelser ved man, at børn og unge generelt har kort afstand til de fleste steder, hvor de opholder sig i fritiden (fx Skår et al., 2014).

Med disse spørgsmål håber vi at kunne få indblik i børnenes subjektive opfattelse af tilgængeligheden og afstanden til naturområderne. Som det ses af figur 3.13 har langt hovedparten af børnene forholdsvis kort tidsmæssig afstand til de naturområder, de benytter mest. Således har over 80% af brugerne under 15 minutters afstand til park eller skov. Derimod har en noget mindre andel (66%) under 15 minutters afstand til sø, strand eller å.

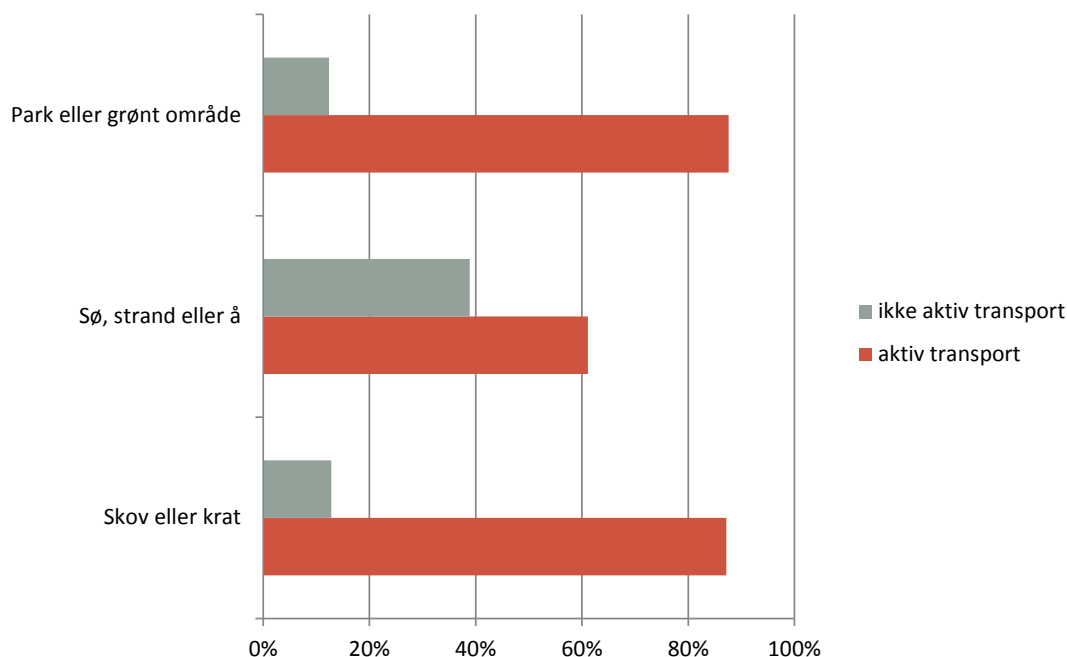
Figur 3.13 Børnenes tidsmæssige afstand til naturområderne (%), N=617-1.019

En tidsmæssig afstand på 15 minutter er relativt i forhold den transportform der vælges, og børnene havde i undersøgelsen mulighed for at vælge mellem fem transportformer: tog/bus, bil, cykel, gå/løbe samt andet.

På tværs af de tre naturområder er cyklen klart den foretrukne transportform. Derudover ses de største forskelle mellem de yngre og ældre børn, hvor sidstnævnte bliver kørt mindre i bil. Det samme gør sig gældende for børn i byer, der ligeledes bliver kørt mindre i bil end land-børnene. Hvis vi vælger at skelne mellem 'aktiv' transport (cykel, gå og løbe) og ikke-aktiv transport (tog/bus eller bil) ses det at børnene fortrinsvis benytter sig af aktiv transport, når du skal ud i naturen (se figur 3.14). Det er især naturområderne skov eller krat samt parker og grønne områder, hvor børnene transporterer sig aktivt.

Figur 3.14 Børnenes transportform til naturområderne (%), N=617-1.019.

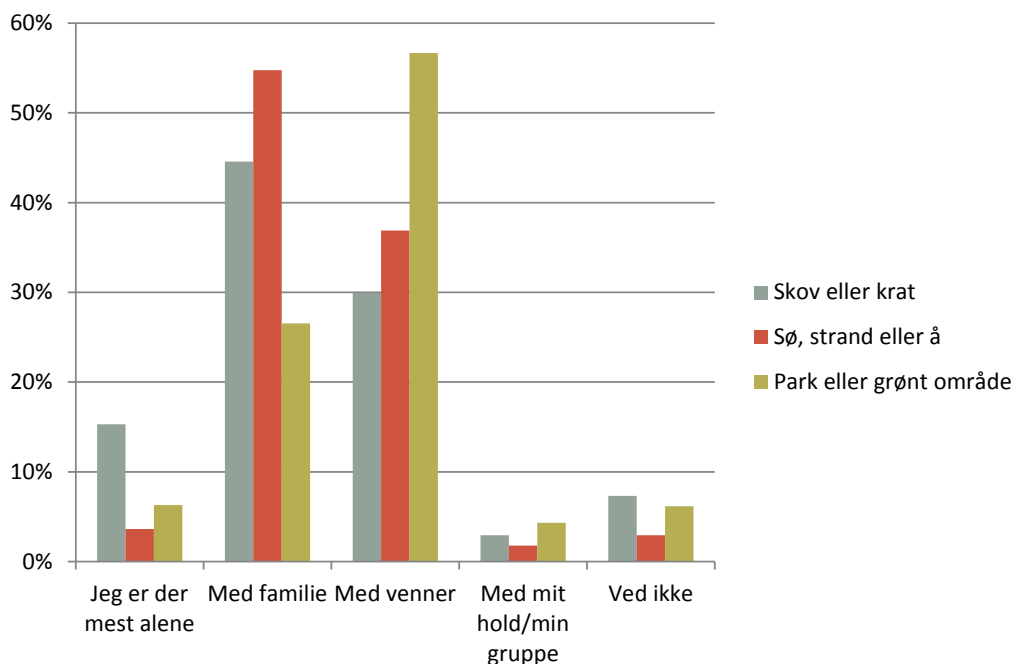
Det er interessant i denne sammenhæng, at det naturområde, som børnene bruger mest – (*sø, strand eller å*) er den type natur, som det tager længst tid at komme til, og hvor transportformen er mindst aktiv. Dette kan måske forklares ud fra de forskellige naturområders tilgængelighed for børnene – som måske også kan forklare forskellene i besøgsfrekvensen i figur 3.12. Desuden kan det også afhænge af, hvem børnene er sammen med i de forskellige områder.

3.3.3 Hvem er børnene sammen med i naturen?

Der er interessante forskelle på, hvem børnene er sammen med i de tre naturområder. For det første er børnene mest alene, når de bevæger sig i *skov eller krat* i forhold til de andre to naturområder. Men de foretrukne relationsformer, når børnene er i naturen, er enten sammen med deres familie eller venner (se figur 3.15). I parker eller grønne områder er det oftest vennerne børnene er sammen med. Til gengæld fylder familien mest, når børnene er ved stranden og i lidt mindre grad i skoven. Sammenholdt med transportformen og besøgsfrekvensen i de tidligere afsnit kan man udlede, at børnene sandsynligvis er mere afhængige af deres forældre for at kunne besøge naturområdet *sø, strand eller å*.

Det samme gør sig måske gældende for naturområdet *skov eller krat*, hvor det også oftest er familien, som børnene er af sted med. Her er transportformen dog mere aktiv og den tidsmæssige afstand kortere, hvilket kan indikere en større tilgængelighed til dette naturområde.

Figur 3.15 Hvem er børnene mest sammen med i naturområderne? (%), N=617-1.019

Alder

I forhold til hvem børnene er sammen med i naturen er der ingen nævneværdige forskelle, når det handler om køn, land/by, aktiv/inaktiv. I forhold til børnenes alder er der imidlertid nogle forskelle. De børn, der benytter skov eller krat alene, er hovedsageligt de ældre børn. Derudover er det primært vennerne, som de ældre børn er mest sammen med i naturen. For de yngre børn er det til gengæld familien, som de oftest er sammen med (se tabel 3.4).

Tabel 3.4 Hvem er børnene mest sammen med i naturområderne, opdelt efter alder (%)?

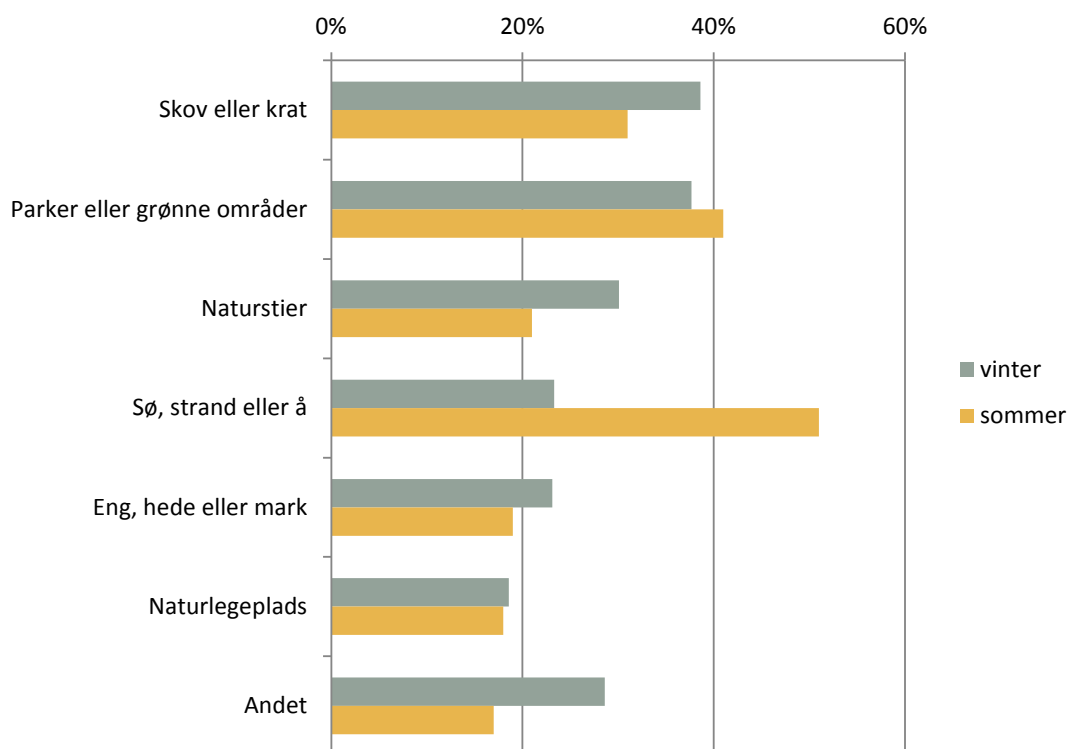
		5. klasse	8. klasse
SKOV ELLER KRAT	Jeg er der mest alene	9	25
	Med familie	49	38
	Med venner	34	24
	Med mit hold/min gruppe	2	4
	Ved ikke	6	9
SØ, STRAND ELLER Å	Jeg er der mest alene	3	5
	Med familie	70	38
	Med venner	23	52
	Med mit hold/min gruppe	1	2
	Ved ikke	3	3
PARK ELLER GRØNT OMRÅDE	Jeg er der mest alene	5	7
	Med familie	32	21
	Med venner	53	60
	Med mit hold/min gruppe	3	5
	Ved ikke	6	7

3.4 Børnenes hverdagsfriluftsliv om vinteren

De naturområder som børnene kommer mest i om vinteren er *skov eller krat* (39%), *parker eller grønne områder* (38%) og *naturstier* (30%). Dermed er deres brugsmønster for naturområderne lidt anderledes end om sommeren. Børnene kommer stadig meget i *skov eller krat* samt *parker eller grønne områder* men i meget mindre grad i naturområdet *sø, strand eller å* som om sommeren (se figur 3.16). Til gengæld ser det ud til, at naturområder som *naturstier* og *eng, hede eller mark* bliver benyttet mere om vinteren end om sommeren.

Kategorien 'andet' fylder mere om vinteren (29%) end om sommeren (17%), men dækker dog stadigvæk over bl.a. børnenes haver, deres hjem, idrætsanlæg som fx fodboldbaner og ridebaner samt legepladser. Svarene i denne kategori falder dermed igen udenfor vores definition af *steder i naturen* og vil derfor ikke indgå i de efterfølgende analyser.

Figur 3.16 Hvilke to steder kommer børnene mest om vinteren, sammenlignet med sommeren (% af resp.), N=2.039.

At der er så stor forskel for naturområdet *sø, strand eller å* i forhold til benyttelsen mellem årstiderne kan formentlig skyldes, at søer og strande i vintermånederne er lidt mere 'barske', og af samme grund ikke er lige så store udflugtsmål som om sommeren, samtidigt med at badning som aktivitet heller ikke er så aktuel.²³

²³ Med undtagelse vinterbadere – men det er der ikke mange børn der er.

Køn

Der er ikke de store kønsmæssige forskelle på, hvor børnene kommer mest om vinteren. Sammenlignet med pigerne kommer drengene dog mere ved *sø, strand eller å* (26% vs. 20%) og *eng, hede eller mark* (25% vs. 21%). Pigerne kommer omvendt mere i *parker* (40% vs. 36%) og på *naturstier* (33% vs. 28%) (se tabel 3.5).

Alder

Sammenlignet med de yngre børn kommer de ældre børn mere i *parker eller grønne områder* (42% vs. 34%) og ved *sø, strand eller å* (25% vs. 22%). De yngre børn kommer omvendt mere på *naturlegepladser* (24% vs. 11%) (se tabel 3.5).

Tabel 3.5 Hvilke to steder i naturen kommer børnene mest om vinteren, opdelt efter køn og alder (% af resp.), N=2.039.

	Dreng	Piger	5. klasse	8. klasse
Skov eller krat	38%	39%	38%	40%
Parker eller grønne områder	36%	40%	34%	42%
Naturstier	28%	33%	29%	31%
Sø, strand eller å	26%	20%	22%	25%
Eng, hede eller mark	25%	21%	22%	25%
Naturlegeplads	19%	18%	24%	11%

Land/by

Der er relativt stor forskel på hvor børn fra henholdsvis land og by kommer mest om vinteren. Land-børnene kommer for eksempel mest i naturområderne *skov eller krat* (44% vs. 36%) og *eng, hede eller mark* (39% vs. 18%). Omvendt kommer by-børnene mere i *parker og grønne områder* (41% vs. 30%) samt på *naturstier* (31% vs. 26%) (se tabel 3.6). Forskellene forekommer umiddelbart logiske og kan sandsynligvis tilskrives forskelle i de naturområder, som findes i børnenes umiddelbare nærhed (som det også var tilfældet om sommeren).

Idræts-aktiv/ikke idræts-aktiv

Der er ikke nævneværdige forskelle mellem hvor de idrætsaktive og ikke-idrætsaktive kommer mest i naturen om vinteren, hvilket i sig selv er et interessant forhold.

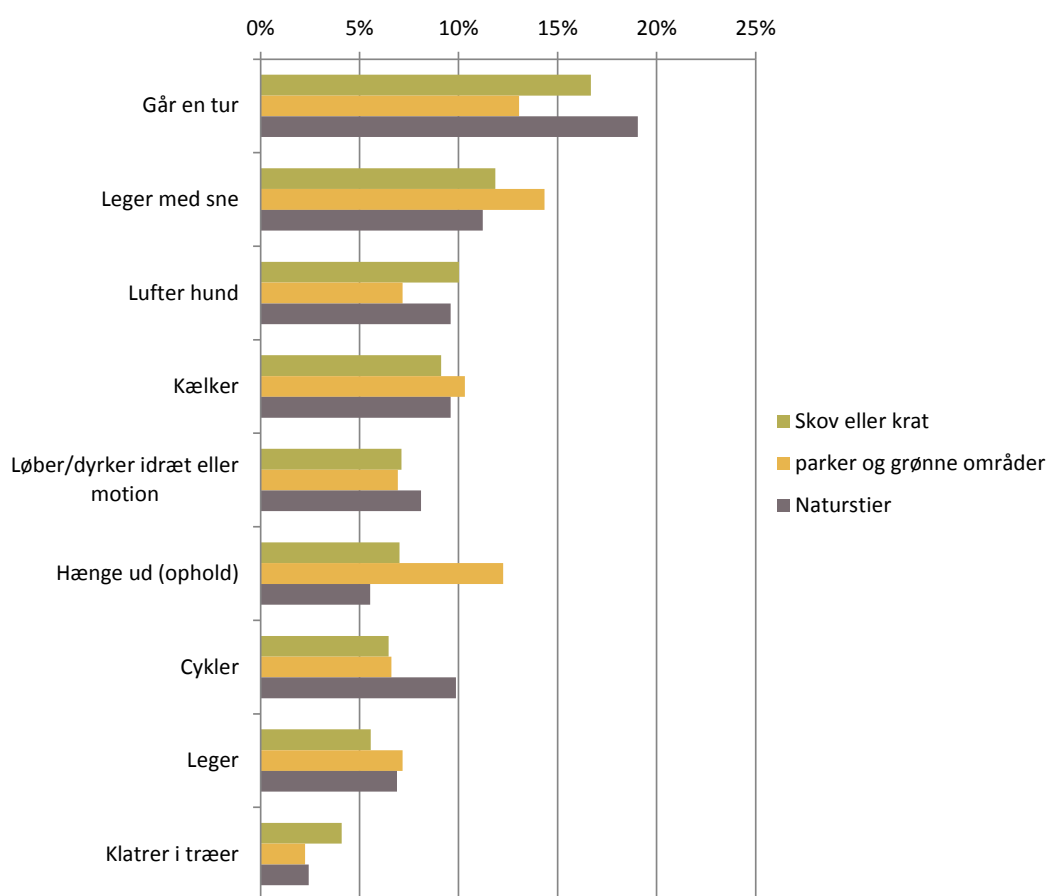
Tabel 3.6 Hvilke to steder i naturen kommer børnene mest om vinteren, opdelt efter bosted og aktivitetsniveau? (% af resp.), N=2.039.

	Landet	I byen	Idrætsaktiv	Ikke idrætsaktiv
Skov eller krat	44%	36%	39%	36%
Parker eller grønne områder	30%	41%	38%	37%
Naturstier	26%	31%	30%	29%
Sø, strand eller å	20%	24%	23%	23%
Eng, hede eller mark	39%	18%	23%	24%
Naturlegeplads	15%	19%	19%	17%

3.4.1 Aktiviteter om vinteren

På tværs af de tre mest benyttede naturområder om vinteren er der en række sammenfald, når vi ser nærmere på de aktiviteter, der laves. Som det også var tilfældet om sommeren er den absolut største aktivitet at gå tur. Det er især i naturområderne *naturstier* og *skov eller krat*, at dette yndes mest (se figur 3.17). Dernæst kommer en aktivitet, som er specifik for denne årstid, nemlig at lege med sne. Den er til gengæld den mest udbredte aktivitet i naturområdet *parker eller grønne områder*, hvor også at hænge ud er en forholdsvis stor aktivitet. At lufte hund er omvendt ikke lige så udbredt i parker som i skoven og på naturstier.

Figur 3.17 De ni mest udbredte aktiviteter om vinteren i de tre mest benyttede naturområder (% af resp.), N=617.

3.5 Opsummering af børnenes foretrukne områder i naturen

Analysen viser et overordnet billede af de tre mest benyttede naturområder: 1) *strand, sø eller å*, 2) *parker og grønne områder* samt 3) *skov eller krat*, hvor det førstnævnte er det mest benyttede område af børnene.

Der er store forskelle i børnenes benyttelsesmønstre ift. alder og bosted, men kun mindre forskelle mellem drenge og pigers mest benyttede naturområder. Land-børnene kommer for eksempel mest i naturområderne *skov eller krat* og *eng, hede eller mark*. Omvendt kommer by-børnene mere i *parker eller grønne områder* og på *naturstier*. Forskellene kan dog til en vis grad tilskrives dels forskelle i børnenes bevægelsesfrihed, og dels forskelle i hvilke naturområder der findes i deres nærområder.

At hænge ud (ophold) og idrætsaktiviteter er langt mere udbredte aktiviteter i *parker eller grønne områder* sammenlignet med *skov eller krat*. Børnenes aktiviteter i skoven synes at være relativt fysisk betonedede sammenlignet med deres aktiviteter i andre naturområder, fx *parker eller grønne områder*. Den mest udbredte aktivitet ved stranden er – ikke overraskende - at bade. Dernæst følger en række aktiviteter, som primært foregår på land, fx går en tur, hænger ud, og i mindre omfang leger m.m.

Pigerne bruger strande, parker og naturstier mere end drenge, og de går oftere tur. Drenge kommer oftere i skoven end piger og de er generelt mere fysisk aktive (cykler, leger og klatrer). I parker er drengene både mere fysisk aktive, og de hænger også oftere ud end piger. Sammenlignet med pigerne kommer drengene mere i skoven og lidt mere på *eng, hede eller mark*. Pigerne kommer omvendt mere på strande, i parker og på naturstier.

Størstedelen af børnene har forholdsvis kort tidsmæssig afstand til de naturområder, de benytter mest. Således har over 80% af børnene, som bruger naturområderne *parker eller grønne områder* samt *skov eller krat*, under 15 minutters afstand til disse. Derimod har en noget mindre andel (66%) under 15 minutters afstand til *sø, strand eller å*.

På tværs af de tre foretrukne naturområder er cyklen den foretrukne transportform. Derudover ses de største forskelle mellem de yngre og ældre børn, hvor sidstnævnte bliver kørt mindre i bil. Det samme gør sig gældende for børn i byer, der ligeledes bliver kørt mindre i bil end land-børnene. I forhold til 'aktiv' transport (cykel, gå og løbe) og ikke-aktiv transport (tog/bus eller bil) ses det at børnene fortrinsvis benytter sig af aktiv transport, når de skal ud i naturen.

45% af børnene kommer ugentligt eller oftere i et offentligt naturområde. Det naturområde som børnene bruger mest (*sø, strand eller å*) er den type natur, som det tager længst tid at komme til, og hvor transportformen er mindst aktiv.

De foretrukne relationsformer når børnene er i naturen er enten sammen med deres familie eller venner. I *parker eller grønne områder* er det oftest vennerne, børnene er sammen med. Til gengæld fylder familien mest, når børnene er i naturområdet *sø, strand eller å* og i lidt mindre grad i *skoven*. Sammenholdt med transportformen og besøgsfrekvensen kan man udlede, at børnene sandsynligvis er mere afhængige af deres forældre for at kunne besøge naturområdet *sø, strand eller å*.

Det er primært vennerne, som de ældre børn er sammen med i naturen, hvorimod de yngre

børn oftest er sammen med familien. Børnene er oftere alene, når de er i skoven i forhold til de andre to foretrukne naturområder.

I naturområdet *skov eller krat* er det oftest familien, som børnene er af sted med. Her er transportformen mere aktiv og den tidsmæssige afstand kortere end ved *sø, strand eller å*, hvilket kan indikere en større tilgængelighed til *skov eller krat*.

I forhold til børnenes hverdagsfriluftsliv om vinteren kommer de mest i naturområderne *skov eller krat* (39%), *parker eller grønne områder* (38%) og *naturstier* (30%). Dermed er deres brugsmønster for naturområderne lidt anderledes end om sommeren. Børnene kommer således stadig meget i *skov eller krat* samt *parker eller grønne områder*, men i meget mindre grad i naturområdet *sø, strand eller å* som om sommeren. Til gengæld ser det ud til, at naturområder som *naturstier* og *eng, hede eller mark* bliver benyttet mere om vinteren end om sommeren.

På tværs af de tre mest benyttede naturområder om vinteren er den absolut største aktivitet helt overordnet at gå tur (som det ligeledes er om sommeren). Det er især i naturområderne *naturstier* og *skov eller krat*, at dette yndes mest. Dernæst kommer en aktivitet, som er specifik for denne årstid, nemlig at lege med sne.

4. Hvad betyder naturområdernes kvaliteter og naturkarakterer for børnene?

Intentionen med undersøgelsen er at få kendskab dels til børnenes benyttelse af de naturområder, hvor de kommer, og dels at få en forståelse for, hvad naturområderne betyder for dem. Derfor bliver børnene i spørgeskemaet præsenteret for en række spørgsmål, som omhandler deres holdninger og opfattelser til de naturområder, hvor de kommer mest. Der spørges her ind til deres opfattelser af naturområdets kvaliteter, samt til hvad de godt kan lide ved det pågældende område. Børnene bliver bedt om at beskrive deres to foretrukne naturområder (om sommeren) og forbinde dem med en række udvalgte kvaliteter. Beskrivelsen af deres foretrukne naturområde er således inspireret af begreber fra tidligere undersøgelser om oplevelseskarakterer i parker (Grahn, 1991; Randrup et al 2008.).

4.1 Hvilke kvaliteter har naturområderne?

I det følgende præsenteres en analyse og opsummering af børnenes opfattelse af naturområderne. Jo flere der har valgt en bestemt kvalitet (f.eks. fredeligt) for det naturområde, de skal beskrive, jo større er ordet i 'ordskyen' blevet. Figuren med 'ordskyer' i dette afsnit skal ses som et grafisk billede af, hvilke ord der bedst beskriver børnenes opfattelse af naturområderne (se metodeafsnit i del 1).

4.1.1 Beskrivelse af skov eller krat

Ordskyen (fig. 4.1) viser at børnene beskriver naturområdet *skov eller krat* som fredeligt (59%), hyggeligt (54%), smukt (41%), stort (27%) og åbent (25%). Ifølge børnenes opfattelse er skoven kun i meget lille grad karakteriseret ved at være vild, mystisk eller skjult. Den er dog lidt spændende.

Figur 4.1 De ord der ifølge børnene bedst beskriver naturområdet skov eller krat, N=617.

Pigerne hæfter sig tilsyneladende i højere grad end drengene ved det hyggelige, smukke og fredelige som kvaliteter ved skoven. Omvendt beskriver drengene i højere grad skoven som åben og stor (se tabel 4.1).

Der er ganske stor overensstemmelse mellem, hvordan børn fra land og by oplever og beskriver skoven. En lidt pudsig detalje er, at flere børn fra landet oplever skoven som lille, hvor omvendt flere by-børn oplever og beskriver skoven som stor. Der er i øvrigt ikke stor forskel mellem hvordan idræts-aktive og ikke idræts-aktive børn oplever og beskriver skoven.

Tabel 4.1 Børnenes beskrivelse af skov eller krat, opdelt efter køn, alder, bopæl og aktivitetsniveau (%), N=617.

	Dreng	Pige	5. klasse	8. klasse	På landet	I byen	Idræts-aktiv	Ikke idrætsaktiv
Vildt	10	8	7	12	10	7	8	13
Smukt	30	55	40	42	42	41	42	37
Fredeligt	55	64	51	69	56	61	58	62
Spændende	16	14	17	13	17	14	16	12
Hyggeligt	50	59	58	46	52	54	54	51
Mystisk	7	8	7	10	9	8	7	8
Åbent	28	22	27	22	23	25	24	28
Skjult	7	5	5	8	9	5	5	9
Lille	12	10	11	11	17	9	12	7
Stort	29	23	27	25	18	30	27	24

4.1.2 Beskrivelse af sø, strand eller å

Igen er det det hyggelige, smukke og fredelige, som dominerer børnenes opfattelse af naturområdet. Børnene beskriver således naturområdet *sø, strand eller å* som hyggeligt (67%), smukt (50%), fredeligt (46%), åbent (36%) og stort (23%) (se figur 4.2). beskrivelsen eller opfattelsen minder en del om beskrivelsen af skoven. Børnene finder imidlertid *sø, strand og å* mindre vild og mystisk end skoven.

Pigerne hæfter sig igen i højere grad end drengene ved det hyggelige, fredelige og smukke som kvaliteter ved dette naturområde, og igen beskriver drengene i højere grad naturområdet som mere åbent og stort end pigerne (se tabel 4.2).

Der er kun få og mindre forskelle mellem hvordan de forskellige aldersgrupper, by- og landbørn samt idrætsaktive og ikke idrætsaktive beskriver naturområdet *sø, strand eller å*.

Figur 4.2 De ord der ifølge børnene bedst beskriver naturområdet sø, strand eller å, N=1.019.

Tabel 4.2 Børnenes beskrivelse af sø, strand eller å, opdelt efter køn, alder, bopæl og aktivitetsniveau (%), N=1019.

	Dreng	Pige	5. klasse	8. klasse	På landet	I byen	Idræts-aktiv	Ikke idrætsaktiv
Vildt	5	3	3	5	7	3	4	4
Smukt	41	57	53	47	49	50	51	45
Fredeligt	43	48	42	49	46	45	45	49
Spændende	15	10	12	13	16	11	12	14
Hyggeligt	61	73	67	67	64	68	69	59
Mystisk	2	1	1	2	3	1	1	2
Åbent	39	34	34	39	31	38	37	34
Skjult	2	2	2	2	5	1	2	2
Lille	7	8	8	7	10	6	7	7
Stort	25	22	25	21	21	24	23	24
Andet	4	2	3	4	4	3	3	4

4.1.3 Beskrivelse af park eller grønne områder

Børnene beskriver naturområdet *park eller grønne områder* som fortrinsvist hyggeligt (61%), fredeligt (47%), åbent (39%), smukt (31%) og stort (28%) (se figur 4.3). Det er med andre ord – som for de to andre naturområder – både hyggeligt og fredeligt, men ikke helt i samme grad karakteriseret ved det æstetiske indtryk (*smukt*). *Parker og grønne områder* er i højere grad åbne og store – og også lidt spændende.

Figur 4.3 De ord der ifølge børnene bedst beskriver naturområdet park eller grønne områder, N=814

Pigerne mener også i dette tilfælde, at naturområdet er mere hyggeligt, fredeligt og smukt sammenlignet med drengene (se tabel 4.3). Der er desuden enkelte interessante forskelle i mellem de andre sammenhænge. De yngre børn mener f.eks. at *parker eller grønne områder* er mere smukke og spændende end de ældre børn. By-børnene oplever *parker eller grønne områder* som mere hyggelige end land-børn, og idrætsaktive børn synes *parker eller grønne områder* er mere hyggelige og store end de ikke idrætsaktive.

Tabel 4.3 Børnenes beskrivelse af park eller grønne områder, opdelt efter køn, alder, bopæl og aktivitetsniveau (%), N=814.

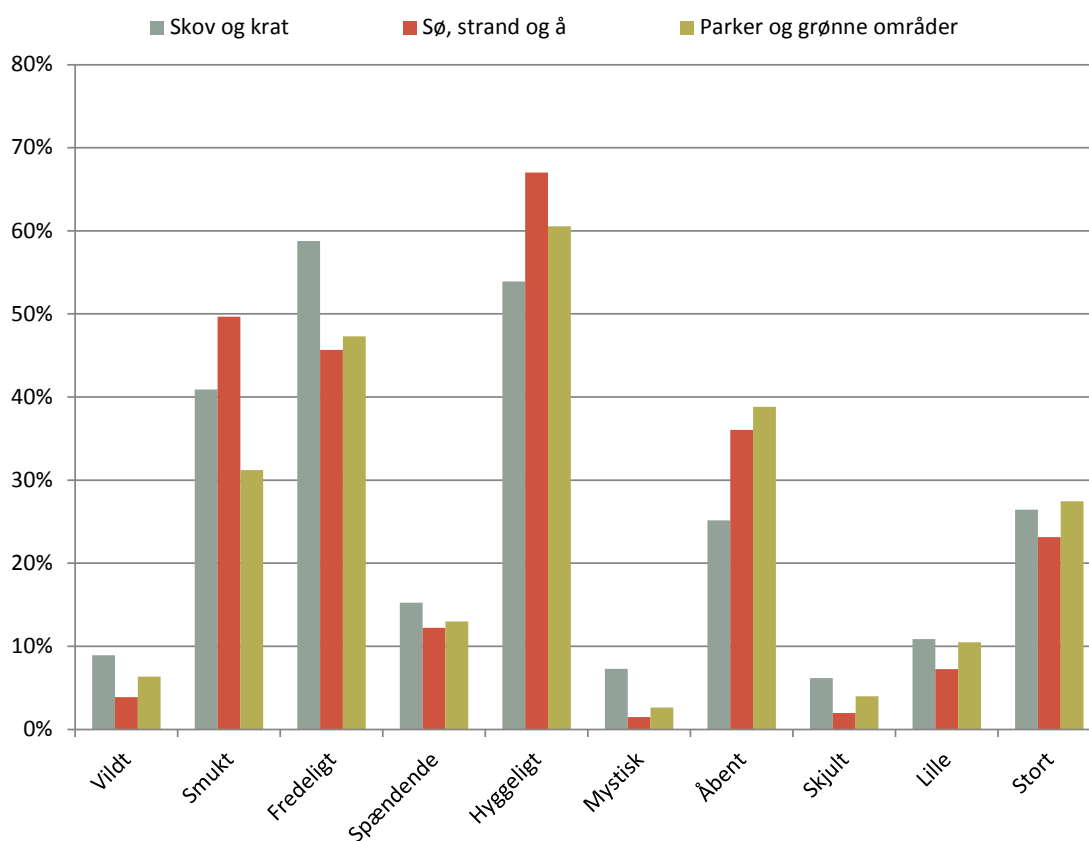
	Dreng	Pige	5. klasse	8. klasse	På landet	I byen	Idræts-aktiv	Ikke idrætsaktiv
Vildt	9	4	6	7	10	6	7	5
Smukt	25	36	34	28	31	31	30	34
Fredeligt	45	50	45	49	42	48	46	51
Spændende	15	11	16	9	12	13	14	10
Hyggeligt	51	69	62	58	54	61	63	52
Mystisk	3	2	2	3	3	2	2	5
Åbent	38	39	36	42	42	39	40	35
Skjult	5	3	3	6	4	4	3	6
Lille	11	10	10	11	13	10	10	14
Stort	29	26	29	26	28	27	29	23
Andet	4	2	3	3	6	2	3	4

4.1.4 Beskrivelser på tværs af de tre naturområder

På tværs af de tre forskellige naturområder tegner sig således et mønster, hvor de fire kvaliteter hyggeligt, fredeligt, smukt og åbent helt overordnet er størst i alle naturområderne. Det er således interessant at børnene tildeler de tre områder nogenlunde samme karakteristika, og at disse peger i retning af en meget mild, venlig og imødekommende dansk natur, hvor kodeordene er en oplevelse af hygge, fred og ro samt æstetik.

Inden for de enkelte naturområder er der dog variationer mht. hvilke kvaliteter, der er størst (se figur 4.4). F.eks. er det interessant at naturområdet *parker og grønne områder* bliver opfattet som mindre smukt end de andre naturområder. Spørgsmålet er, om det handler om en opfattelse af den store og ægte natur overfor den mere tilrettelagte bynatur, eller det i højere grad handler om mere jordnære og konkrete ting som forskelle i tegn på brug og slid samt affald m.m.²⁴ Kvaliteter som mystisk bliver nærmest kun nævnt i forbindelse med *skov eller krat*, hvorimod kvaliteter som spændende bliver nævnt næsten lige meget mellem brugerne af de forskellige naturområder (se figur 4.4).

Figur 4.4 Børnenes beskrivelser på tværs af naturområderne (%), N=617-1.019.

24 Vi har ikke mulighed for at adressere dette spørgsmål i materialet. Men det er bl.a. noget af dette som den kvalitative del af undersøgelsen skal forsøge at afdække (Andkjær et al., 2014).

4.2 Naturkarakterer

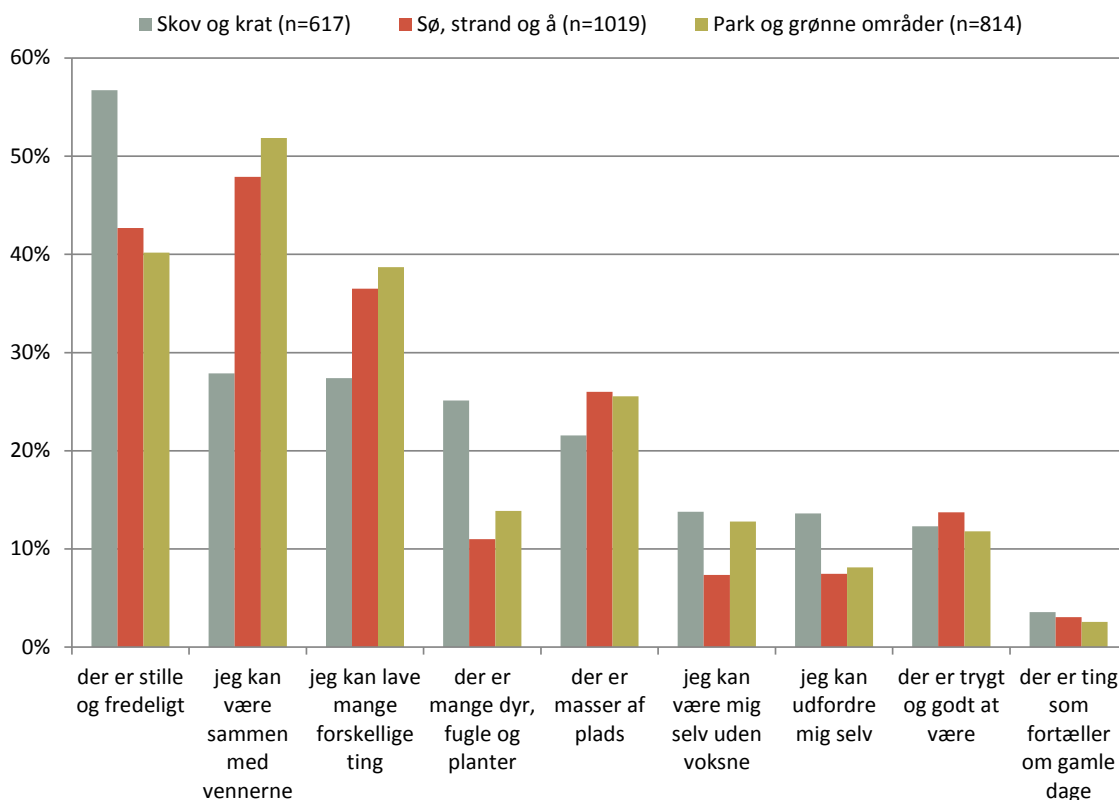
I spørgeskemaet svarer børnene på, hvorfor de godt kan lide det naturområde, de har prioriteret. Vi får dermed et billede af, hvad børnene mener er attraktivt ved netop deres foretrukne og mest benyttede naturområde.

Børnene har mulighed for at angive 9 kategorier, som vi benævner *natur-karakterer* (se figur 4.5). Anvendelsen af naturkaraktererne er inspireret af park-karaktererne fra en række svenske og danske studier (fx Randrup et al. 2008, Grahn 1991), hvor voksnes oplevelser i parker er blevet undersøgt empirisk. Naturkaraktererne er udviklet med henblik på denne undersøgelses målgruppe af børn og unge og med et fokus på flere forskellige naturområder.

Der er mulighed for at angive *andet* i en særlig kategori og efterfølgende udspecificere dette. Samlet set blev der til *andet* kategorien beskrevet motiver såsom: at være sig selv, være sammen med familien, dyrke motion eller lege.²⁵

Sammenligner vi karaktererne på tværs for de tre mest besøgte naturområder ses interessante sammenhænge og forskelle. Generelt for alle naturområderne gælder, at karaktererne *der er stille og fredeligt, jeg kan være sammen med vennerne og jeg kan lave mange forskellige ting* er dominerende (se figur 4.5). Blandt de tre naturområder er der dog forskelle, hvor eksempelvis oplevelsen af, *at der er stille og fredeligt* er markant den mest værdsatte karakter for skoven angivet af skovbrugerne (57%). Herefter kommer karaktererne *være sam-*

Figur 4.5 Naturkarakterer i de tre naturområder (%), N=617-1.019.

25 Data ikke vist.

men med vennerne, lave mange forskellige ting, der er dyr, fugle og planter samt at der er masser af plads (>20%). De tre kategorier være mig selv uden voksne, udfordre mig selv samt trygt og godt at være har imidlertid også betydning (> 10%).

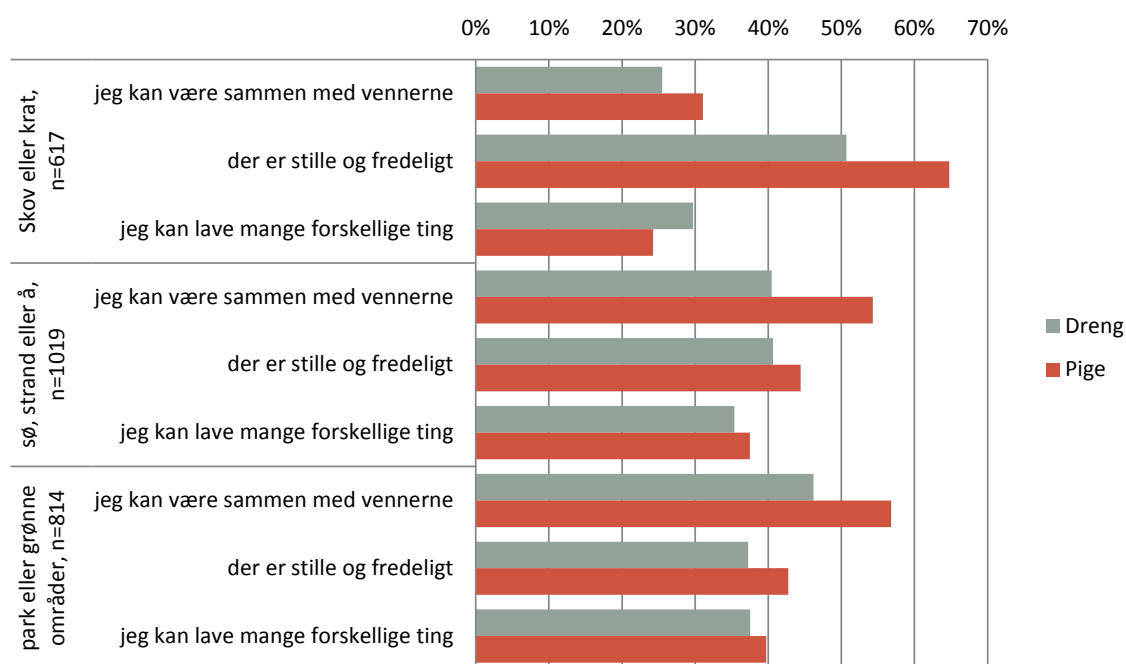
Anderledes forholder det sig med brugerne af sø, strand eller å og brugerne af park eller grønne områder, hvor jeg kan være sammen med vennerne er den mest fremherskende karakter (hhv. 48% og 52%) sammenlignet med de andre karakterer.

I de næste par afsnit, hvor der foretages analyser ift. bl.a. køn og alder, medtages af hensyn til overskueligheden kun de tre dominerende naturkarakterer.

4.2.1 Køn

Skelnes der mellem kønnene ses det bl.a. at pigerne i højere grad end drengene fremhæver naturkarakterer som at være sammen med venner og at der er stille og fredeligt. I skov eller krat er karakteren jeg kan lave mange forskellige ting størst hos drengene (se figur 4.6). Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at drengene kun scorer højere end pigerne på én karakter jeg kan lave mange forskellige ting i skov eller krat.

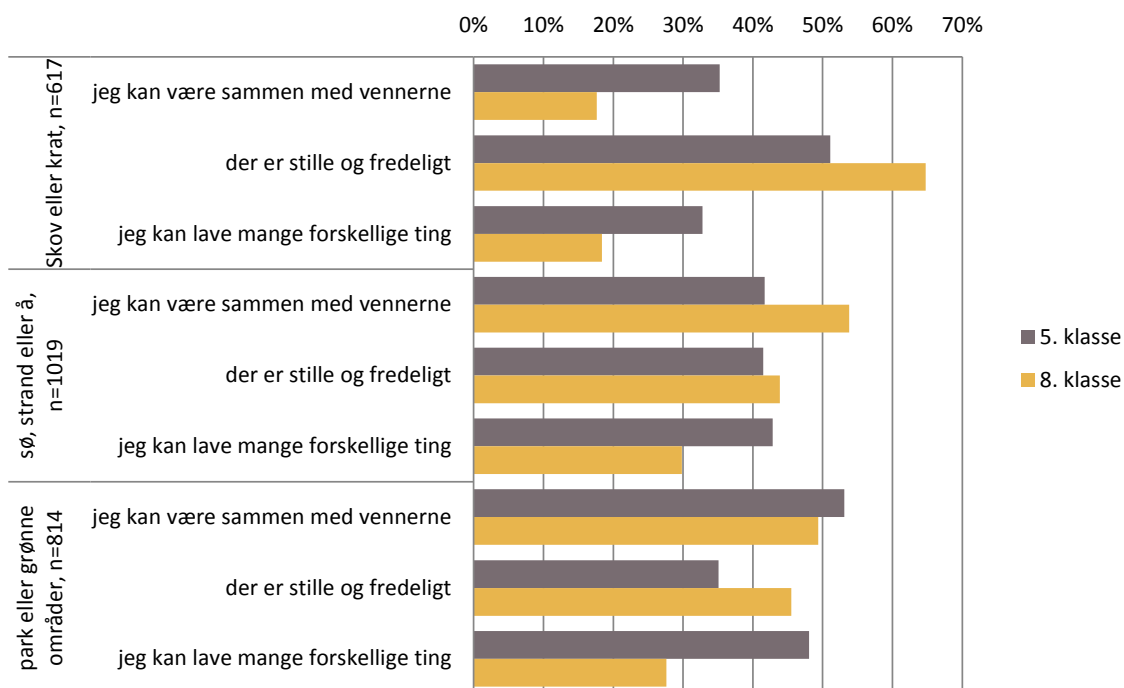
Figur 4.6 Naturkarakterer i de tre områder, opdelt på køn (%), N=617-1.019.

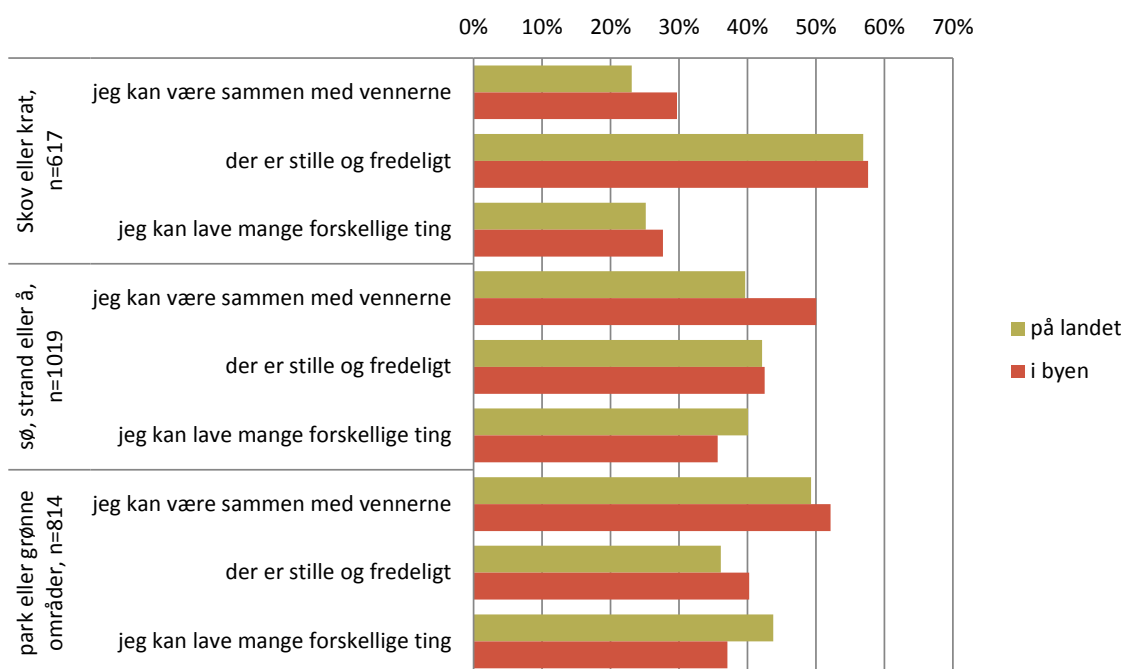
4.2.2 Alder

Når det gælder aldersgrupperne betyder det mest for de ældre børn, at der er stille og fredeligt, mens de yngre børn i højere grad end de ældre børn påpeger vigtigheden af at de kan lave mange forskellige ting i naturområderne (se figur 4.7).

Figur 4.7 Naturkarakterer i de tre områder, opdelt på alder (%), N=617-1.019.

Figur 4.8 Naturkarakterer i de tre områder, opdelt på bosted (%), N=617-1.019.

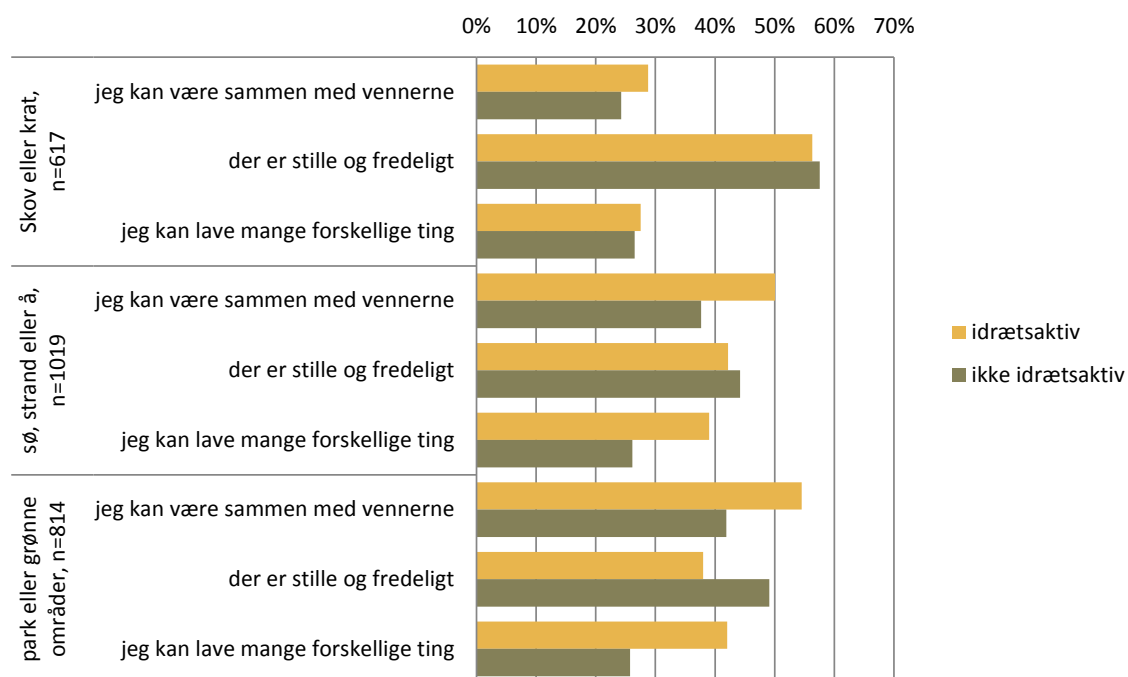
4.2.3 Bosted (land/by)

Naturkaraktererne er ikke så forskellige mellem børnene i byerne og på landet. Dog betyder at *være sammen med vennerne* mere for bybørnene end for landbørnene. For de børn der benytter naturområderne *sø, strand eller å* og *park eller grønne områder* mest er karakteren *jeg kan lave mange forskellige ting* størst for landbørnene (se figur 4.8).

4.2.4 Aktivitetsniveau

De største forskelle mellem naturkaraktererne hos de idrætsaktive overfor de ikke-idrætsaktive finder vi i naturområderne *sø, strand eller å* samt *parker og grønne områder*. Her har det større betydning for de idrætsaktive, at de kan *være sammen med vennerne* og at de kan *lave mange forskellige ting* (se figur 4.9). For de ikke-idrætsaktive ses der en relativt lille tendens til at de foretrækker at der *er stille og fredeligt* i naturområderne.

Figur 4.9 Naturkarakterer de tre områder, opdelt på aktivitetsniveau (%), N=617-1.019.

4.3 Opsummering

Børnene karakteriserer parkerne som både hyggelige og fredelige, men ikke helt i samme grad med fokus på det æstetiske indtryk (smuk). *Parker eller grønne områder* opleves i højere grad som åbne og store og også lidt spændende.

De yngre børn mener at *parker eller grønne områder* er mere smukke og spændende (sammenlignet med de ældre børn). Børn fra byen oplever parkerne som mere hyggelige end land-børn, og de idrætsaktive børn synes parker er mere hyggelige og store end de ikke-idrætsaktive.

Sammenholdes de kvaliteter, som børnene bruger til at beskrive naturområderne, kan man helt overordnet konkludere, at fred og ro tillægges stor betydning. Især børnene som søger naturområdet *skov eller krat* tillægger freden og det hyggelige stor betydning. Brugere af naturområdet *parker eller grønne områder* lægger i høj grad vægt på det hyggelige, og på at være sammen med vennerne. Endelig finder brugerne af naturområdet *sø, strand eller å* stor værdi i det smukke, hyggelige, være sammen med venner og at der er god plads.

Det betyder mest for de ældre børn, at der er stille og fredeligt, mens de yngre børn i højere grad end de ældre børn påpeger vigtigheden af, at de kan lave mange forskellige ting i naturområderne, hvilket også har stor betydning for især drengene. At have leget en hel masse sjovt kædes i langt højere grad sammen med den gode oplevelse for de yngre børn. Omvendt betyder motion og det at være alene mere for de ældre børn end for de yngre.

5. Hvilke holdninger har børnene til naturen?

Intentionen med dette kapitel er at få et dybere kendskab til børn og unges holdninger til naturen generelt og til særlige naturområder. Det handler således om mere kvalitative forhold som vedrører deres holdninger, oplevelser, relationer og præferencer ift. natur knyttet til deres hverdagsfriluftsliv. Vi søger mere åbent svar på, hvad der er den gode oplevelse for børnene i naturen. Denne del handler derfor om naturen generelt og ikke om børnenes foretrukne områder i naturen (som i del 3 og 4).

Præsentationen af resultater opdeles på køn, alder og aktivitetsniveau. Derimod bliver en sammenligning af børnenes svar ift. deres bosted ikke medtaget her, idet der ikke kan påvises nævneværdige forskelle mellem by- og landbørn, når det gælder deres holdninger til den gode oplevelse i naturen. Det kan således ses som et resultat, at der tilsyneladende er overensstemmelse mellem børn fra landet og børn fra byen ift. deres holdninger til naturen.

5.1 En god oplevelse i naturen

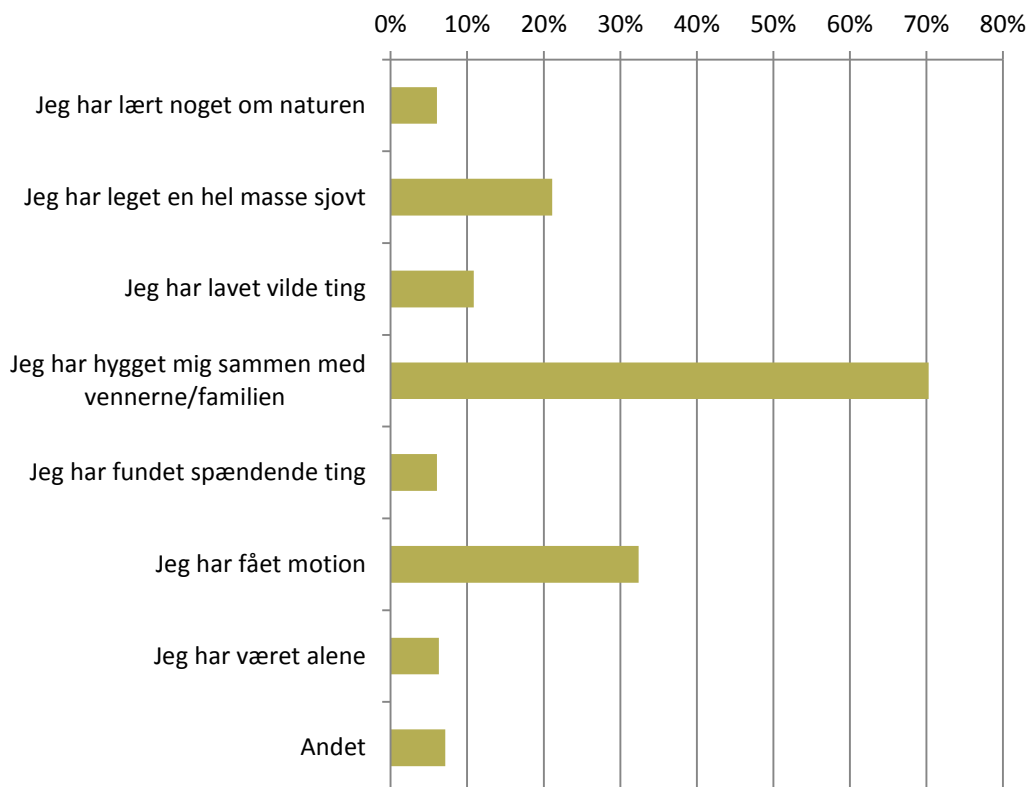
I spørgeskemaet bliver børnene spurgt om, hvad der er en god oplevelse for dem i naturen. De har mulighed for at angive to svar, ud fra 7 på forhånd formulerede svarkategorier og en åben kategori med *andet*. Svarkategorierne angår 7 kvalitativt forskellige kilder til gode oplevelser i naturen: læring, leg, udfordring, sociale oplevelser, udforskning, motion og oplevelser alene. Svarkategorierne er konstrueret ud fra en almindelig 'common sense' formodning om hvad der kan tænkes at bidrage til at børn får en god oplevelse i naturen og er kvalificeret bl.a. gennem pilottests.²⁶

Sociale oplevelser enten sammen med familien eller vennerne associeres i meget høj grad med en god oplevelse i naturen (70%). Derudover er motion (32%) og leg (21%) kategorier som børnene ligeledes i høj grad forbinder med gode oplevelser i naturen (se figur 5.1). En del børn oplever endvidere, at udfordring og det at lave vilde ting hænger sammen med den gode oplevelse i naturen. Det er interessant at udfordring og vilde aktiviteter i naturen tilsyneladende ikke vægtes højere.

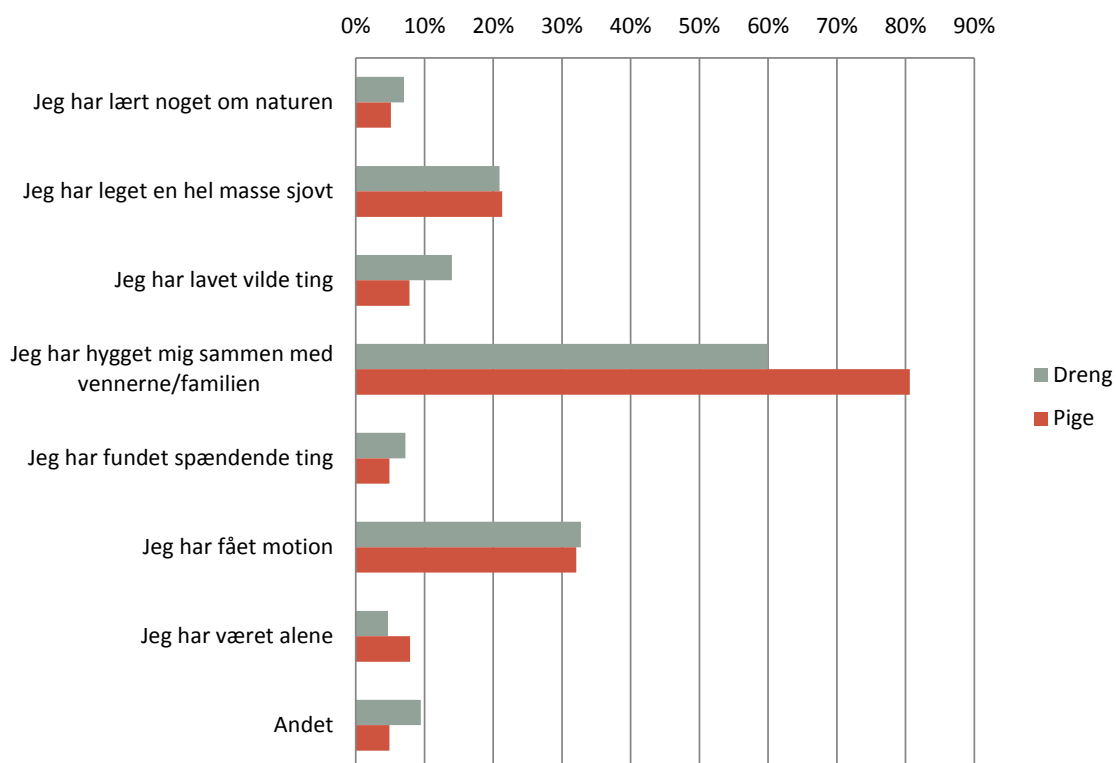
Oplevelsen af at lære noget i naturen, finde ting og være alene har generelt mindre betydning. Dette virker imidlertid tankevækkende, da børnene tilsyneladende ikke oplever naturen som et umiddelbart læringsrum. En mindre gruppe børn (7%) angiver at den gode oplevelse i naturen er *andet*, som bl.a. dækker over meget forskelligartede aktiviteter som at ride, gå ture, slappe af og få frisk luft.

26 Pilottests af spørgeskemaet er beskrevet tidligere i rapporten under metodeafsnittet (se del 1).

Figur 5.1 Hvad er en god oplevelse i naturen for dig? (%), N=2.039.

Figur 5.2 Hvad er en god oplevelse i naturen for dig, opdelt på køn? (%), N=2.039.

5.1.1 Køn

Både drenge og piger mener at leg og motion hænger sammen med den gode oplevelse i naturen – og de gør det i omtrent lige stor grad (se figur 5.2). Der er derimod interessante forskelle mellem kønnene ift. nogle af de andre svarkategorier.

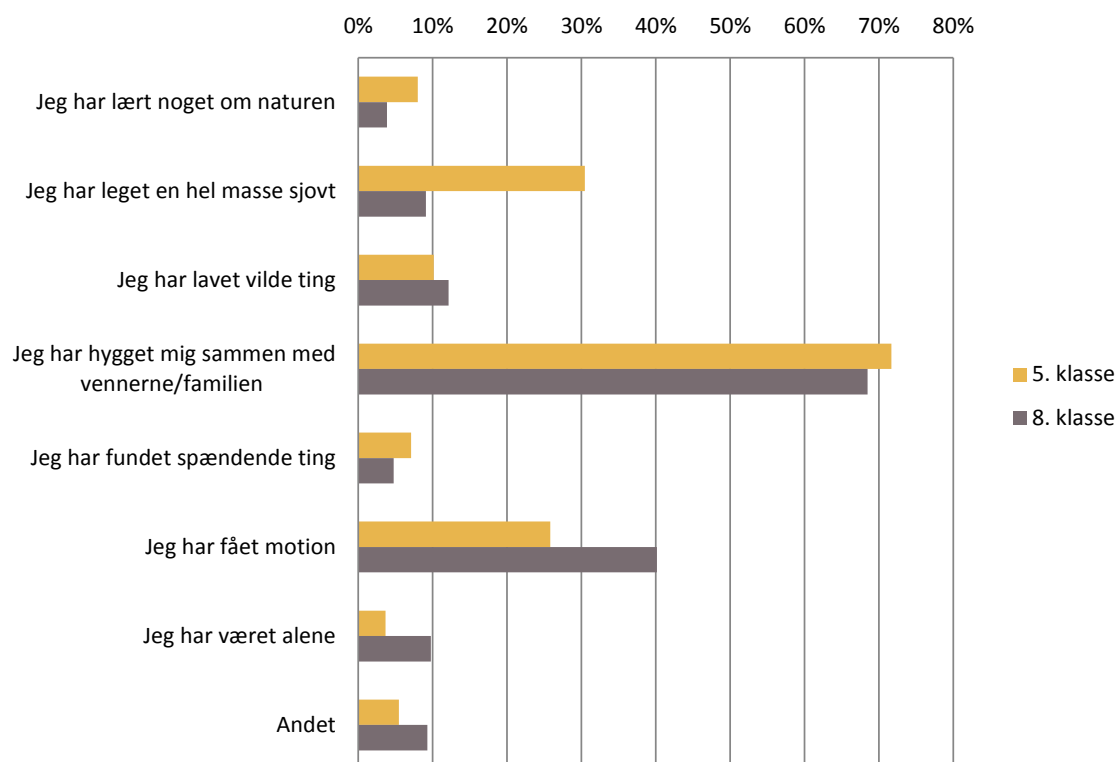
Det udfordrende ved at lave vilde ting i naturen synes at have størst betydning for drengene (14% mod 8%). Omvendt vægter pigerne i langt højere grad end drengene de sociale oplevelser (81% mod 60%), og i lidt mindre grad det at være alene i naturen (8% mod 5%).

5.1.2 Alder

De sociale oplevelser med familien eller vennerne betyder meget for både de yngre og ældre børn. Der er interessante forskelle mellem de to aldersgrupper ift. nogle af de andre svarkategorier (se figur 5.3).

Det at have leget en hel masse sjovt kædes i langt højere grad sammen med den gode oplevelse for de yngre børn (30% mod 9%). Omvendt betyder motion (40% mod 26%) og det at være alene (10% mod 4%) tydeligvis mere for de ældre børn end for de yngre.

Figur 5.3 Hvad er en god oplevelse i naturen for dig, opdelt på alder? (%), N=2.039.

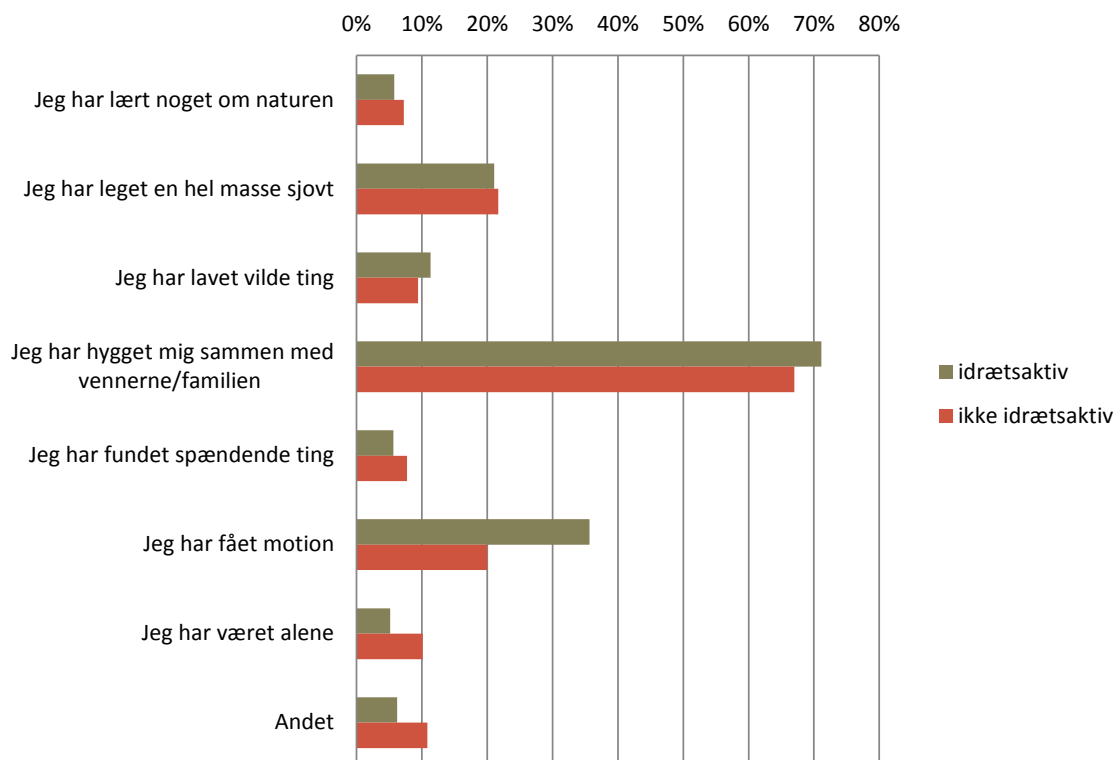

5.1.3 Idrætsaktive vs. ikke-idrætsaktive

De idrætsaktive og de ikke-idrætsaktive svarer meget forskelligt når det handler om kategorierne *motion* og *være alene* (se figur 5.4). De idrætsaktive kæder således i langt højere grad (og måske ikke så overraskende) motion sammen med den gode oplevelse i naturen (36% mod

20%). Omvendt er der dobbelt så mange ikke-idrætsaktive (som idrætsaktive), der relaterer det at være alene til den gode oplevelse i naturen (10% mod 5%). Endelig er det værd at nævne, at der er stor lighed mellem de to grupper hvad angår 'at hygge sig med venner/familie'.

Figur 5.4 Hvad er en god oplevelse i naturen for dig, opdelt på aktivitetsniveau (%)? N=2039.

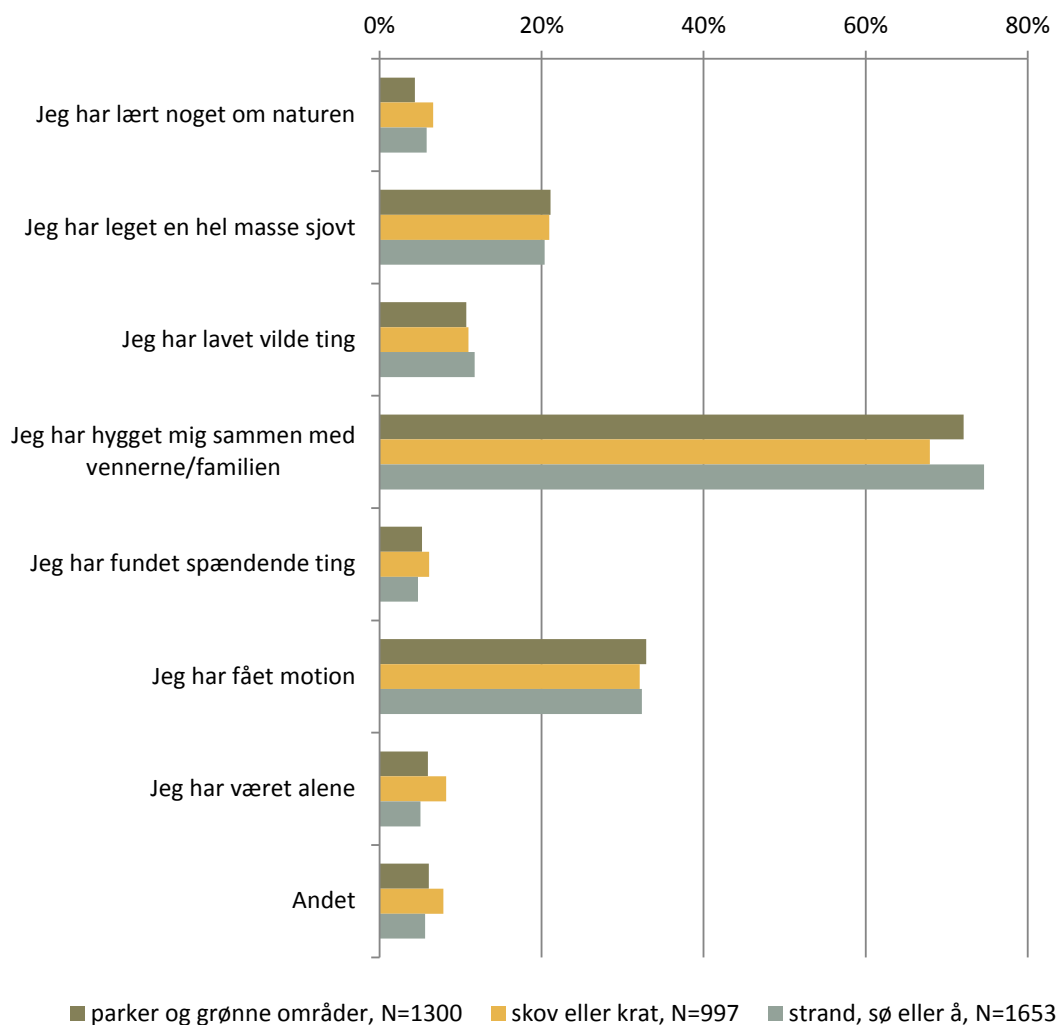
5.2 Den gode oplevelse set i relation til naturområde

Man kunne forestille sig, at der er sammenhæng mellem, hvad børnene opfatter som en god oplevelse i naturen, og det område de kommer mest. Når vi kæder spørgsmålet om den gode oplevelse i naturen sammen med de mest anvendte (foretrukne) naturområder (se del 3) er forskellene imidlertid relativt små (se figur 5.5).²⁷

Der er mindre nuancer og forskelle, hvor eksempelvis brugere af *parker og grønne områder* samt *strand, sø eller å* i lidt højere grad hæfter sig ved det sociale som en god oplevelse i naturen (75% og 72% mod 68%). Samtidigt giver lidt flere brugere af *skov eller krat* udtryk for, at det at være alene er en god oplevelse i naturen (8% mod 5% og 6%).

²⁷ Men dog signifikante forskelle, $p=0,001$

Figur 5.5 Hvad er en god oplevelse i naturen for dig, opdelt på de tre mest anvendte naturområder? (%).

Trods de relativt små forskelle kan dette ses som et tegn på at skoven, sammenlignet med de to andre mest brugte naturområder (strand og park), har mindre betydning ift. det sociale men større betydning, når det handler om det at være alene. Omvendt tillægges strand og park relativt større betydning ift. det sociale. Forskellene er dog generelt små og det mest interessante er, at der helt overordnet – og ikke mindst på tværs af brugere af forskellige naturområder – er en vis overensstemmelse om den gode oplevelse i naturen.

5.3. Opsummering af børnenes holdninger til naturen

Den gode oplevelse i naturen handler for børn primært om sociale oplevelser med familien eller vennerne. Motion og leg er andre vigtige oplevelser i naturen som vægtes højt. Det sociale og i mindre omfang alene-oplevelser har større betydning for pigerne, hvor drengene i højere grad vægter oplevelser af udfordringer i naturen.

Det vilde, mystiske samt udfordring og vilde lege i naturen fylder tilsyneladende relativt lidt i børnenes bevidsthed, når de skal karakterisere deres foretrukne naturområde og den gode oplevelse i naturen.

De yngre børn vægter legen, hvor de ældre i højere grad vægter motion og det at være alene.

Som man kunne forudse handler gode oplevelser for de idrætsaktive i høj grad om at få motion, hvor flere ikke-idrætsaktive i højere grad fremhæver oplevelsen af at være alene som noget godt. Begge grupper sætter dog stadig det sociale som den absolut vigtigste oplevelse i naturen.

Der synes på tværs af brugere af forskellige naturområder at være en vis overensstemmelse i forhold til opfattelsen af den gode oplevelse i naturen. Det er 'at hygge sig med venner/familie', 'at få motion' og 'at lege noget sjovt'. Der er dog små forskelle, og for eksempel har skoven en lidt større betydning, når det handler om at være alene, og strande samt parker har lidt større betydning for det sociale.

6. Hvilke ønsker og idéer har børnene til natur og udendørs rum?

Projektet NatureMoves har overordnet til formål at fremme børn og unges friluftsliv og brug af naturen. Derfor er det relevant og interessant at spørge børnene om deres overordnede tanker ift. at komme i naturen. Har de overhovedet lyst til at komme mere i naturen? Hvad oplever de der begrænser eller hindrer dem i at komme mere i naturen? Og hvad kunne de forestille sig, at der skulle til for at de ville komme mere i naturen.

I denne del spørger vi børnene om deres ønsker og forestillinger i forhold til at komme ud og være aktiv i naturen. Spørgsmålenes indhold er dermed i højere grad kvalitativt og normativt orienteret sammenlignet med tidligere mere faktuel orienterede spørgsmål. Dette har central betydning for det efterfølgende arbejde med at udvikle og implementere nye rum og rammer, der kan motivere børn og unge til at være mere aktive i naturen.

Spørgsmålet om børnene ønsker at komme mere ud i naturen kan være vanskeligt at svare (objektivt/ærligt) på for børnene, bl.a. fordi det kræver et udgangspunkt - mere ift. hvad og hvor meget mere...? Samtidigt lægger spørgsmålet sandsynligvis op til at man (børnene) svarer positivt.²⁸

Spørgsmålet om, hvad der skal til for at børnene vil komme mere i naturen, rummer yderligere to problematikker. Dels er det rent hypotetisk, og dels svarer de (naturligvis) ud fra deres egen referenceramme. Det betyder, at de sandsynligvis har meget lille mulighed for at tænke sig til helt nye ting, som måske kunne være medvirkende til, at de vil komme mere i naturen. Det innovative element og udbytte er derfor måske er relativt begrænset.

Spørgsmålene og analysen er imidlertid interessante og relevante, idet de giver væsentlig viden om børnenes lyst til at komme ud i naturen, og om de begrænsninger, de oplever. I kraft af børnenes svar fremkommer der således nogle relativt konkrete bud på, hvad de selv mener, kan påvirke eller ændre deres adfærd, så de kommer mere ud.

6.1 Har børnene lyst til at komme mere ud i naturen?

Næsten halvdelen af børnene angiver at de gerne vil komme mere ud i naturen (46%). Kun en relativt lille del af børnene er tilsyneladende så afklarede at de siger nej (19%). En relativt større gruppe (35%) angiver at de er i tvivl (se tabel 6.1).

Børns (og voksnes) adfærd påvirkes af en lang række forhold (Sallis et al., 2006), hvor det individuelle niveau blot er ét blandt flere. Resultaterne her viser, at for en stor gruppe af børnene (46%) er lysten ikke en barriere, mens det omvendte synes at være tilfældet for 19% af børnene. Dermed synes der at være mulighed (et potentiale) for at en meget stor gruppe af børnene (81%) kan påvirkes til at ændre adfærd, så de kommer mere i naturen.

28 Der er dermed tale om en mekanisme, hvor man er tilbøjelig til at svare det man (børnene) tror og mener at interviewer (forskeren) gerne vil høre (social desirability) (De Maio, 1984).

Tabel 6.1 Kunne du tænke dig at komme mere ud i naturen opdelt efter køn, alder, bosted og aktivitetsniveau (%)?

		Ja	Nej	Ved ikke
Køn (N=1962)	Dreng	39	26	35
	Pige	53	12	36
Alder (N=1973)	5. klasse	53	12	36
	8. klasse	38	27	35
Bosted (N=1856)	På landet	49	16	35
	I byen	45	20	36
Aktivitetsniveau (N=1954)	Idrætsaktiv	48	17	35
	Ikke idrætsaktiv	38	27	35

6.1.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Det er tydeligt, at pigerne, sammenlignet med drengene, er langt mere interesserede i eller motiverede for at komme mere ud i naturen (53% vs. 39%). En (relativt) større del af drengene angiver, at de ikke har lyst til at komme mere ud i naturen (26% vs. 12%), mens omtrent lige mange drenge og piger er i tvivl, om de har lyst til at komme mere ud i naturen (se tabel 6.1).

6.1.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

Når det handler om de to aldersgrupper er der ligeledes stor forskel på lysten til at komme mere ud. Her er det de yngre børn som i størst grad angiver, at de har lyst til at komme ud i naturen (53% vs. 38%), samtidigt med at en (relativt) større gruppe ældre børn tilsyneladende er afklaret og ikke har lyst til at komme mere ud i naturen (27% vs. 12%) (se tabel 6.1).

6.1.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

Der er ingen nævneværdige forskelle mellem børn med forskellige bosteder (by- og landbørn) og deres lyst til at komme mere ud. Det betyder at bybørn i omtrent lige så stor grad som landbørnene ønsker at komme mere ud i naturen.

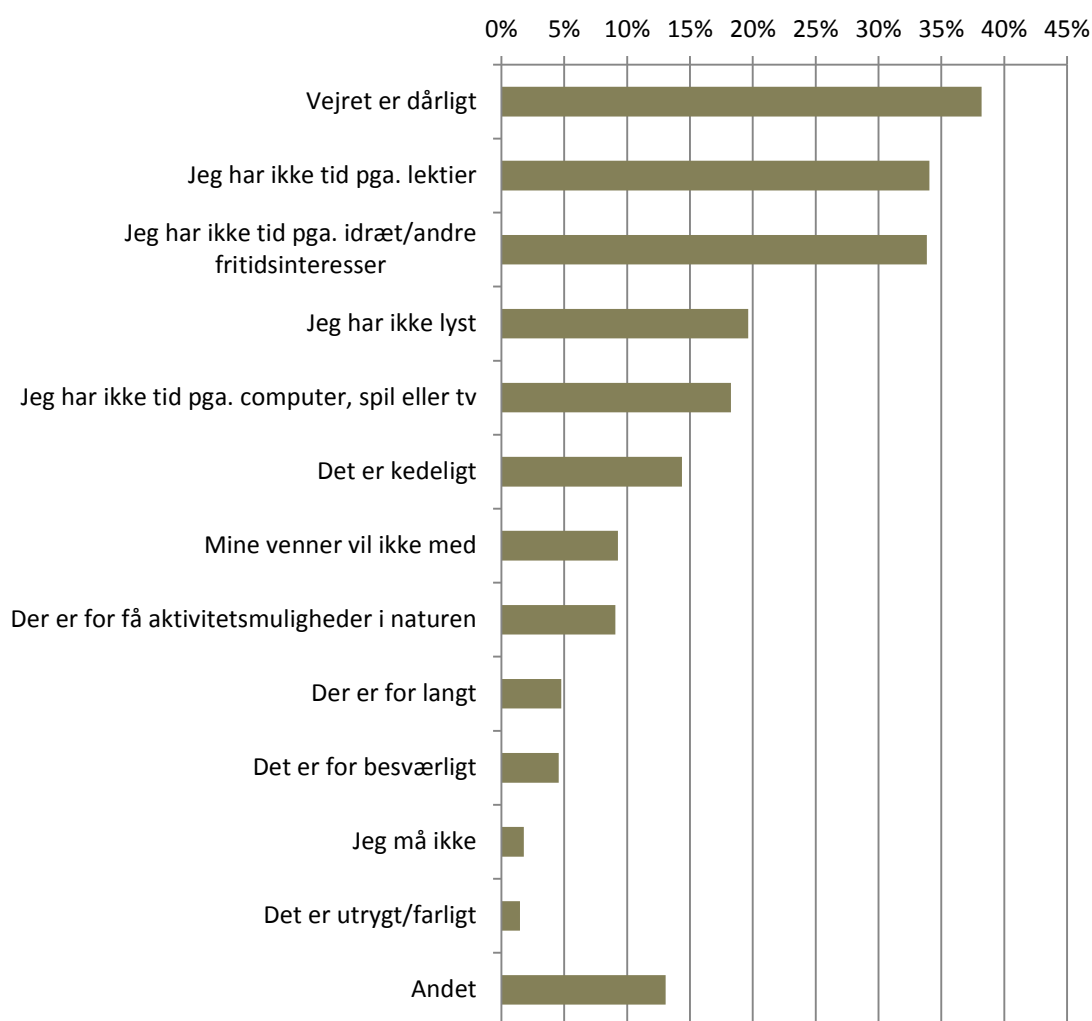
6.1.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive vs. ikke-idrætsaktive

Omtrent lige mange idrætsaktive og ikke-idrætsaktive er i tvivl om, hvorvidt de har lyst til at komme mere ud i naturen. Set i forhold til de ikke-idræts-aktive er der imidlertid en relativt større gruppe idræts-aktive, som har lyst til at komme mere ud i naturen. Flere ikke-idræts-aktive angiver omvendt (og måske ikke overraskende), at de ikke har lyst til at komme mere ud i naturen (se tabel 6.1).

6.2 Hvorfor kommer børnene ikke mere ud i naturen?

Børnene er blevet spurgt, hvorfor de ikke kommer (mere) ud i naturen. Det handler således om deres selvoplevede motiver eller grunde til ikke at være mere aktiv i naturen. Årsagerne til at man ikke kommer ud kan forstås som barrierer (constraints).²⁹ Børnene har fået 12 faste svarmuligheder samt mulighed for at svare *andet*, og de er blevet bedt om at markere max. 3 svar (se figur 6.1).

Figur 6.1 Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen? (%), N=2.039.

29 I den klassiske forskning om leisure constraints peges der på tre begrænsningsforhold: de intrapersonelle, de interpersonelle samt de strukturelle (Crawford et al., 1991). Barriererne kan med fordel kobles til forskellige domæner eller livsområder og relateres til teorier og undersøgelser med udgangspunkt i den socialøkologiske model (Sallis et al., 2006).

En meget stor gruppe børn (38%) angiver, at dårligt vejr afholder dem fra at komme mere ud. Mange børn angiver at manglende tid, bl.a. pga. andre prioriteringer og interesser, er grunden til at de ikke kommer mere i naturen. Mange angiver således, at de ikke har tid pga. lektier eller pga. idræt eller andre fritidsinteresser (34% og 34%). For en lidt mindre gruppe handler det om at tiden prioriteres til computer, spil eller TV (18%).

Ift. perspektivet i denne undersøgelse er det interessant at 14% angiver at det er kedeligt, og at 9% angiver, at der er for få aktivitetsmuligheder i naturen. Det betyder at projektets perspektiv vil kunne rettes mod denne gruppe og sandsynligvis også flere, fx de som prioriterer anderledes.

Det er interessant at relativt få børn angiver, at der er for langt eller at det er for besværligt at komme ud i naturen (5% - 5%). Endelig er det interessant, at meget få børn angiver, at de ikke må (2%) eller at de oplever at det er utrygt eller farligt (1%) at komme i naturen. Generelt synes relativt få børn at opleve barrierer i form af forbud, utryghed eller i form af vanskelig tilgængelighed til naturområder.

En del børn (ca. 20%) angiver, at det er manglende lyst, som afholder dem fra at komme mere i naturen. Dette resultat stemmer overens med andelen, som har svaret nej til spørgsmålet om hvorvidt de har lyst til at komme mere ud (19%). I kategorien 'andet', hvor børnene har mulighed for at skrive tekst ind, minder mange af disse barrierer om de faste kategorier i spørgsmålet. Det drejer sig bl.a. om vejr, tid og venner. Størstedelen af friteksten til dette spørgsmål går på, at de synes de kommer nok i naturen, og hermed mener de måske, at spørgsmålet er overflødigt. Kategorien 'andet' indgår ikke i de efterfølgende figurer og tabeller.

Hvis vi krydser barriererne med spørgsmålet om, hvorvidt de kunne tænke sig at komme mere ud i naturen, ses en række interessante mønstre. De børn, der angiver at de gerne vil mere ud i naturen, svarer, at deres største barrierer er vejret, lektier, idræts- og fritidsinteresser, manglende tid pga. computer, spil og tv samt manglende opbakning fra venner (se tabel 6.2). Til gengæld svarer de børn, der ikke er interesseret i at komme mere ud i naturen, at deres største barrierer er manglende lyst, at det er kedeligt og at de ikke har tid pga. idræt/andre fritidsinteresser eller computer, spil og tv. Denne forskel er i bund og grund en bekræftelse af det mønster, man ser ved børn i forhold til fysisk aktivitet – dvs. en passiv tilgang, hvor børnene måske har muligheden men ikke lysten, overfor en aktiv tilgang, hvor børnene har lysten, men måske mangler mulighederne.

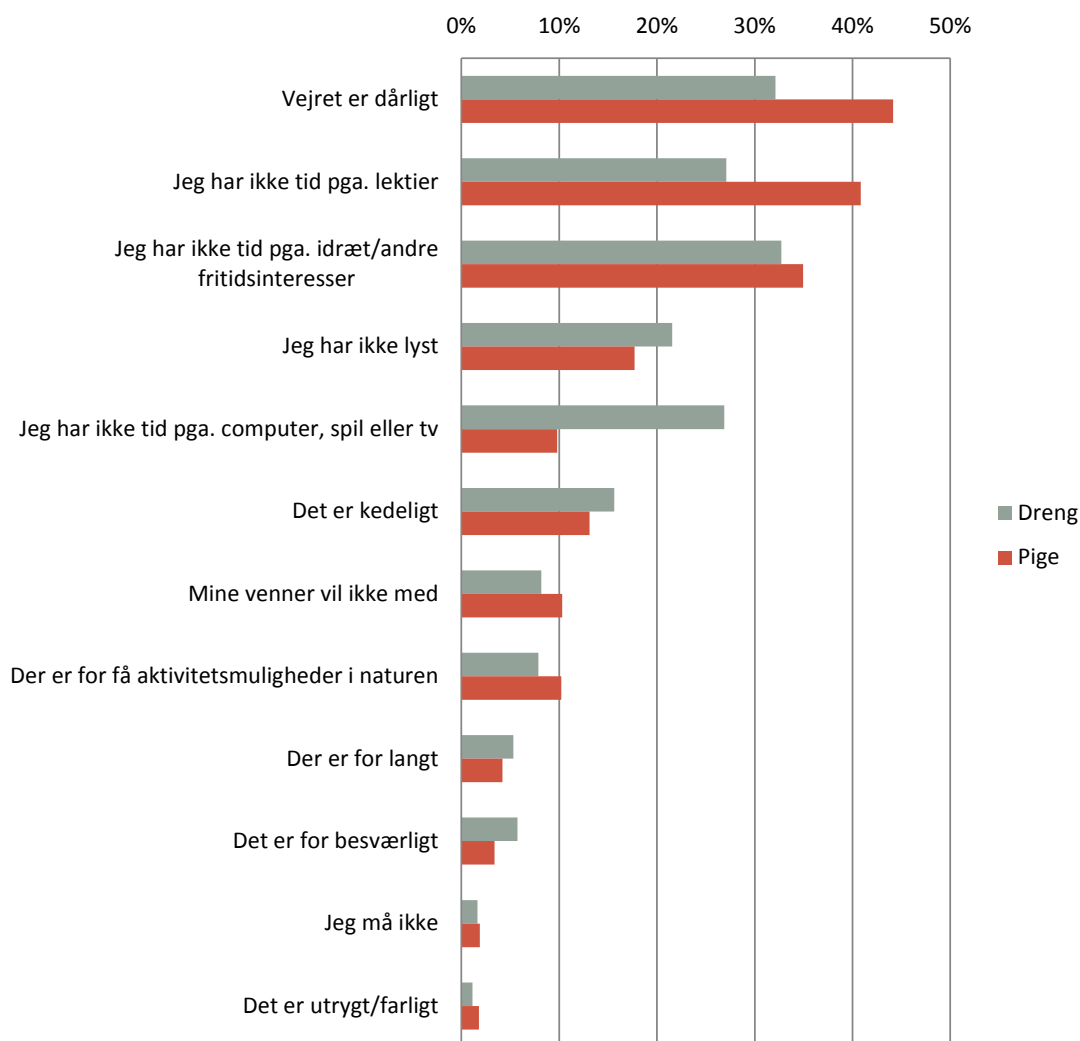
6.2.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Der er enkelte interessante forskelle på hvordan drenge og piger oplever barrierer for at komme ud i naturen (se figur 6.2). For pigerne betyder det dårlige vejr og manglende tid pga. lektier relativt mere end for drengene. Omvendt oplever drengene tydeligvis at manglende tid pga. computer, spil eller tv har stor betydning for hvorfor de ikke kommer mere ud i naturen. Drengene oplever endvidere i højere grad end pigerne at naturen er kedelig, og at de ikke har lyst til at komme mere ud i naturen.

Tabel 6.2 Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen – krydset med 'kunne du tænke dig at komme mere ud i naturen?' (%)? N=2.039.

	Ja	Nej	Ved ikke
Vejret er dårligt	42	28	39
Der er for langt	5	7	4
Jeg har ikke lyst	10	35	24
Jeg har ikke tid pga. lektier	42	21	31
Det er for besværligt	5	7	4
Jeg har ikke tid pga. idræt/andre fritidsinteresser	37	24	35
Jeg har ikke tid pga. computer, spil eller tv	17	23	17
Der er for få aktivitetsmuligheder i naturen	11	7	8
Mine venner vil ikke med	12	5	7
Jeg må ikke	3	2	1
Det er kedeligt	7	30	16
Det er utrygt/farligt	1	3	1

Figur 6.2 Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen opdelt efter køn? (%), N=2.039.

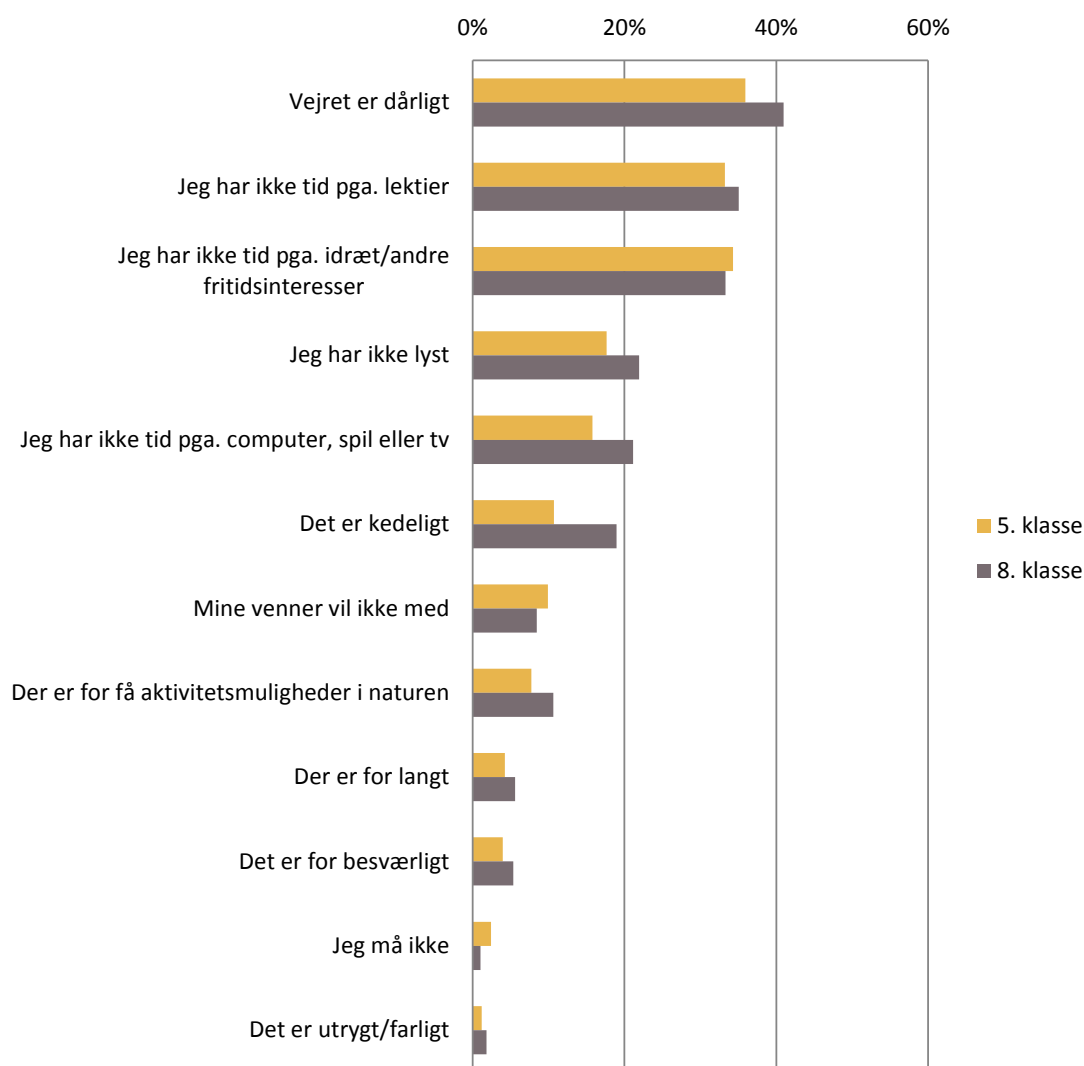
6.2.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

Der er ikke stor forskel på hvad de to aldersgrupper oplever som barrierer for at komme (mere) ud i naturen (se figur 6.3). De ældre børn oplever i højere grad naturen som kedelig og savner aktivitetsmuligheder, samtidigt med at de – sammenlignet med de yngre børn – i højere grad oplever dårligt vejr som en barriere samt savner tid pga. brug af elektroniske medier. Derudover angiver de ældre børn, at de ikke har tid pga. computer, spil eller tv, og at de ikke har lyst til at komme mere ud i naturen.

6.2.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

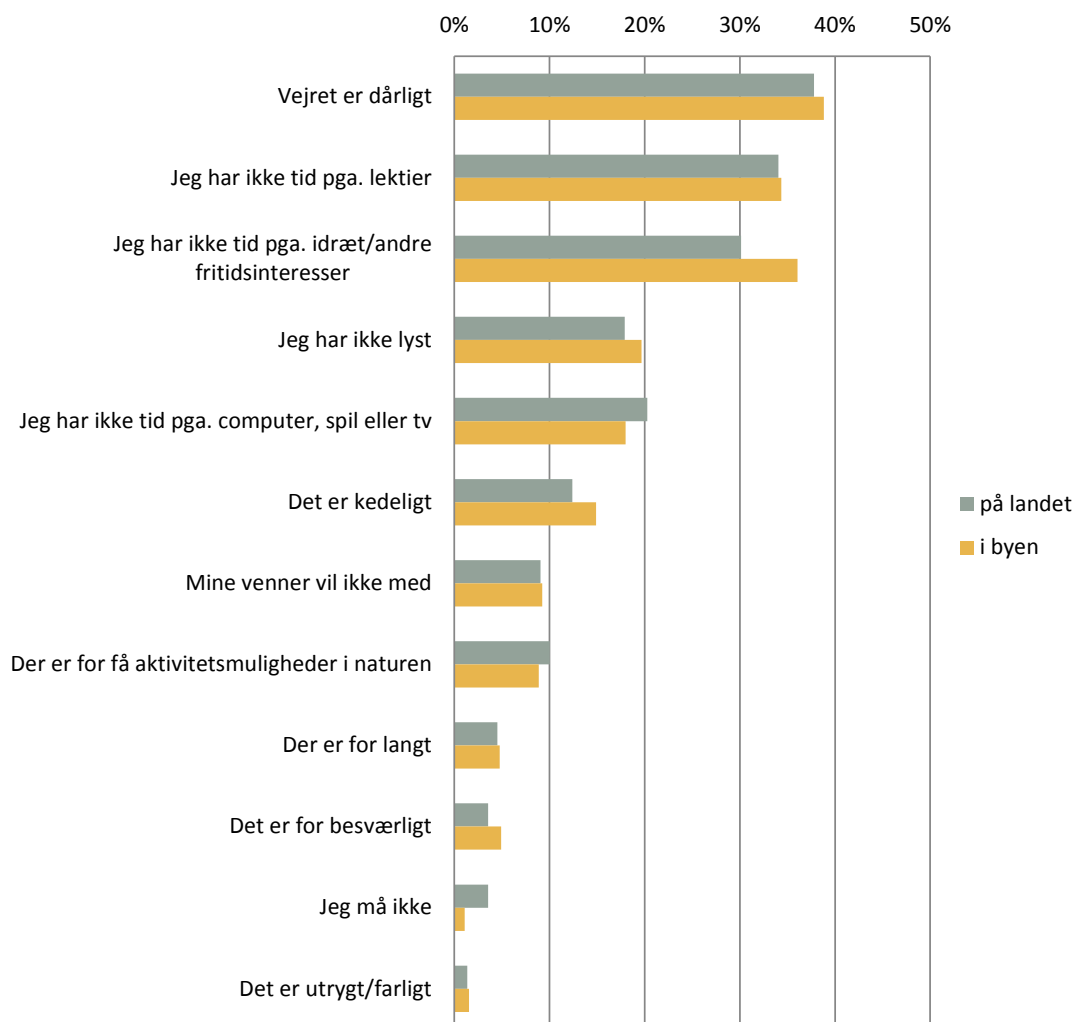
Børn fra landet og børn fra byen oplever stort set de samme barrierer for at komme (mere) ud i naturen (se figur 6.4). Bybørnene har dog, sammenlignet med landbørnene, en lidt større tendens til at opleve manglende tid pga. idræt og andre fritidsinteresser samtidigt med at de, i lidt højere grad end landbørnene, oplever naturen som kedelig. Selvom det samlet set er en lille barriere for børnene er det slående, at landbørn i langt højere grad end bybørn svarer at

Figur 6.3 Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen opdelt efter alder? (%), N=2.039.

de ikke kommer mere ud i naturen, fordi de ikke må. Det strider umiddelbart imod en for-
modning om, at landbørn bor tættere på naturen og måske også er mere familiær med den.

Figur 6.4 Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen opdelt efter bosted? (%), N=2.039.

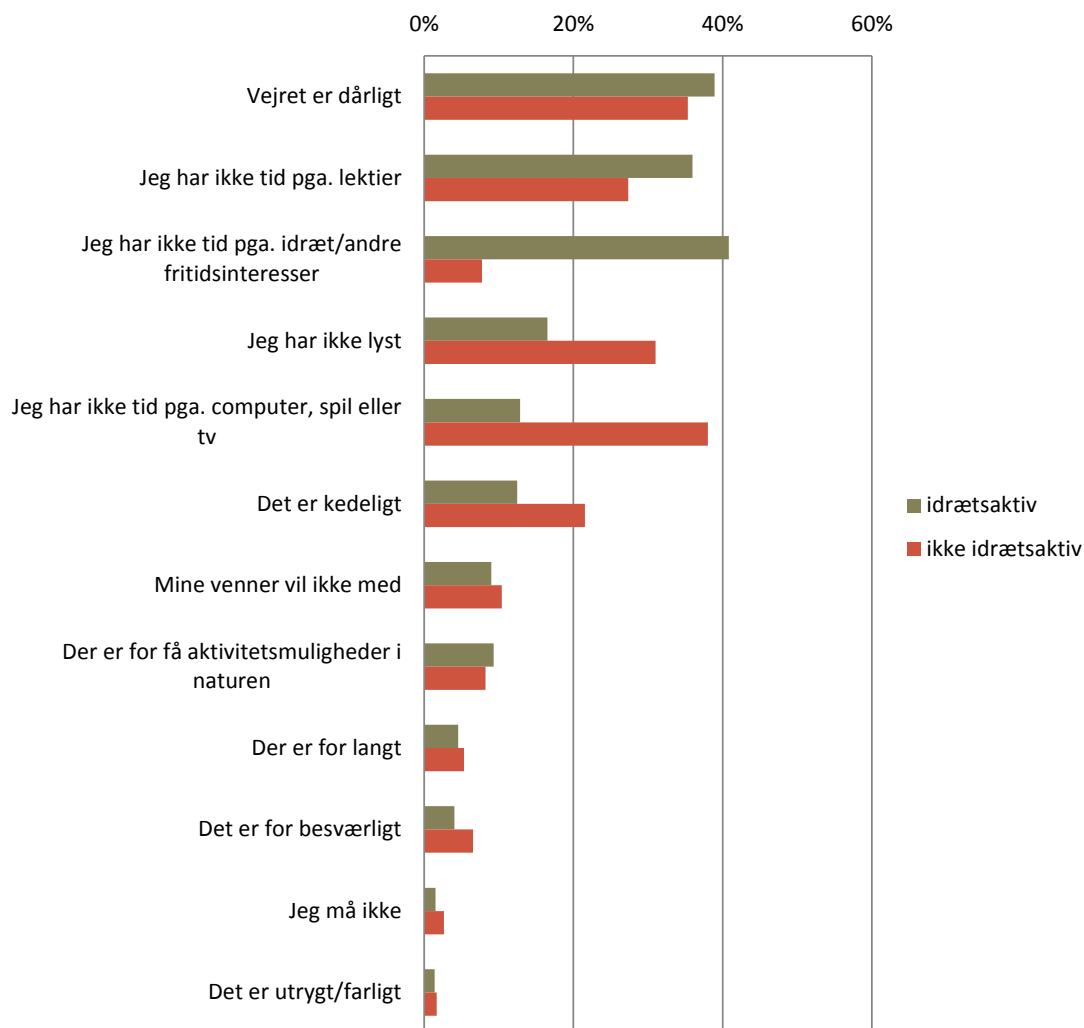
6.2.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive vs. ikke-idrætsaktive

Der er stor forskel på hvad de idræts-aktive og de ikke-idrætsaktive angiver som grunde for hvorfor de ikke kommer mere i naturen (se figur 6.5).

Sammenlignet med de idrætsaktive angiver en stor del af de ikke-idrætsaktive manglende lyst (31% mod 17%) som årsag til at de ikke kommer mere i naturen.³⁰ De ikke-idrætsaktive børn oplever i højere grad barrierer i kraft af manglende tid pga. brug af elektroniske medier samt at naturen er kedelig. Manglende tid pga. lektier samt idræt og andre fritidsinteresser synes omvendt at være en mere betydningsfuld barriere for de idrætsaktive.

³⁰ Dette stemmer overens med resultaterne i del 5.1.

Figur 6.5 Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen opdelt efter aktivitetsniveau? (%), N=2.039.

6.3 Hvad skal der til for at børnene kommer mere ud?

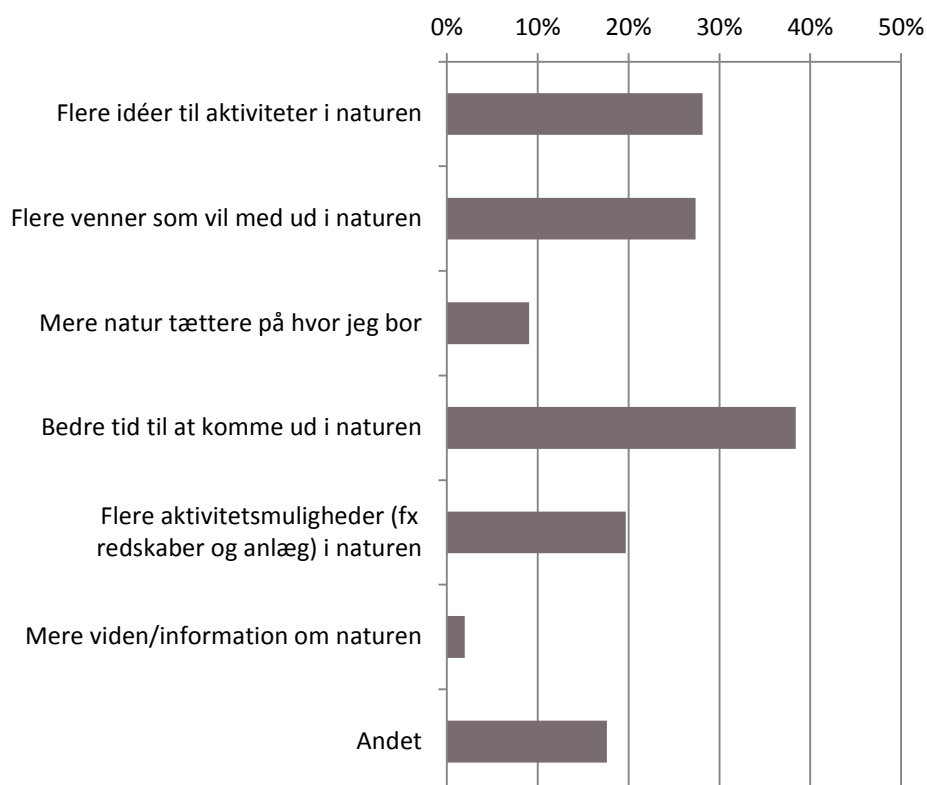
Med det formål at komme endnu tættere på børnenes ønsker og behov ift. oplevelser i naturen spørger vi hvad (de mener) der skal til for at komme mere ud i naturen. Der er opstillet 6 faste svarkategorier samt en mulighed for at angive *andet*. Børnene opfordres til at angive max. 2 svar. Svarkategorierne er konstrueret ud fra en formodning om, hvilke barrierer børnene oplever, og hvad der på den baggrund kan tænkes at motivere dem til at komme mere ud. Der er således tænkt i strukturelle forhold (adgang, tilgængelighed og nærhed samt anlæg og aktivitetsmuligheder), sociale forhold (sammen med venner), samt i mere personlige forhold i form af tid, viden og inspiration.

Som forventeligt angiver mange af børnene, at det som kan få dem til at komme mere ud i naturen er bedre tid (38%) (se figur 6.6). En del børn efterlyser flere ideer til aktiviteter i

naturen (28%) samt flere venner som vil med ud (27%). En stor gruppe (20%) ser endvidere anlæggelse eller etablering af flere aktivitetsmuligheder i form af redskaber og anlæg i naturen som en sandsynlig grund til at de skulle komme mere ud.

Det er interessant at en relativt stor gruppe (18%) angiver *andet* som mulig grund til at de vil komme mere ud i naturen. Kategorien 'andet' dækker bl.a. over svar som bedre vejr og adgang til internet.

Figur 6.6 Hvad skal der til for at du kommer mere ud i naturen? (%), N=2.039.

6.3.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Der er på relativt stor overensstemmelse mellem hvad drengene og pigerne angiver som muligheder for, at de vil komme mere ud. Pigerne svarer dog i højere grad end drengene at bedre tid er nødvendig (44% over for 33%), og flere drenge har forslag til *andet*. For drengenes vedkommende er det også vejret, der fylder meget i 'andet'. Derudover kunne de godt tænke sig internet og steder til boldspil i naturen.

Tabel 6.3 Hvad skal der til for at børnene kommer mere ud i naturen, opdelt på køn og alder? (%). N=2.039.

	Drenge	Piger	5. klasse	8. klasse
Flere idéer til aktiviteter i naturen	27%	29%	34%	20%
Flere venner som vil med ud i naturen	27%	28%	28%	27%
Mere natur tættere på hvor jeg bor	9%	9%	9%	9%
Bedre tid til at komme ud i naturen	33%	44%	35%	43%
Flere aktivitetsmuligheder (fx redskaber og anlæg) i naturen	19%	20%	20%	19%
Mere viden/information om naturen	2%	2%	2%	2%
Andet	22%	13%	14%	22%

6.3.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

I forhold til alder er det tydeligt at de mindre børn i højere grad efterlyser flere ideer til aktiviteter i naturen, hvor de ældre børn tydeligvis ønsker sig bedre tid (43% over for 35%) (se tabel 6.3). De er samtidigt enige i at det betyder noget at have venner som vil med ud, og at der er aktivitetsmuligheder i form af redskaber og anlæg.

6.3.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

Der er ingen nævneværdige forskelle mellem børn med forskellige bosteder (by- og landbørn) og deres ønsker i forhold til at komme mere ud i naturen. Det betyder m.a.o. at bybørn og landbørn har tilnærmelsesvist de samme forestillinger om hvad der kan få dem til at komme mere ud i naturen.

6.3.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive vs. ikke-idrætsaktive

Sammenlignet med de ikke-idrætsaktive ønsker de idrætsaktive sig i højere grad bedre tid samt flere aktivitetsmuligheder (se tabel 6.4). De ikke-idrætsaktive angiver i højere grad, at de ønsker sig flere venner, som vil med ud i naturen (32% vs. 26%), mere natur tættere på (12% vs. 8%), samtidigt med at de har flere forslag til *andet*.

Tabel 6.4 Hvad skal der til for at børnene kommer mere ud i naturen, opdelt på bosted og aktivitetsniveau ? (%). N=2.039.

	Landet	I byen	Idrætsaktiv	Ikke idrætsaktiv
Flere idéer til aktiviteter i naturen	28	28	29	25
Flere venner som vil med ud i naturen	26	28	26	32
Mere natur tættere på hvor jeg bor	8	9	8	12
Bedre tid til at komme ud i naturen	38	39	40	33
Flere aktivitetsmuligheder (fx redskaber og anlæg) i naturen	18	21	22	11
Mere viden/information om naturen	3	2	2	3
Andet	21	17	16	24

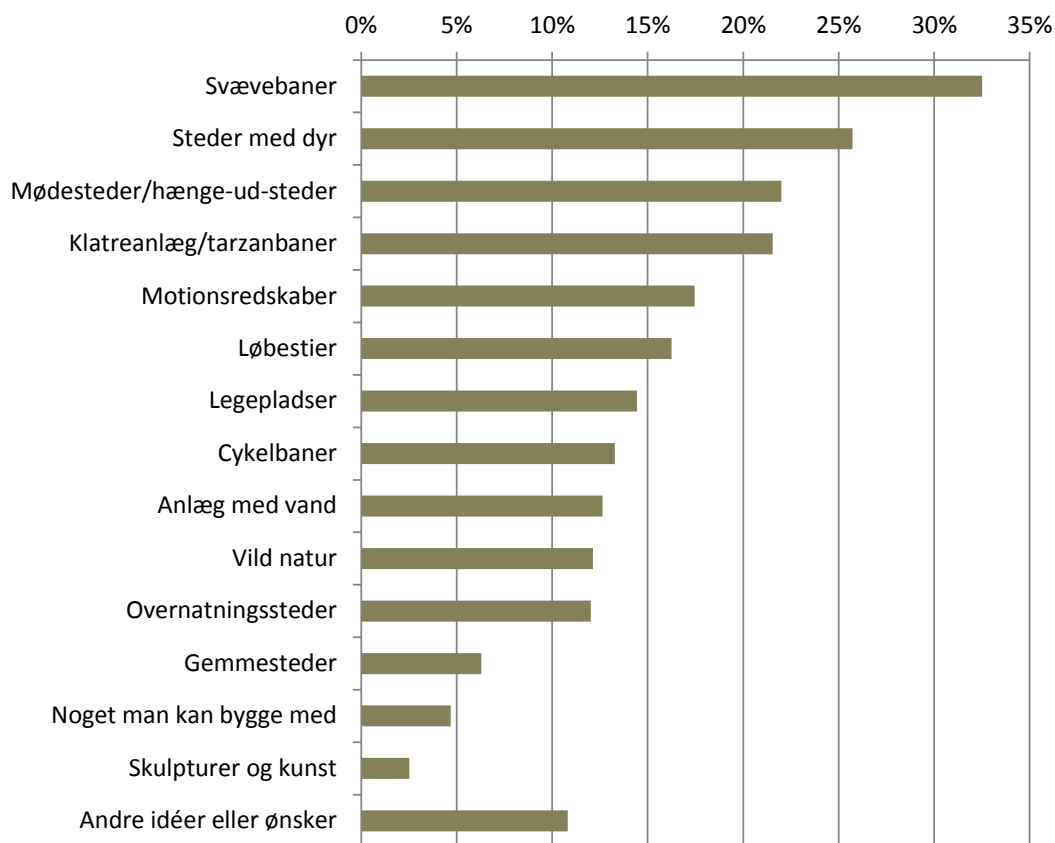
6.4 Hvilke aktivitetsmuligheder kunne børnene tænke sig i naturen?

For at indhente information om muligheden for at foretage ændringer med henblik på at stimulere børnenes lyst til at komme ud i naturen, har vi spurgt mere direkte til hvad de kunne tænke sig i naturen. Spørgsmålet kan dermed forstås som en udspecificering af den faste svarkategori i del 6.3, hvor 20% af børnene har angivet at de ønsker *flere aktivitetsmuligheder (fx redskaber og anlæg) i naturen* og mange børn (28%) har desuden angivet, at de ønsker sig *flere idéer til aktiviteter* (se bl.a. figur 6.6).

Overordnet kan det siges, at en relativt stor gruppe af børnene angiver, at de vil komme mere ud i naturen, hvis der var flere aktiviteter eller aktivitetsmuligheder. Der er angivet 14 faste svarmuligheder som udgør en relativ omfattende liste af de aktivitetsmuligheder, man kan forestille sig i naturen (se figur 6.7). Børnene har mulighed for at angive max. 3 svar. Der skal gøres opmærksom på at medierelaterede oplevelses- og aktivitetsmuligheder ikke er inkluderet i denne liste. Der er endvidere en åben svarkategori med *andre idéer eller ønsker*. I et opfølgende spørgsmål beder vi børnene udspecificere deres ønsker ved at knytte selvvalgte stikord til de svar, de har angivet.

Adspurgt direkte og med en række faste svarmuligheder har børnene en lang række ønsker som fordeler sig bredt over de opstillede muligheder. *Svævebaner* er det som flest ønsker sig (33%), efterfulgt af *steder med dyr*, *mødesteder/hængeudsteder* samt *klatreanlæg/tarzanbaner* som alle ønskes af mere end 20%. Herefter følger en lang række steder, som mere

Figur 6.7 Hvad kunne du godt tænke dig i naturen? (%), N=2.039.

end 20% af børnene har ønsket. Rækken inkluderer bl.a. en del motionsrelaterede faciliteter (motionsredskaber, løbestier og cykelbaner). Det er endvidere interessant, at relativt mange børn udtrykker ønske om vild natur (12%) og overnatningssteder (12%) (se figur 6.7).

En gruppe børn har angivet *andre ideer eller ønsker* (11%). Denne kategori dækker bl.a. over idrætsanlæg, f.eks. fodboldbaner, skateranlæg, ridebaner, motocrossbaner, parkourbaner og softgun-baner (ca. 5%). Den dækker imidlertid også ovre en gruppe børn, som savner trampoliner og andre legeredskaber end de nævnte kategorier ude i naturen (ca. 1%). Endelig mener 1% at der ikke skal gøres noget og at naturen er fin som den er.

Hvis vi krydser børnenes ønsker til hvad de godt kunne tænke sig i naturen med spørgsmålet om, hvorvidt de kunne tænke sig at komme mere ud i naturen, ses en række interessante mønstre. De børn, der angiver at de gerne vil mere ud i naturen, ønsker *sig legepladser, klatreanlæg/tarzanbaner, cykelbaner, vild natur og steder med dyr* væsentlig mere end de børn, der ikke vil mere ud i naturen (se tabel 6.5). De børn der ikke vil mere ud i naturen kunne til gengæld godt tænke sig anlæg med vand (om end marginalt). Medregnet børnenes oplevede barrierer antyder dette således, at de 'aktive' børn som gerne vil mere ud i naturen ønsker sig steder og faciliteter, som passer til deres høje aktivitetsniveau.

6.4.1 Forskelle og ligheder relateret til køn

Der er en række interessante om end mindre markante forskelle mellem de to køns ønsker og ideer. Sammenlignet med drengene ønsker pigerne sig i højere grad svævebaner, steder med dyr, mødesteder og hænge-ud-steder, klatreanlæg/tarzanbaner, løbestier, legepladser samt overnatningssteder (se figur 6.8). Drengene derimod ønsker sig i højere grad cykelbaner, vild natur, gemmesteder samt noget man kan bygge med end pigerne.

Tabel 6.5 Hvad kunne du godt tænke dig i naturen? – krydset med 'kunne du tænke dig at komme mere ud i naturen?' (%)? N=2.039.

	Ja	Nej	Ved ikke
Legepladser	16	6	13
Klatreanlæg/tarzanbaner	22	12	21
Motionsredskaber	17	14	19
Løbestier	15	11	14
Cykelbaner	21	14	21
Anlæg med vand	9	12	12
Svævebaner	29	24	31
Noget man kan bygge med	9	6	6
Skulpturer og kunst	2	2	1
Mødesteder/hænge-ud-steder	16	17	18
Gemmesteder	9	6	7
Steder med dyr	27	14	17
Overnatningssteder	14	6	6
Vild natur	19	9	9
Andre idéer eller ønsker	7	28	14

Figur 6.8 Hvad kunne du godt tænke dig i naturen, opdelt på køn? (% af resp.), N=2.039.

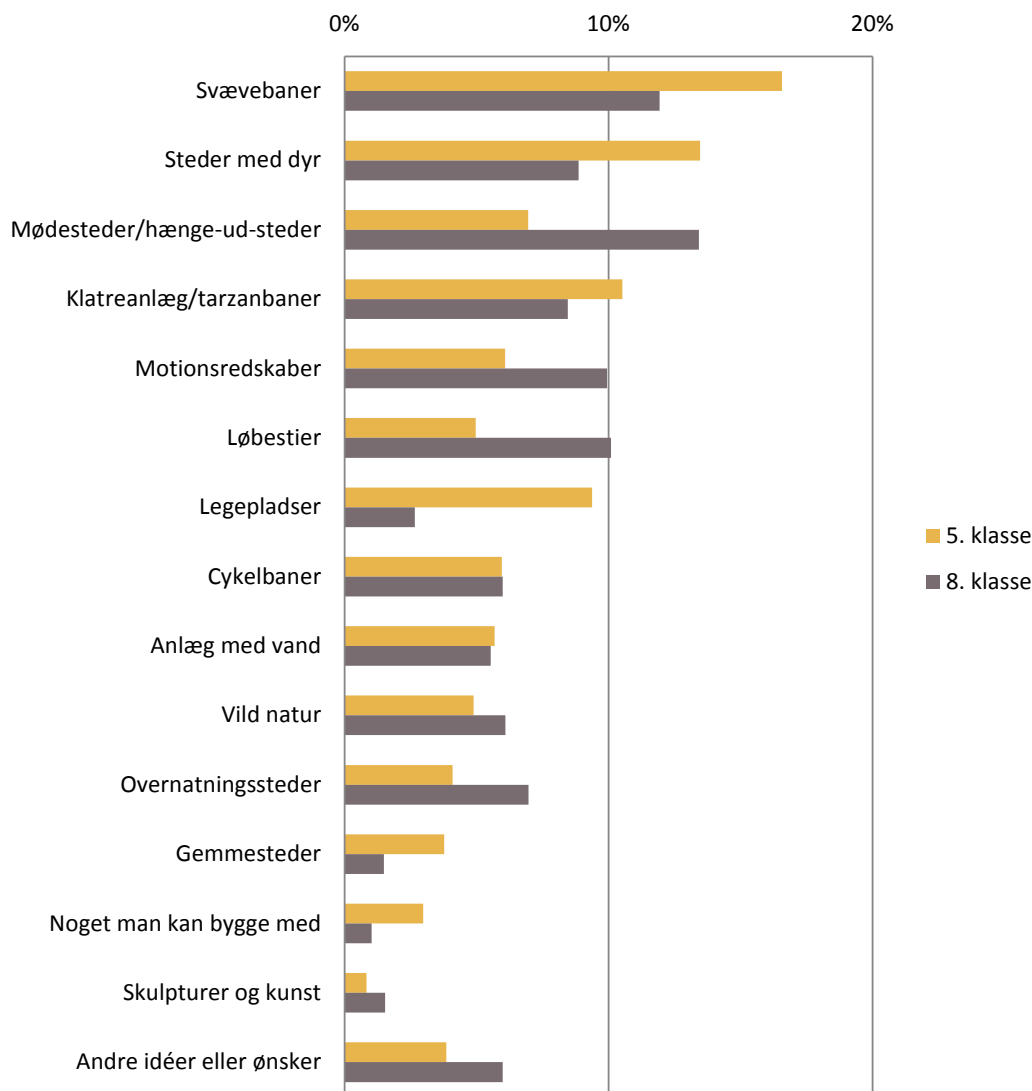

6.4.2 Forskelle og ligheder relateret til alder

I forhold til alder er det meget tydeligt at de yngre børn i højere grad ønsker sig lege-relaterede aktivitetsmuligheder (svævebaner, steder med dyr, klatreanlæg/tarzanbaner, gemmesteder samt legepladser) (se figur 6.9).

De ældre børn ønsker sig omvendt i langt højere grad dels mødesteder/hængeudsteder, overnatningssteder og dels motionsrelaterede aktivitetsmuligheder (motionsredskaber, løbestier).

Figur 6.9 Hvad kunne du godt tænke dig i naturen, opdelt på alder? (% af resp.), N=2.039.

6.4.3 Forskelle og ligheder relateret til bosted (land/by)

Der er ingen nævneværdige forskelle mellem børn med forskellige bosteder (by- og landbørn) og deres konkrete ønsker til steder og faciliteter i naturen.³¹ Det betyder m.a.o. at bybørn og landbørn har tilnærmelsesvist de samme ønsker om, hvad der skal være i naturen og hvad der kan motivere dem til at komme der.

6.4.4 Forskelle og ligheder relateret til idrætsaktive vs. Ikke-idrætsaktive

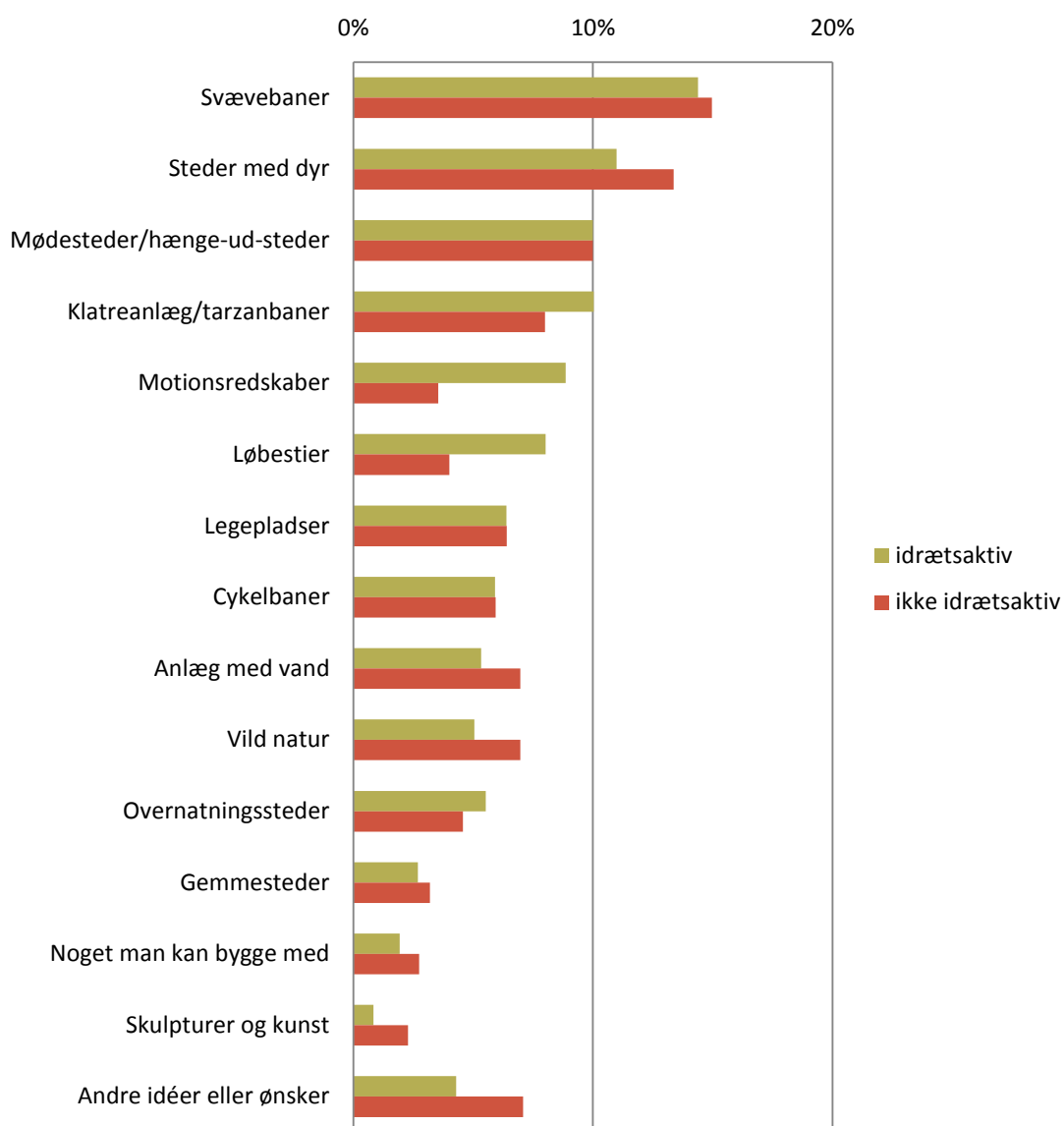
Sammenlignet med de ikke-idrætsaktive ønsker de idrætsaktive sig i højere grad motionsrelaterede aktivitetsmuligheder (motionsredskaber og løbestier) samt *klatreanlæg/tarzanba-*

31 Data ikke vist.

ner (se figur 6.10). De to grupper ønsker sig begge – og i lige stor grad – sociale *mødesteder/hængeudsteder*.

Ønskerne om vild natur og anlæg med vand synes at være et lidt større ønske i gruppen af ikke-idrætsaktive. Omvendt ønsker lidt flere idrætsaktive overnatningssteder i naturen. Overordnet set er den største forskel således at de mere fysisk betonedede aktivitetsmuligheder ikke overraskende efterspørges af de idræts-aktive.

Figur 6.10 Hvad kunne du godt tænke dig i naturen, opdelt på aktivitetsniveau? (% af resp.), N=2.039.

6.5 Børnenes ønsker til oplevelsesmuligheder i naturen

Efter at have svaret på hvilke redskaber og anlæg børnene kunne tænke sig i naturen bliver de bedt om at knytte max. 5 stikord til de redskaber og anlæg, som de har markeret, at de kunne tænke sig. Det handler således om at indsamle mere beskrivende og kvalitative udsagn, som efterfølgende behandles og analyseres kvantitativt.

Børnenes svar bliver igen analyseret ved 'ordskyer, som således skal ses som en slags 'hitliste' over de mest populære ønsker og forslag, og de giver som sådan et grafisk billede af de forestillinger børnene gøre sig, når de angiver et ønske til redskaber og anlæg i naturen knyttet til aktivitetsmuligheder (se metodebeskrivelse, del 1).

Ordskyerne er konstrueret ud fra de anvendte kategorier: 1) legerelaterede aktivitetsmuligheder (*svævebaner, klatreanlæg/tarzanbaner*), 2) motionsrelaterede aktivitetsmuligheder (*motionsredskaber, løbestier og cykelbaner*), samt 3) socialt orienterede aktivitetsmuligheder.³² Hertil kommer *steder med dyr* som en særlig kategori, som mange børn peger på og ønsker sig.

I det følgende præsenteres en opsummering og analyse af børnenes ønsker og stikord baseret på de genererede ordskyer. Opsummering og analyse er foretaget ved gennem gennetagne aflæsninger af ordskysten at fokusere på det som, i kraft af størrelsen på ordene, springer mest i øjnene og synes at have størst betydning for børnene. Herefter er indholdet (dvs. ordene) forsøgt systematiseret og kategoriseret således at flere ord, som peger i en særlig tematisk retning, samles i en kategori og et udsagn. Resultaterne fremstår dermed som en række udsagn som samler de centrale betydningselementer fra børnenes svar og som præsenteres i prioriteret rækkefølge med det mest betydningsfulde først.

6.5.1 Legerelaterede aktivitetsmuligheder

- Svævebaner og klatrebaner dominerer billedet
- Mere traditionelle legeformer som rutsjebaner og gynger tænkes med
- Det må gerne foregå i en skov gerne organiseret som baner, fx tarzanebaner/forhindringsbane
- Vennerne og det sociale spiller en stor rolle
- Anderledes legeaktiviteter som boldspil (boldbaner), trampoliner og parkour tænkes også med
- Det fysiske element understreges og vægtes (i kraft af ordene armgang, motion, løbestier)

³² Denne inddeling i tre kategorier af mødesteder skal tages med et vist forbehold. De forskellige konkrete redskaber eller faciliteter kan siges at pege i en særlig retning, fx løbestier i retning af motion. Samtidigt kan det ikke udelukkes at der ligger andre motiver bag og at fx ønsket om motionsredskaber også handler om et ønske om sociale oplevelser. Endelig er leg jo i høj grad også en social aktivitet – som samtidigt ofte giver god motion!

Fig. 6.11 Ordsky med stikord til legerelaterede aktivitetsmuligheder.

6.5.2 Motionsrelaterede aktivitetsmuligheder

- Løb er vigtigt og dominerer billedet ift. motion
- Det handler om fitness, træning og styrke
- Andre former for aktiviteter fx fodbold tænkes med ift. motion
- Lege (fx trampoliner, hoppepude) og udfordringer er vigtige elementer
- Der tænkes i stier, baner (forhindringsbaner) og udendørs redskaber
- Naturen er vigtig i form af skov og sø (vand) samt særlige steder
- Det sociale element understreges og venner har betydning

Fig. 6.12 Ordsky med stikord til motionsrelaterede aktivitetsmuligheder.

6.5.3 Socialt orienterede aktivitetsmuligheder

- Shelters, bålplads, teltpladser og hytter er vigtige ift. de sociale aktivitetsmuligheder
- Det handler bl.a. om at have et mødested hvor man kan mødes med vennerne og fx holde fest
- Der skal være bænke, siddepladser (stole og borde) og toilet
- Der nævnes områder, pladser samt cafe og klub
- Områder og pladser i naturen skal være spændende og også kunne rumme aktiviteter

Fig. 6.13 Ordsky med stikord til socialt orienterede aktivitetsmuligheder.

6.5.4 Steder med dyr

- Geder, hunde, heste og kaniner er det børnene tænker mest eller først på når det handler om steder med dyr
- Fugle, hjorte, rådyr, får og fisk er også vigtige
- Der skal være indhegning/hegn
- Det kan være i en skov eller en park, evt. i byen
- Der skal være mulighed for at kæle med dyrene, kigge på dem, ride på dem og lege
- Der skal være mulighed for at opleve forskellige dyr

Fig. 6.14 Ordsky med stikord til steder med dyr.

Indholdet af ordskyerne analyseres ikke yderligere. Ordskyerne tænkes dels at kunne hjælpe med til bedre at forstå børnenes tanker, ønsker og præferencer og dels at kunne anvendes som en indgang til eller et led i en innovativ udviklingsproces ift. at skabe bedre rammer om børns friluftsliv.

6.6 Opsummering af børnenes ønsker og idéer til naturen og udendørs rum

Resultaterne viser, at den individuelle lyst til at komme mere ud i naturen er tilstede hos børnene – især hos pigerne, de yngre børn og de idrætsaktive børn. Kun relativt få melder klart ud, at de ikke har lyst. Det er således ikke lysten der mangler, og den individuelle motivation er tilsyneladende ikke den væsentligste barriere for at børnene kommer mere ud.

Samlet set synes størstedelen af børnene at opleve, at det er manglende tid pga. andre interesser og prioriteringer, der afholder dem fra at komme mere i naturen. Dertil kommer, at mange børn angiver, at dårligt vejr afholder dem fra at komme mere i naturen. De børn, der ønsker at komme mere ud i naturen, svarer, at deres største barrierer i høj grad er deres mange andre aktiviteter (lektier, idræt osv.), mens de børn, som ikke ønsker at komme mere ud i naturen, angiver barrierer som kedsomhed, manglende lyst og computer, spil og tv.

Der er enkelte forskelle mellem de forskellige grupper på, hvad de oplever som barrierer. Manglende tid pga. brug af elektroniske medier synes at have størst betydning for drengene, de ældre børn samt for de ikke-idrætsaktive. Samtidigt betyder manglende tid pga. lektier samt idræt og andre fritidsinteresser tilsyneladende mere for pigerne og for de idrætsaktive. De ikke-idrætsaktive og til dels også by-børnene oplever i højere grad naturen som kedelig.

Overordnet synes der ikke i den åbne svarkategori *andet* at være vigtige nye ting, som en større gruppe angiver kunne ændre deres vaner ift. hverdagsfriluftsliv. Det skal dog be-

mærkes, at det for børnene er væsentligt vanskeligere at samle sig om en fælles kategori sammenlignet med markering af en fast svarkategori. Et tegn på dette får vi, når vi sammenholder den relativt lille del (3%) som (i den åbne svarkategori *andet*) angiver at (bedre) vejr kunne få dem til at være mere aktive i naturen med den store andel (38%) som i den faste svarkategori (se figur 6.1) angiver dårligt vejr som en væsentlig barriere for at komme ud i naturen. Set i det lys kan den mindre del (0,7%), som angiver et ønske om elektroniske medier i naturen, skjule en større gruppe og dermed et potentielt større behov.

Børnenes svar på hvad de kunne tænke sig i naturen fordeler sig relativt jævnt hen over de givne svarmuligheder. Overordnet set peger børnenes ønsker i tre retninger: 1) legerelaterede aktivitetsmuligheder (*svævebaner, klatreanlæg/tarzanbaner*), 2) motionsrelaterede aktivitetsmuligheder (*motionsredskaber, løbestier og cykelbaner*), samt 3) socialt orienterede aktivitetsmuligheder. Hertil kommer et mindre markant ønske om vild natur og steder med dyr dvs. i højere grad natur-orienterede steder og aktivitetsmuligheder.

Især pigerne og de ældre børn synes i højere grad at orientere sig mod de sociale aktivitetsmuligheder og mindre markant mod de motionsrelaterede aktivitetsmuligheder. De yngre børn orienterer sig mod de legerelaterede aktivitetsmuligheder, og de idrætsaktive orienterer sig i højere grad mod de motionsrelaterede aktivitetsmuligheder.

I forhold til de legerelaterede aktivitetsmuligheder angiver børnene, at det gerne må foregå i en skov i form af forhindringsbaner (*tarzanbaner/klatrebaner/svævebaner*) sammen med mere traditionelle legeredskaber som gynger og rutsjebaner. Selvom det sociale spiller en stor rolle bliver der fra børnenes side også lagt stor vægt på det fysiske element. Til de motionsrelaterede aktivitetsmuligheder dominerer løb, fitness og styrketræning billedet. Børnene nævner specifikt stier og baner, hvor disse aktiviteter kan dyrkes, evt. i kombination med forskellige legeformer (fx trampoliner, hoppepuder). I forhold til de socialt orienterede aktivitetsmuligheder svarer børnene at shelters, bål- og teltpladser samt hytter spiller en vigtig rolle ift. de sociale aktivitetsmuligheder. Det handler om at have mødesteder eller pladser, hvor børnene kan mødes med venner, og der må gerne være faciliteter som bænke, stole og borde samt toilet. Endelig angiver børnene ift. steder med dyr, at det hovedsageligt handler om geder, hunde, heste og kaniner. Der skal være mulighed for at opleve og kæle med forskellige dyr. og det skal ligge i en park, skov eller inde i eller tæt på byen.

7. Opsummering og forslag til mulige tiltag

Formålet med undersøgelsen er at afdække børn og unges friluftsliv i hverdagen, samt deres ønsker og præferencer i forhold til at være aktive i naturen. Undersøgelsen bidrager dermed, ud fra en kvantitativ tilgang, til at give svar på de første tre af projektets forskningsspørgsmål: 1) *Hvordan og i hvilket omfang er børn og unge i Danmark aktive i naturen i fritiden og hvilke begrænsninger for aktivitet kan identificeres?* 2) *Hvorfor er børn og unge aktive i naturen, og hvilken betydning har friluftsliv og naturoplevelser for børn og unge?* samt 3) *Hvilken betydning har de fysiske rammer for børn og unges friluftsliv?*

I dette afsluttende afsnit er det hensigten at opsummere centrale og udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, samt kort at diskutere disse bl.a. med reference til anden forskning på området. Herudover er det ambitionen at perspektivere resultaterne og pege på mulige tiltag, der kan medvirke til at udvikle børns friluftsliv i hverdagen. Der kan både være tale om konkrete forslag til strukturelle forandringer i form af anlæg og faciliteter eller udvikling af pædagogiske eller organisatoriske tiltag, og det kan handle om at pege på behov for yderligere forskning på området.

Spørgeskemaundersøgelsen peger på en række mere eller mindre overraskende eller forventelige resultater, som løbende er blevet opsummeret. Resultatafsnittene fremstår dermed som en præsentation af en række delresultater, hvor det er muligt at indhente detaljeret viden om specifikke forhold og udvalgte sammenhænge. Det kan fx handle om sammenhænge mellem aktivitetsmønstre, steder, køn, bosted eller fysisk aktivitetsniveau.

Intentionen er her at samle og præsentere en række udvalgte centrale resultater. Det handler på denne måde om at identificere de ”gode historier”, som materialet og resultaterne peger på.³³ Med ”gode historier” menes sammenhængende og konsistente resultater som, set i lyset af projektets formål, vurderes at være interessante, enten fordi de overrasker eller fordi de viser et forventeligt men væsentligt resultat.

De ”gode historier” er samtidigt de resultater, der danner grundlag for at pege på forslag og anbefalinger til fremtidige tiltag af enten forskningsmæssig eller innovativ karakter. Det betyder, at der i udvælgelsen af resultaterne i denne opsummering er taget udgangspunkt i projektets formål, nemlig at udvikle børn og unges friluftsliv i hverdagen.

Undersøgelsens resultater ligger overordnet på linje med tidligere nordiske studier indenfor feltet (se forskningsoversigten, del 1). Dermed bekræfter undersøgelsen en række resultater, som er påvist i andre studier, samtidigt med at den nuancerer, uddyber og giver mere detaljeret viden om en række forhold, og således præsenterer ny viden.

I det følgende præsenteres de komprimerede historier og tendenser fremhævet i tekstbøks. Efter hver tekstboks følger en kort uddybning og diskussion.

33 I øvelsen med at samle og præsentere centrale og interessante resultater i form af en række ”gode historier” er der tale om en kondensering og kraftig reduktion af resultaterne, hvorved nuancer, detaljer og mere specifikke resultater og viden risikerer at forsvinde. Det er vigtigt at holde sig dette perspektiv for øje, og den interesserede læser opfordres til at orientere sig i resultatafsnittene (del 2 – 6), ikke mindst opsummeringerne, for supplerende og mere detaljeret viden.

7.1 Overordnede mønstre om børns motivation for friluftsliv

Børn kommer mere i haver og idrætsanlæg end i naturområder i deres fritid.

Med tredelingen af udendørssteder (se figur 2.2) er det tydeligt at de offentlige naturområder (*skov eller krat og mark og eng samt strand, sø eller å*) ikke er der, hvor børnene kommer mest i fritiden. Offentlige kulturområder og private naturområder (især *idrætsanlæg og haver*) spiller en større rolle i børnenes fritidsliv i hverdagen.

De tre naturområder, som børnene kommer mest om sommeren, er *strand, sø eller å, parker eller grønne områder og skov eller krat*, og den typiske besøgsfrekvens er en til flere gange om ugen. De naturområder som børnene kommer mest om vinteren er *skov eller krat, parker eller grønne områder* samt i mindre omfang *naturstier*.

Børn spiller computer og ser TV, hvis de keder sig, og kun de færreste vælger at gå ud og være aktive. Det gælder især de ældre børn, drengene og de ikke-idrætsaktive.

Udendørs aktiviteter i offentlige naturområder er ikke børnenes foretrukne valg, hvis de keder sig. De vil typisk og langt oftere finde på mere passive indendørs aktiviteter, som fx aktiviteter med elektroniske medier og teknologier. Dette gælder for børnegruppen generelt og især for de ældre børn, for drengene samt for de ikke-idrætsaktive.

Eftersom undersøgelsen er et 'øjebliksbillede', som viser situationen i 2015, og der samtidigt ikke foreligger undersøgelser med samme design og målgruppe at sammenligne med, er det vanskeligt at påvise, hvorvidt børn i dag dyrker mindre friluftsliv sammenlignet med tidligere (Paltved-Kaznelson, 2009; Andersen Nygård, 2012).

Børn har lyst til at komme mere ud i naturen - især pigerne, de yngre børn og de idrætsaktive børn.

Manglende motivation er tilsyneladende ikke den væsentligste barriere for at børnene kommer mere ud. Det er interessant, at børnene generelt har lyst til at komme mere ud i naturen, hvilket bekræftes i tidligere studier (fx Epinion Capacent, 2007).

Pigerne er, sammenlignet med drengene, langt mere motiverede for at komme mere ud i naturen, hvilket bekræftes i andre studier (fx Ibsen et al, 2015). Det er de yngre børn som i størst grad angiver, at de har lyst til at komme mere ud i naturen, samtidigt med at en større gruppe ældre børn angiver, at de ikke har lyst til at komme mere ud i naturen.

Undersøgelsen bekræfter i et vist omfang at friluftsliv og naturkontakt har betydning for børnene (fx Tordsson & Vale, 2013). Det er ikke det, der fylder mest i deres hverdag, men de kommer jævnligt i naturen, laver mange aktiviteter og har et ønske om at komme mere ud i naturen. Hvorvidt dette ønske er begrundet i en bevidsthed om de positive, evt. sundhedsrelaterede, kvaliteter, som naturen rummer, eller det snarere handler om en mere umiddelbar lyst og motivation er det vanskeligt at sige noget om. Det virker imidlertid som om de mest er optaget af de oplevelsesmæssige og til dels motionsrelaterede muligheder i naturen.

Børn oplever at manglende tid pga. andre interesser afholder dem fra at komme mere ud i naturen.

Samlet set oplever størstedelen af børnene, at det er manglende tid, pga. andre interesser og prioriteringer, der afholder dem fra at komme mere ud i naturen. Hertil kommer at mange børn oplever, at dårligt vejr afholder dem fra at komme mere i naturen.

Den manglende tid som oplevet barriere for at komme mere ud i naturen afspejler resultater fra andre studier (fx Skår et al, 2014). Umiddelbart kan manglende tid opfattes som en barriere, det er vanskeligt at gøre noget ved idet børn i dag har travlt, de skal gå i skole og nå en masse ting, og vejret er det ligeledes vanskeligt at gøre noget ved. Opfattes barriererne imidlertid snarere som prioriteringer, og dermed som forhold relateret sig til den subjektive opfattelse og til vaner og adfærd, vil det være muligt at påvirke disse fx med nye innovative tiltag og strukturelle forandringer (Nielsen & Breum, 2010).

De aktive børn og de som gerne vil mere ud i naturen oplever manglende tid som den væsentligste barriere for at komme mere ud i naturen. Elektroniske medier og teknologier som barriere har størst betydning for drenge. Samtidigt betyder manglende tid pga. lektier, idræt og andre fritidsinteresser mere for pigerne og for de idrætsaktive.

7.2 Mønstre knyttet til børnenes brug af naturen

Børn søger sociale oplevelser i naturen

Når børnene er i naturen er de oftest enten sammen med deres familie eller venner. Der er imidlertid forskelle mellem de forskellige naturområder og også forskelle mellem aldersgrupperne. Det er primært vennerne, som de ældre børn er sammen med i naturen, hvorimod de yngre børn oftere er sammen med familien.

Børnene forbinder i meget høj grad sociale oplevelser med familien eller vennerne med en god oplevelse i naturen. Derudover er motion og leg vigtige elementer som forbindes med gode oplevelser i naturen. En del børn oplever endvidere, at udfordringer og det at lave vilde ting hænger sammen med den gode oplevelse i naturen.

Børn værdsætter at der er fred og ro i naturen – især i skoven.

Børn tillægger fred og ro i naturen stor betydning, og de oplever naturområderne som hyggelige, fredelige og smukke. Derudover har det betydning, at naturområderne giver mulighed for at være sammen med vennerne og for at lave mange forskellige ting.

Børnene oplever de tre mest foretrukne naturområder (strand, skov og parker) på nogenlunde samme måde. De karakteristika børnene tildeler de tre områder peger i retning af en venlig og imødekommende natur, hvor kodeordene er en oplevelse af hygge, fred og ro samt æstetik. Børnene vægter generelt at *der er stille og fredeligt, jeg kan være sammen med vennerne og jeg kan lave mange forskellige ting* i naturen.

Børnene værdsætter *skov eller krat*, fordi der er stille og fredeligt og masser af plads. Børnene bruger overvejende dette naturområde til fysiske og sociale aktiviteter, og de er oftere alene i skoven i forhold til de andre to foretrukne naturområder – især de ældre børn.

At gå en tur er den mest udbredte aktivitet i naturen blandt børnene – især for pigerne.

At gå en tur er den aktivitet som overordnet fylder mest på tværs af de tre naturområder, og det gælder hele året rundt. Pigerne og de ældre børn går oftest tur.

Piger bruger *strande, parker og naturstier* mere end drenge, og de går oftere tur. Piger oplever i lidt højere grad end drenge naturen som smuk og hyggelig, og de vægter i højere grad at være sammen med venner, opleve fred og ro samt mindre markant det at være alene.

Flere piger end drenge går tur og dyrker idræt og motion, når de er i *skov eller krat*.

Børnene cykler oftest når de skal ud i naturen.

Børnene benytter sig fortrinsvis af aktiv transport, når de skal ud i naturen, og cyklen er den foretrukne transportform. Det er specielt naturområderne *skov eller krat* samt *parker og grønne områder*, hvortil børnene transporterer sig aktivt. De ældre børn benytter sig i højere grad af aktiv transport end de yngre børn.

Børn bruger forskellige områder meget forskelligt.

De forskellige udendørsområder bruges forskelligt af forskellige grupper af børn og til forskellige aktiviteter. Fx er *indkøbsgader eller pladser i byen* og *parker eller grønne områder i byen* de områder børnene mest udbredt bruger til at hænge ud. *Skov eller krat, stier og veje i boligområder* og *parker og grønne områder i byen* er de meste brugte steder til at gå, løbe eller cykle en tur. *Sports- og idrætsanlæg, haver og skolegårde* er de steder børnene mest udbredt anvender til sport, idræt, motion og leg.

Resultatet bekræftes i andre undersøgelser (fx Skår et al., 2014) og peger på det forhold at menneskers, i dette tilfælde børns, brug af udendørs områder er meget forskellig og varierer i forhold til alder og køn såvel som i forhold til motiver og aktiviteter (Andkjær et al., 2013). Er ambitionen at lave effektive og målrettede strukturelle forandringer, fx i form af nye anlæg og faciliteter, er det derfor vigtigt at være meget specifik og have et detaljeret kendskab til forskellige gruppers vaner ønsker og motiver relateret til særlige områder.

7.3 Mønstre knyttet til børnenes køn, alder, bosted og aktivitetsniveau

Drengene bruger mest idrætsanlæg, mens pigerne oftere kommer områder, som giver mulighed for andre ikke-idrætslige oplevelser.

Overordnet set er drengene mere orienteret mod de idrætslige rammer i form af de traditionelle idrætsanlæg. Pigerne derimod søger oftere fysiske rammer som i højere grad lægger op til udendørs aktiviteter, som ikke nødvendigvis er idrætslige fx socialt samvær i *parker eller grønne områder*. Billedet er dog omvendt i *skov eller krat*, hvor pigerne i højere grad end drengene dyrker sport, idræt eller motion. Man kan sige, at pigerne oftere kommer i ikke-idrætslige rammer samt i højere grad vælger uformelle rammer i forbindelse med deres udendørs aktivitet.

Dette resultat bekræfter og uddyber resultater fra en række tidligere studier (Laub & Pilgaard, 2012; Ibsen et al., 2015), som påpeger at piger, i forhold til valg af faciliteter til idræt

vælger anderledes og mindre traditionelt end drengene. Piger har generelt andre motiver og behov og lægger ofte mere vægt på sociale og æstetiske kvaliteter i de fysiske rammer frem for det rent funktionelle.

Drengene er mere fysisk aktive i naturen end piger og de er mere optaget af det vilde i naturen.

Der er forskel på, hvor drenge og piger kommer i naturen, og der forskel på deres aktivitetsmønstre, og på hvilke motiver de har for at være aktive i naturen, fx i forhold til idræt og motion samt mere socialt orienterede aktiviteter. I lighed med andre studier viser undersøgelsen at drenge generelt er mere aktive i naturen sammenlignet med piger (Paltved-Kaznelson, 2009; Andersen Nygård, 2012).

Drengene kommer oftere end piger i *skov eller krat*, og de er generelt mere fysisk aktive samt mere optaget af det vilde i naturen. De oplever i højere grad end piger naturområdet *skov eller krat* som åbent og stort, og vægter at de kan lave mange forskellige ting.

Undersøgelsen bekræfter betydningen af udfordrende aktiviteter og aktivitetsmuligheder i naturen som bl.a. påvises i Sandseters forskning (2009, 2011).³⁴ Det er imidlertid tydeligt, at det især er drengene som motiveres af udfordringer og vilde lege og aktiviteter i naturen, mens pigerne i højere grad vægter de sociale oplevelser, og i lidt mindre grad det at være alene i naturen.

De yngre børn leger, mens de ældre børn hænger ud eller dyrker idræt.

Generelt leger de yngre børn mere end de ældre børn, når de er ude i naturen. De ældre børn laver i højere grad aktiviteter af idrætslig eller social karakter, hvor de yngre børn i højere grad laver aktiviteter af legende karakter. De ældre børn dyrker oftere motion og idræt, og de hænger oftere ud, når de er i naturen. De er også oftere alene (især i skoven) og også oftere sammen med vennerne, når de er i naturen.

Det betyder mest for de ældre børn, at der er stille og fredeligt i naturen, mens de yngre børn i højere grad vægter, at de kan lave mange forskellige ting i naturen. Varierede og sjove lege betyder således meget for de yngre børn, og omvendt betyder motion og tid alene mere for de ældre børn.

Målgruppen i denne undersøgelse er ældre end i de tilsvarende undersøgelser (fx Paltved-Kaznelson, 2009; Skår et al., 2014), hvilket har betydning for muligheden for at sammenligne resultaterne. Undersøgelsen viser også, at de mindre børn kommer mere i naturen sammenlignet med de ældre. De yngre børn kommer således oftere end de ældre børn på naturlegepladser og i skoven, og de er oftest sammen med familien, når de er i naturen.

Der er imidlertid naturområder (fx *sø, strand eller å og parker eller grønne områder*), hvor de ældre børn kommer oftere end de yngre, og det er tydeligt, at der er stor forskel på aktivitetsmønstrene og motiverne for at komme i naturen mellem de to aldersgrupper.

³⁴ Det skal tilføjes at Sandseter i sin forskning beskæftiger sig med en yngre børnegruppe end i denne undersøgelse.

Sociale oplevelser i naturen betyder mere for børn fra byen sammenlignet med børn fra landet.

Aktivitetsmønstre, oplevelser og præferencer for børn fra landet og børn fra byen er ikke så forskellige, men der er enkelte nuancer, som sandsynligvis til dels skyldes tilgængeligheden til naturområderne.

Børn fra byen kommer mere i parker og grønne områder og på naturstier, end børn fra landet, som modsat kommer mere i *skov eller krat*. Sociale oplevelser i naturen betyder tilsyneladende mere for børn fra byen, og de hænger mere ud i naturen sammen med vennerne.

De idrætsaktive dyrker idræt og motion i naturen, mens de ikke-idrætsaktive søger andre oplevelser, fx at være alene i naturen.

Den gode oplevelse i naturen handler for de idrætsaktive i høj grad om motion, hvorimod mange ikke-idrætsaktive kan få en god oplevelse ved at være alene i naturen.

De idrætsaktive kæder, måske ikke så overraskende, i langt højere grad den gode oplevelse i naturen sammen med motion og det at være fysisk aktiv. Omvendt er der dobbelt så mange ikke-idrætsaktive som idrætsaktive, der relaterer det at være alene til den gode oplevelse i naturen.

7.4 Børns ønsker til aktiviteter og oplevelser i naturen

Børn ønsker sig flere steder hvor de kan lege, dyrke motion og være sammen socialt.

Børnene ønsker sig overordnet flere steder hvor de kan lege, dyrke motion og være sammen med vennerne. Det fysiske element er vigtigt, og børnene ønsker at have mulighed for både traditionelle og nye legeaktiviteter samt at dyrke motion i naturen.

Mange børn angiver at flere ideer til aktiviteter, flere aktivitetsmuligheder i form af redskaber og anlæg og flere venner vil være væsentlige tilskyndelser til, at de vil komme mere ud i naturen. Det er interessant, at børnene angiver, at det både handler om aktiviteter og rammerne for aktiviteter som mulige tiltag for, at de vil komme mere ud i naturen, hvilket også ses i andre studier (fx Epinion Capacent, 2007). Dette peger på strukturelle, evt. suppleret med pædagogiske og organisatoriske, tiltag, som en mulighed for at få flere børn ud i naturen. Øget tilgængelighed og bedre information om naturen synes ikke at være vigtige grunde til at komme mere ud.

Det er især pigerne og de ældre børn der ønsker sig sociale og motionsrelaterede aktivitetsmuligheder. De yngre børn ønsker sig legerelaterede aktivitetsmuligheder og de idrætsaktive motionsrelaterede aktivitetsmuligheder. Det er mest de ikke-idrætsaktive som ønsker sig natur-orienterede steder og aktivitetsmuligheder.

Oplevelsen af natur har betydning for børnene.

Oplevelsen af naturen og det sociale har stor betydning, og børnene ønsker sociale mødesteder, hvor de kan være aktive. Børnene ønsker at opleve naturen, og mange børn ønsker sig vild natur. Oplevelsen af dyr i naturen, og det at kunne komme tæt på forskellige dyr, har stor betydning for børnene, når de udtrykker deres ønsker til natur.

Det er vigtigt at der er de nødvendige faciliteter knyttet til mødestederne i naturen.

Børnene ønsker sig socialt orienterede aktivitetsmuligheder, hvor der gerne må være forskellige faciliteter, fx shelters, bål- og teltpladser, hytter samt bænke, stole og borde og toiletter spiller en vigtig rolle ift. de sociale aktivitetsmuligheder. Det handler om at have gode og indbydende mødesteder eller pladser, hvor børnene kan mødes med venner.

7.5 Forslag til tiltag som kan udvikle børns friluftsliv i hverdagen

På baggrund af de gode historier fra opsummeringen præsenteres her en perspektivering af undersøgelsens resultater. I tekstbokse præsenteres en række udvalgte tematikker, som forslag eller anbefalinger til tiltag, der kan udvikle børns friluftsliv i hverdagen. Tematikkerne er fremkommet gennem en proces, hvor de gode historier er blevet gennemgået og diskuteret³⁵ i forhold til hvad de peger på, og hvilke mulige tiltag som, med afsæt i den enkelte historie eller problematik, kan medvirke til at udvikle børns hverdagsfriluftsliv. I diskussionen har der været fokus på denne undersøgelses resultater men med inddragelse af anden relevant forskning,

Tematikkerne uddybes i den efterfølgende tekst, og afslutningsvist præsenteres de samlede forslag og anbefalinger i en oversigtstabel. Der er ikke tale om en udtømmende præsentation af mulige tiltag og projekter, som undersøgelsens resultater kan tænkes at danne grundlag for, men derimod om udvalgte forslag, som finder begrundelse i undersøgelsen og i anden forskning indenfor området (se forskningsoversigten, del 1).

Sociale mødesteder i naturen - især for piger.

Undersøgelsen peger på, at piger dels er mindre aktive i naturen og dels har stor lyst til at komme mere ud i naturen. Pigerne ønsker rammer i naturen som i højere grad fokuserer på det sociale, og parkerne betyder meget for dem. Dette peger på udvikling af særlige steder fx i parker, som giver mulighed for at mødes med vennerne samt evt. tilbyder faciliteter til alsidig motion, som især efterspørges af de ældre piger. Mødestederne skal have de nødvendige faciliteter, fx toiletter m.m., og må også gerne give mulighed for æstetiske oplevelser.

Steder i naturen til mental rekreation – alene og sammen med vennerne.

En af de væsentligste attraktioner ved naturen, især i skoven, er fred og ro og muligheden for afkobling og for at være alene. Det er især vigtigt for pigerne, de ældre børn og de ikke-idrætsaktive. Dette peger på, at naturen har en vigtig funktion for børnene som et sted for mental afkobling.

Et konkret forslag er derfor at der udvikles særlige og flere steder i naturen, hvor især de ældre børn kan opleve fred og ro, og hvor de kan være alene. Det vil her være vigtigt at tænke på trykthed og æstetik, samt muligheden for at kunne veksle mellem at være sammen med vennerne og kunne være alene.

35 I forskergruppen.

Nye rammer for motionsaktiviteter i naturen - især for piger.

Mange børn, især de ældre og pigerne, vægter muligheden for at dyrke motion i naturen, fx i parken. Igennem de seneste år er der forskellige steder i Danmark lavet tiltag for at skabe gode rammer for fysisk aktivitet i uderummet (Andkjær et al., 2013). Erfaringerne herfra viser at de strukturelle ændringer har betydning og kan have en effekt på aktiviteten.

Et konkret forslag handler om at udvikle rammer, som tager specielt udgangspunkt i børn og unge og tilbyder særlige faciliteter til deres motionsønsker. Det vil her være centralt at forsøge at skabe sammenhængende faciliteter med motionsredskaber og løbestier, og som både rummer sociale, æstetiske og naturmæssige kvaliteter (Ibsen et al, 2015). Det vil her være en god ide at inddrage børn og unge (især de ældre piger) i udviklingen af nye faciliteter og anlæg.

Udfordrende og vild natur især for drengene og de mindre børn.

Drengene og specielt de mindre børn motiveres i høj grad af udfordringer og vild leg i naturen. Forskningen peger samtidigt på at dette er vigtigt for børns udvikling (fx Sandseter, 2009; Sandseter et al., 2011), og ofte repræsenterer de mere naturlige rammer, fx i skoven, gode muligheder for vild leg og kropslige udfordringer (fx Fjørtoft, 2004).

Et konkret forslag er at der eksperimenteres med andre naturområder, fx parken, som er lettere tilgængelig for mange børn ikke mindst i byerne, og at der her skabes mulighed for udfordring og naturoplevelser. Spørgsmålet er hvordan nye udfordrende aktivitetsmuligheder i parker og skove kan udvikles, så de giver bedre mulighed for oplevelse af (vild) natur evt. også med dyr. Måske kan det yderligere lade sig gøre at integrere en åbenhed og fleksibilitet i naturområderne, så børnene kan være medskabende på rummenes udformning – ikke bare i processen med etablering men også i det daglige brug i hverdagen.

Nye oplevelsessteder i naturen – især for de ikke-idrætsaktive.

Der er en relativt stor gruppe ikke-idrætsaktive børn, som har lyst til at komme mere ud i naturen. Mange børn, især de ikke-idrætsaktive og til dels også by-børnene, oplever naturen som kedelig, og de savner flere venner, som vil med ud i naturen. Dette kan tale for, at der specielt bør sættes ind her ved at skabe nye og bedre aktivitetsmuligheder for disse grupper.

Undersøgelsen siger ikke noget direkte om gruppen af udsatte unge (Dahl, 2007), idet denne gruppe ikke er undersøgt særskilt. Undersøgelsen viser imidlertid, at de ikke-idrætsaktive, også når det gælder friluftsliv, er mindre aktive sammenlignet med de idrætsaktive. Der er således en stor gruppe af børn og unge, som hverken er aktive i idrætsmæssig eller friluftsmæssig sammenhæng, og som samtidigt heller ikke har et større ønske om at blive mere aktive i naturen.

Konkrete forslag til nye steder i naturen, fx i parker, for disse grupper vil handle om steder, hvor man både kan være alene og sammen, og hvor man kan lege, motionere og være sammen, og hvor det idrætslige og motionsrettede ikke dominerer. Der kan her med fordel fokuseres på oplevelsen af natur og også eksperimenteres med helt nye attraktioner, fx elektroniske medier eller redskaber.

Elektronisk medierede spil og aktiviteter i naturen.

En relativt lille gruppe børn angiver at de ønsker elektroniske medier integreret i de områder i naturen de kommer og koblet til aktivitetsmulighederne her. Samtidigt er en væsentlig oplevelset barriere, især for drengene, manglende tid pga. elektroniske medier. Disse forhold peger på eksperimenter med brug af og inspiration fra de elektroniske medier i naturen. Det handler ikke nødvendigvis om at integrere elektroniske medier og teknologi i naturlige rammer. En mulighed er, med inspiration fra de elektroniske medier, at overføre udvalgte strukturer, fx i form af samværsformer, spil og attraktioner, til nye aktivitetsmuligheder i naturen. Man kan her forestille sig en videreudvikling af de muligheder, som allerede findes i dag (Hjalager et al. 2013), samt måske helt nye aktiviteter og oplevelser i naturen, som integrerer eller er inspireret af avanceret teknologi, og som motiverer børn til at komme ud i naturen.

Naturstier og turmuligheder - for børnene og deres familier.

At gå en tur er den mest udbredte aktivitet i naturen for børnene, og mange benytter naturstierne både sommer og vinter. De ældre børn kommer mest i naturen sammen med vennerne, hvor de yngre børn kommer mest med familien.

Disse forhold peger på at udvikling af nye faciliteter, som retter sig mod gåturen i parken, skoven eller på stranden. Man kan her tænke sig nye turmuligheder, hvor der er lagt vægt på naturoplevelser, og hvor der er tænkt på faciliteter til at holde pause, spise og møde andre. Herudover vil det være relevant at tænke på at integrere elementer af leg (de yngre børn) og motion (de ældre børn) i udformningen af faciliteter.

Nye faciliteter til aktiviteter og friluftsliv om vinteren.

Om vinteren kommer børnene mindre ud i naturen og deres aktivitetsmønstre og foretrukne steder er anderledes end om sommeren.³⁶ Et relevant forslag handler om at udvikle mulighederne for børns friluftsliv om vinteren i skove og parker. Der bør være fokus på at skabe rammer, som integrerer leg og motion samtidigt med at det er muligt at være sammen med vennerne eller familien.

Afslutningsvist præsenteres forslag og anbefalinger i en samlet oversigtsfigur. Forslag og anbefalinger i figuren fremstår her i forenklet form, men kan tjene til at skabe overblik og give inspiration (se tabel 7.1).

³⁶ Det skal nævnes at der i denne rapport primært er blevet fokuseret på børnenes aktiviteter om sommeren. Det vil derfor være relevant at uddybe analysen af børnenes aktivitetsmønstre og ønsker knyttet til friluftsliv om vinteren for at skabe et bedre grundlag for udvikling af særlige faciliteter hertil.

Tabel 7.1 Forslag og anbefalinger

TEMA ELLER PROBLEMATIK	HVOR?	HVEM?	HVAD?
Sociale mødesteder	I parker og skove m.m.	Især for de ældre børn og pigerne	Mulighed for sociale oplevelser samt alsidig motion og evt. æstetiske oplevelser
Steder i naturen til mental rekreation	I skoven og andre naturområder	Især for pigerne, de ældre børn og de ikke-idrætsaktive	Muligheder for fred og ro. Steder hvor børnene både kan være alene men også sammen og opleve natur i trygge og æstetiske rammer
Nye rammer for motionsaktiviteter i naturen	I parker og skove samt evt. ved stranden	Især for pigerne	Motionsaktiviteter i naturen med sociale, æstetiske og naturmæssige kvaliteter
Udfordrende og vild natur	I både parker og andre naturområder	Især for drengene og de mindre børn	Muligheder for klatring, tarzanbaner og vild natur samt evt. mulighed for selv at bygge, forme og skabe
Nye oplevelses-steder i naturen	I parker, skove m.m.	For de ikke-idrætsaktive børn	Mulighed for at være alene og sammen, og hvor man både kan lege, men hvor det idrætslige og motionsrettede ikke dominerer
Elektronisk medierede spil og aktiviteter i naturen	Bl.a. i parker	Især for drengene og for de ikke-idrætsaktive	Nye samværsformer, spil og attraktioner udviklet med inspiration fra de elektroniske medier
Naturstier og turmuligheder	Parker, skove og naturstier	Især for de ældre børn og familier med mindre børn	Steder og faciliteter til kortere ture med aktivitet, leg og sociale oplevelser i blandede grupper
Nye faciliteter til aktiviteter og friluftsliv om vinteren	I parker og skove m.m.	Alle børn	Mulighed for at gå ture og være sammen, motionere og lege fx med sne

7.6 Afrunding

En række forhold og mere generelle tematikker kan ikke direkte udledes af undersøgelsen, men bør tages med i betragtning ved udvikling og planlægning af mulige tiltag:

- Basale faciliteter og placering i landskabet
- Aktivering af områder og faciliteter – udvikling af nye netværk eller organisatoriske former
- Ejerskab til området eller stedet samt mulighed for selv at ændre og udvikle de fysiske rammer
- Oplevelsen af natur som en kontrast til hverdagen

Tidligere studier viser at basale faciliteter er vigtige, og at mangelen på samme kan afholde fra at flere kommer ud i naturen. Gode adgangsforhold, skiltning, toiletter samt sociale faciliteter er fx vigtige faciliteter at medtænke i forbindelse med udvikling af konkrete tiltag. (Roessler, 2003; Andkjær et al, 2013; Arvidsen et al, 2012).

I forhold til bl.a. udvikling af motionsredskaber og –faciliteter er det vigtigt at gennemtænke placeringen i landskabet. Tidligere studier viser at såvel placering som udformningen af motionsfaciliteter er vigtig for brugerne (Niras, 2010).

En række studier peger på at strukturelle forandringer ofte ikke er nok (fx Pawlovski et al., 2013), og at man kan tale om at et område eller en facilitet skal aktiveres. Det bør derfor overvejes, at udvikle nye netværk eller nye organisatoriske former for samvær knyttet til de fysiske strukturer i uderummet, så der fx er flere venner, som vil med ud. Målet er, at det bliver en (mere) naturlig ting at kontakte eller møde vennerne ude i naturen, hvis man fx keder sig. Dette har sandsynligvis især betydning for de ikke-idrætsaktive og måske især for dem, som ikke ønsker at komme mere ud.

Det er væsentligt at overveje, hvordan nye steder bliver til børns egne steder og ikke ”blot” steder for børn (Rasmussen, 2004). Det handler om at børnene skal have ejerskab til nye faciliteter og strukturelle forandringer, så de bliver accepteret og integreret som en del af børnenes aktivitetsmønster i hverdagen. Ejerskabet kan dels skabes ved, at man har medindflydelse i planlægnings- og etableringsfasen, og oplevelsen af ejerskab kan endvidere fremmes ved at brugerne (dvs. børnene) har medindflydelse og evt. medansvar for vedligehold og udvikling af naturområderne (fx Andkjær et al, 2013).

Motivation og ejerskab kan endvidere sandsynligvis styrkes ved at brugerne (børnene) har mulighed for selv at ændre og udvikle de fysiske rammer, hvilket kræver en grad af fleksibilitet eller rummelighed i rummets opbygning og struktur. Man kan således forestille sig nye rammer i naturen, hvor børnene kan være medskabende ift. rummets udformning og selv påvirke og ændre på rummets struktur og aktivitetsmuligheder.³⁷

Baggrunden og udgangspunktet for projektet og undersøgelsen er et ønske om at få flere børn ud i naturen og være aktive samt få naturoplevelser. Selvom nyere forskning viser at mennesker kan få naturoplevelser selv i relativt kulturelle rammer (Andkjær et al, 2013), bør der fokuseres på de naturlige elementer, materialer og former, så oplevelsen af natur fremmes. Dette anses for vigtigt ikke mindst som en kontrast til de mange mere tilrettelagte og kulturelle rum og rammer, børn og unge i dag færdes i.

Natur og friluftsliv har betydning for børnene, og de har generelt lyst til at komme mere ud i naturen. En styrke i denne spørgeskemaundersøgelse er, at det er børnene selv, og ikke forældrene eller bedsteforældrene, som svarer på spørgsmåle om deres hverdagsfriluftsliv.

Børnenes svar ift. ønsker giver et overordnet men også relativt detaljeret billede af hvad de – ud fra deres erfaringshorisont – kunne ønske sig i naturen. Der er imidlertid ingen garanti for hvilken effekt de nævnte tiltag og aktivitetsmuligheder vil have, hvis de bliver realiseret.³⁸ Det skal endvidere fremhæves, at man udmærket kan forestille sig tiltag og muligheder som vil kunne have stor betydning, men som børnene i situationen ikke har haft fantasi til at kunne tænke sig til.

37 Det opfølgende kvalitative studie i NatureMoves peger således i denne retning (Andkjær et al., 2014).

38 Se mere om metode og metodekritik i del 1. De faste svarmuligheder er fx uden tvivl relativt styrende for hvad børnene svarer.

Undersøgelsen giver ny generel viden om børns hverdagsfriluftsliv og giver grundlag for en række forslag og anbefalinger. Samtidigt giver undersøgelsen ikke mulighed for at indhente specifik viden fx om særlige grupper af børn på særlige steder. For at supplere undersøgelsen vil det derfor være hensigtsmæssigt også at inddrage kvalitative studier, som gennem udvalgte casestudier kan supplere med mere indgående viden om børns oplevelser i forhold til friluftsliv og relationer til særlige steder i naturen (Andkjær et al, 2014). Der bør således arbejdes videre med at udvikle forskningsmæssig forståelse for, hvordan børn og unge oplever og bruger forskellige naturområder, og ikke mindst hvordan man med anvendelse af forskellige strategier, fx strukturelle ændringer i landskab og byrum, kan stimulere og udvikle børn og unges friluftsliv.

Det er ambitionen at undersøgelsens resultater og de foreslåede tiltag sammen med anden forskning kan anvendes som baggrund for igangsættelse af nye tiltag, som kan medvirke til at udvikle børns hverdagsfriluftsliv. Intentionen er at de konkrete forslag danner grundlag for en proces hvor konkrete projekter udvikles, evt. i samarbejde med udvalgte eksperter og med børn og unge. Resultatet af denne proces vil være nye visionære, men videnskabeligt begrundede, bud på anlæg og landskaber til udfoldelse af børns hverdagsfriluftsliv.

Referencer

- Abraham, A., Sommerhalder, K., & Abel, T. (2010). Landscape and well-being: a scoping study on the health-promoting impact of outdoor environments. *International Journal of Public Health*, 55(1), 59-69.
- Andersen D. & Kjærulff A. (2003). *Hvad kan børn svare på? - om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser*; Socialforskningsinstituttet 03:07, København.
- Andersen Nygård, S. (2012). *Natur i generationer*; Danmarks Naturfredningsforening, PROJEKT 58949.
- Andkjær, S. (2008). *Friluftsliv i Danmark. Unges deltagelse i friluftsliv set i kulturelt perspektiv*. Institut for Idræt og Biomekanik Odense: Syddansk Universitet. Ph.d.-afhandling.
- Andkjær, S., Arvidsen, J., & Dalgaard, K. (2013). *Rum og rammer for aktivt udeliv. Kvalitative casestudier*. Forskningsenheden Active Living, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
- Andkjær S., Arvidsen J., Høyer-Kruse J. (2014): *Teoretisk og forskningsmæssig baggrund for NatureMoves. 2014. Vidensblad 1*. Institut for Idræt og Biomekanik, Forskningsenheden Active Living, Syddansk Universitet (www.sdu.dk/naturemoves)
- Arvidsen, J., Dalgaard, K. & Andkjær, S. (2012). *Rum og rammer for aktivt udeliv. Et litteraturstudie om naturlige omgivelser betydning for aktivt udeliv*. Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
- Arvidsen, J., Høyer-Kruse, J., Andkjær, S. (2015) *Centrale begreber i spørgeskemaundersøgelsen, Vidensblad 3*. Institut for Idræt og Biomekanik, Forskningsenheden Active Living, Syddansk Universitet (www.sdu.dk/naturemoves)
- Becker-Christensen, C. (red.) (1999): *Politikkens nudansk Ordbog med etymologi*. København, Politikens forlag.
- Bates B, Stone MR. (2014). Measures of outdoor play and independent mobility in children and youth: A methodological review. *J Sci Med Sport*.
- Berggren-Bärring A. M. & Grahn P (1995). *Grønstrukturens betydelse for anvendningen*. Landskapsplanering Rapport 95/3 Alnarp.
- Caspersen, O.H. & Olafsson, A.S. (2006). Oplevelsesværdier og det grønne håndtryk – En metode til kortlægning og udvikling af friluftsoplevelser I hovedstadsregionen. *Skov & Landskab, By- og Landsplanserien nr. 27*, Frederiksberg.
- Christensen, Mette Krogh (2004). Professioner og værdier i idræt, Center for Idræt, Aarhus Universitet.
- Coon, J. T., Boddy, K., Stein, K., Whear, R., Barton, J., & Depledge, M. H. (2011). Does Participating in Physical Activity in Outdoor Natural Environments Have a Greater Effect on Physical and Mental Wellbeing than Physical Activity Indoors? A Systematic Review. *Environmental Science & Technology*, 45(5), 1761-1772.

- Crawford, D. W., Jackson, E. L., Godbey, G (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences* Vol. 13, Iss. 4, 1991.
- Dahl, K. M. (2007). *Udsatte børns fritid – et litteraturstudie*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- De Maio, T. J. (1984). Social desirability in survey measurement: A review. In C. F. Turner, ed. & E. Martin (Eds.), *Surveying subjective phenomena* (Vol. 2, pp. 257–282). New York: Russell Sage.
- Eichberg, H. 2011. Forklaring og forståelse – To forskningsveje, med friluftsliv som case. In: Haahr, J. & Andkjær, S. (red.): *Muligheder og begrænsninger for friluftsliv: konferencerapport - artikler og abstracts*. Institut for Idræt og Biomekanik, SDU. Movements 2011:2.
- Epinion Capacent for KOMPAN Play Institute (2007). *Undersøgelse af teenageres adfærd i forhold til fysisk aktivitet*.
- Fink, Hans (2003). Et mangfoldigt naturbegreb. In Fink, H. (red.): *Naturens værdi: Vinkler på danskernes forhold til naturen*. København. Gad.
- Fjørtoft, I & Reiten, T. (2003). *Barns og unges relasjoner til natur og friluftsliv. En kunnskapsoversikt*. HiT-skrift 10-2003. Bø: Høgskolen i Telemark.
- Fjørtoft, I. (2004). Landscape as playscape: the effects of natural environments on children's play and motor development. *Children, Youth and Environments*, 14(2), 23-44.
92
- Flyvbjerg, B. (1991). *Rationalitet og magt, bind I, Det konkrete videnskab*. Århus: Akademisk Forlag.
- Flyvbjerg, Bent (2010). Fem misforståelser om casestudiet. I: *Kvalitative metoder: En grundbog*. Hans Reitzels Forlag. 1. udgave, 1. Oplag.
- Forsberg P. & Høyer-Kruse J. (2013): *Facilitetsanalyse. Borgernes idrætsvaner og brug af faciliteter og udeområder i Rudersdal: Delrapport 2, 2013 Idrættens Analyseinstitut*.
- Forsberg P., Toft-Jørgensen L. & Høyer-Kruse J. (2014). *Idræt og faciliteter i Allerød Kommune. Analyse af drift, ønsker og behov på idrætsområdet*. Idrættens Analyseinstitut.
- Gentin, S. (2015). *Outdoor recreation and ethnicity – seen in a Danish adolescent perspective*. Institut for Geovidenskab og Naturressourcer, Ph.D.afhandling. Københavns Universitet.
- Grahn, P. (1991). *Om parkers betydelse: Parkers möjligheter att underlätta och berika föreningsverksamhet och arbete på daghem, skolor, servicehus och sjukhus*. Institutionen för landskapsplanering. Alnarp, Sveriges Lantbruksuniversitet. Disputats.
- Hart, Roger (1979): *Children's experience of place*. Oxford, England. Irvington.
- Hillman, M., & Adams, J. G. U. (1992). Children's Freedom and Safety. *Children's Environments*, 9(2), 12-33.

- Hjalager, A., Nielsen, N. C., Nielsen, T. T., Porner Nielsen, S P. (2013). *Avanceret teknologi i friluftslivet*. Center for landdistriktsforskning, Syddansk Universitet.
- Hjort, M. (2014). Planlægning af motions- og idrætsanlæg med brug af evidens. I Wagner, U., Storm, R.K., Jacobsen, P.J. (Red.). Sportmanagement. *Forum for Idræt, Historie og Samfund*. Syddansk Universitetsforlag.
- Høyer-Kruse, J. (2010). *Undersøgelse af idrætsfaciliteter i Slagelse Kommune. Forskningsrapport*. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
- Høyer-Kruse, J., Arvidsen, J., & Andkjær, S. (2015). *Valg af design og metoder i spørgeskemaundersøgelsen: NatureMoves, Vidensblad 2*. Institut for Idræt og Biomekanik, Forskningsenheden Active Living, Syddansk Universitet (www.sdu.dk/naturemoves)
- Ibsen, B., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Stöckel, J. T. (2015). *Pigers idrætsdeltagelse. Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?* Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
- Karsten, L. (2005). It All Used to be Better? Different Generations on Continuity and Change in Urban Children's Daily Use of Space. *Children's Geographies* Vol.3 (3), pp275-290.
- Kellert, S. R. (2002): Experiencing Nature: Affective, Cognitive, and Evaluative Development in Children. In: Kahn, p. and S. Kellert. 2002. *Children and Nature: Psychological, Sociocultural, and Evolutionary Investigations*. Cambridge, MA: MIT press.
- Kulturministeriet (2009). *Idræt for alle, Breddeidrætsudvalgets rapport - baggrund og analyse*; København.
- Laub, T. & Pilgaard, M. (2012). *Hvor dyrker danskerne idræt? Notat om brug af faciliteter på baggrund af undersøgelsen 'Danskernes motions- og sportsvaner 2011'*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Laub, T. & Pilgaard, M. (2013). *Danskernes motionsvaner 2011*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Louv, R. (2008). *Last child in the woods. Saving our children from nature-deficit disorder*. New York: Workman Publishing.
- Miljø- og Energiministeriet (1999): *Natur- og Miljøpolitisk redegørelse 1999*. København.
- Nabhan, G., & S. Trimble. (1994). *The geography of childhood: Why children need wild places*. Boston: Beacon.
- Nielsen, G. A., & Breum, L. (2010) : Hverdagsmotion I nærmiljøet. I Troelsen, J (red.): *Bevægende Rammer. Omgivelsernes betydning for fysisk aktivitet og sundhed*. pp. 75-94. Odense. Syddansk Universitetsforlag.
- Niras (2010). *Træningspavillioner og udendørs aktivitetsområder. Notat vedr. Træningspavillioner og udendørsaktivitetsområder*. Lokale og Anlægsfonden, København.

- Paltved-Kaznelson, C. (2009). *Natur i generationer*. Danmarks Naturfredningsforening.
- Pawlowski, C. S., Christiansen, L. B., Schipperijn, J., Troelsen, J. (2013). *EN GOD OMVEJ – Bevægelse i lokalområdet: Samlet evaluering af otte kommunale anlægsprojekter til fremme af rekreativ fysisk aktivitet*. Odense: Institut for Idræt og Biomekanik.
- Pedersen, B. & Brodersen, A. (1997). *Haser i Skoven*. Odense: Odense Socialpædagogiske Seminarium.
- Pilgaard, M. (2009). *Sport og motion i danskernes hverdag*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Pretty, J. N., Peacock, J., Sellens, M., & Griffin, M. (2005). The mental and physical health outcomes of green exercise. *International Journal of Environmental Health Research* 15: 319 – 337.
- Prout A. (2005): *The Future of Childhood. Towards the interdisciplinary study of children*. London and New York, RoutledgeFalmer, Taylor & Francis Group.
- Randrup, T. B., Schipperijn, J., Hansen, B. I., Jensen, F. S., & Stigsdotter, U. K. (2008). Natur og sundhed. Sammenhæng mellem grønne områders udtryk og brug set i forhold til befolkningens sundhed. *Park- og landskabsserien nr. 40*, Skov & Landskab, Hørsholm.
- Rasmussen, M., Pedersen, T. P., & Due, P (2014): *Skolebørnsundersøgelsen 2014*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Rasmussen, K. (2004). Places for children – childrens places. *Childhood* 11 (2)
- Roessler, K. K. (2003). *Arkitekturpsykologi - idrætsrum som med- og modspiller*. Lokale- og Anlægsfondens Skriftrække. København.
- Sallis, J.F., Cervero, R.B., Ascher, W., Henderson, K.A., Kraft, M.K. & Kerr, J. (2006). An ecological approach to creating active living communities. *Annual Review of Public Health*. 27: 297-322.
- Sandseter E. B. H. (2009). Characteristics of risky play. *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 9:1, 3-21, DOI: 10.1080/14729670802702762
- Sandseter, E. B. H. & Kennair, L. E. O. (2011). Children's Risky Play from an Evolutionary Perspective: The Anti-Phobic Effects of Thrilling Experiences. *Evolutionary Psychology* – ISSN 1474-7049 – Volume 9(2). 2011.
- Schipperijn, J., Ekholm, O., Stigsdotter, U., Toftager, M., Bentsen, P., Kamper-Jørgensen, F., & Randrup, T. (2010). Factors influencing the use of green space : Results from a Danish national-representative survey. *Landscape and Urban Planning*, Vol. 95, Nr. 3, 04.2010: 130-137.
- Skår, M. (2010). *Experiencing nature in everyday life*. Doctoral thesis 2010:07, Ås: UMB.
- Skår, M., Gundersen, V., Bischoff, A., Follo, G., Pærelussen, I., Stordahl, G. & Tordsson, B. (2014). *Barn og natur. Nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur*. - Temahefte 54. NINA, Trondheim 2014.

TNS Gallup (2015). *Børn i naturen*. Danmarks Naturfredningsforening. (<http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=21472>)

Tordsson, B. & Vale, L. S. R. (2013). *Barn, unge og natur - en studie og drøftelse av faglitteratur*. Høgskolen i Telemark, HIT Rapport nr.1. 2013.

Troelsen, J., Roessler, K. K., Nielsen, G. & Toftager, M. (2008). *De bolignære områders betydning for sundhed: hvordan indvirker bolignære områder på sundheden? – og hvordan kan udformningen gøres bedre?*. Odense, Institut for Idræt og Biomekanik.

Troelsen, J. (2010): *Bevægende Rammer. Omgivelsernes betydning for fysisk aktivitet og sundhed*. Odense. Syddansk Universitetsforlag.

Valentine, G. & McKendrick, J. (1997). Children's Outdoor Play: Exploring Parental Concerns About Children's safety and the Changing nature of Childhood. *Geoforum*, 28(2), 205-220, 1997.

Bilag 1

Kære skoleelev

Tak fordi du vil være med i vores undersøgelse.

Inden du går i gang vil din lærer gennemgå, hvad undersøgelsen handler om og hvordan du besvarer spørgeskemaet.

De **vigtigste ting** du skal være opmærksom på er altså:

Spørgsmålene handler om dine aktiviteter udendørs og i **fritiden**, dvs. **ikke i skoletiden**.

Du skal besvare spørgeskemaet **alene** - altså uden gode råd fra dine kammerater.

Der er ingen rigtige eller forkerte svar. Det vigtigste er, at **du svarer ærligt**.

Du må **ikke lukke spørgeskemaet** før du har svaret på alle spørgsmål. Husk at klikke på 'Afslut' på sidste side.

Du må gerne **spørge din lærer**, hvis du er i tvivl om noget undervejs.

NU må du gerne gå i gang..!

God fornøjelse og tak for din hjælp!

Jens, Søren & Jan

Syddansk Universitet

De første spørgsmål handler om hvor du kommer fra.

Hvilken kommune bor du i?

- (3) Kolding Kommune
- (2) Nordfyns Kommune
- (7) Odense Kommune
- (4) Ringkøbing-Skjern Kommune
- (5) Rudersdal Kommune
- (6) Tårnby Kommune

Hvad beskriver bedst det sted du bor?

Hvis dine forældre er skilt, så sæt kryds der du bor mest.

- (1) På landet
- (2) En lille landsby (under 1.000 indbyggere)
- (3) En mindre by (1.000-10.000 indbyggere)
- (4) En større by (over 10.000 indbyggere)
- (5) Ved ikke

Hvilken klasse går du i?

- (5) 6. klasse
- (8) 9. klasse

Hvilken klasse går du i?

- (5) 5. klasse
- (8) 8. klasse

Hvilken skole går du på?

- (1) Alkjærskolen
- (2) Amagerskolen
- (3) Bork Skole
- (4) Borris Skole
- (5) Fåster Skole

- (3) Provstegårdsskolen
- (4) Risingskolen
- (14) Anden skole

Hvilken skole går du på?

- (1) Birkerød Skole
- (2) Bistrupskolen
- (3) Dronninggårdsskolen
- (4) Egebækskolen
- (5) Høsterkøb Skole
- (6) Ny Holte Skole
- (7) Nærum Skole
- (8) Sjælsøskolen
- (9) Skovlyskolen
- (10) Toftevangskolen
- (11) Trørødskolen
- (12) Vangeboskolen
- (13) Vedbæk Skole
- (14) Anden skole

Hvilken skole går du på?

- (1) Almirde Viuf
- (2) Bakkeskolen
- (3) Christiansfeld Skole
- (4) Lyshøjsskolen
- (14) Anden skole

De næste spørgsmål handler om, hvad du laver udendørs og hvor du kommer.

Hvilke to steder kommer du mest, når du er udendørs i din fritid (dvs. uden for din skoletid)?

Markér max. 2 svar

- (6) Fejlservang Skole
- (7) Hee Skole
- (8) Holmsland Skole
- (9) Hvide Sande Skole
- (10) Højmark Skole
- (11) Kirkeskolen
- (12) Lem Stationskole
- (13) Nr. Vium-Troldhede Skole
- (14) Rindum Kjærgaard
- (15) Ringkøbing Skole
- (16) Ringkøbing-Skjern Ungdomsskole
- (17) Rækker Mølle Skolen
- (18) Skjernskolen
- (19) Spjald Skole
- (20) Stauning Skole
- (21) Tarm Skole
- (22) Tim Skole
- (23) Videbæk Skole
- (24) Vorgod-Bårde Skole
- (25) Ådum Børneunivers
- (26) Anden skole

Hvilken skole går du på?

- (1) Bogense Skole
- (2) Havrehedskolen
- (3) Havrehedskolen (Veflinge)
- (9) Anden skole, angiv hvilken: _____

Hvilken skole går du på?

- (1) Munkebjergskolen
- (2) Hunderupskolen

Må du komme disse steder?
 Markér ét svar for hvert sted

	Med Alene, uden at spørge om lov	Med Alene, hvis jeg spørger om lov	Med venner/selskends, venner/selskends, uden at spørge hvis jeg spørger om lov	Med venner/selskends, venner/selskends, kun med voksne
--	--	--	---	---

Sports- og idrætsanlæg (f.eks. boldbaner, multibaner, skateparker og atletikanlæg)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Skolegårde	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Indkøbsgader eller pladser (By)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Strand, sø eller å	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Havne eller havneområder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Parker eller grønne områder i byen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Skov eller krat	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
En have	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Mark eller eng	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Stier, veje og p-pladser i boligområder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

De næste spørgsmål handler om de steder i naturen, hvor du kommer mest.

Med natur mener vi områder som f.eks. skov, strand, sø, parker, enge eller naturlegepladser (ikke en have, et sport-/idrætsanlæg, et havneanlæg eller gader og veje).

Spørgsmålene er delt op mellem sommer- og vinterhalvåret.

Sommerhalvåret = april - september

Vinterhalvåret = oktober - marts

I hvilke naturområder kommer du mest i sommer-halvåret?

Lav en rækkefølge af naturområderne så de steder du kommer mest står øverst på listen, og de steder du kommer mindst står sidst. Du flytter naturområderne ved at "trække" i dem

	1	2	3	4	5	6	7
Skov eller krat	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Sø, strand eller å	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Naturstier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Park eller grønt område i eller nær byen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Eng, hede eller mark	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Naturlegeplads	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Et andet naturområde	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Du har valgt 'Skov eller krat' som 1. eller 2. prioritet i sommerhalvåret. Her kommer nogle spørgsmål om det naturområde og hvordan du bruger det.

Hvor ofte kommer du i naturområdet 'Skov eller krat'?

Sæt ét kryds

(1) Aldrig

(2) Sjældnere end hver måned

(3) 1-3 gange om måneden

Hvad laver du mest når du er i naturområdet 'Skov eller krat'?

Sæt ét eller flere krydser

- (1) Leger
- (3) Går en tur
- (4) Spiser i naturen
- (5) Klatrer i træer
- (6) Finder ting i naturen
- (7) Løber/dyrker idræt eller motion
- (8) Lufter hund
- (9) Laver bål
- (10) Samler bælg, svampe, blomster og lignende
- (12) Er ude og ride
- (13) Bygger hule eller lign.
- (14) Overnatter i naturen
- (15) Cykler
- (16) Spiller rollespil
- (19) Hænge ud (ophold)
- (20) Transporterer mig
- (99) Andet, skriv her: _____

Vælg de ord, der bedst beskriver naturområdet 'Skov eller krat'?

Markér max. 3 svar

- (1) Vildt
- (2) Smukt
- (3) Fredeligt
- (4) Spændende
- (5) Hyggeligt
- (6) Mystisk
- (7) Åbent
- (8) Skjult
- (9) Lille

- (4) 1 gang om ugen
- (6) 2-4 gange om ugen
- (7) Omtrent dagligt

Hvordan kommer du mest til og fra naturområdet 'Skov eller krat'?

Sæt ét kryds

- (1) Tager toget / bussen
- (2) Bliver kørt i bil
- (3) Cykler
- (4) Går / løber
- (5) Andet (f.eks. rulleskøjter, skateboard)

Hvor lang tid tager det at komme til naturområdet 'Skov eller krat'? (Kun den ene vej)

Sæt ét kryds

- (1) Under 5 minutter
- (2) 5-14 minutter
- (3) 15-29 minutter
- (4) 30 minutter eller derover
- (5) Ved ikke

Hvem er du mest sammen med når du er ude i 'Skov eller krat'?

Sæt ét kryds

- (1) Med familie
- (2) Med venner
- (3) Med mit hold/min gruppe
- (4) Jeg er der mest alene
- (5) Ved ikke

(10) Stort

(11) Andet, skriv her: _____

Færdiggør sætningen: "Jeg kan godt lide 'Skov eller krat', fordi..."

Markér max. 3 svar

(1) der er mange dyr, fugle og planter

(2) der er stille og fredeligt

(3) jeg kan lave mange forskellige ting

(4) jeg kan være sammen med vennerne

(5) jeg kan være mig selv uden voksne

(6) der er trygt og godt at være

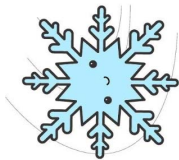
(7) der er ting som fortæller om gamle dage

(10) der er masser af plads

(8) jeg kan udfordre mig selv

(9) Andet, skriv her: _____

[tilsvarende spørgsmål til de andre naturområder om sommeren]

I hvilke naturområder kommer du mest i vinter-halvåret?

Lav en rækkefølge af naturområderne så de steder du kommer mest står øverst på listen, og de steder du kommer mindst står sidst. Du flytter naturområderne ved at "trække" i dem

1 2 3 4 5 6 7

Skov eller krat (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Sø, strand eller å (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Naturstier (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Park eller grønt område i eller nær byen (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Eng, hede eller mark (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Naturlegeplads (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Andet (end ovenstående slags natur) (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

Du har valgt 'Skov eller krat' som 1. prioritet i vinterhalvåret. Her kommer nogle spørgsmål om det naturområde og hvordan du bruger det.

Hvor ofte kommer du i det naturområde 'Skov eller krat' du bruger mest ?

Sæt ét kryds

(1) Aldrig

(2) Sjældnere end hver måned

(3) 1-3 gange om måneden

- (4) 1 gang om ugen
- (6) 2-4 gange om ugen
- (7) Omtrent dagligt

Hvordan kommer du mest til og fra naturområdet 'Skov eller krat'?

Sæt ét kryds

- (1) Tager toget / bussen
- (2) Bliver kørt i bil
- (3) Cykler
- (4) Går / løber
- (5) Andet (f.eks. rulleskøjter, skateboard)

Hvor lang tid tager det at komme til naturområdet 'Skov eller krat'? (Kun den ene vej)

Sæt ét kryds

- (1) Under 5 minutter
- (2) 5-14 minutter
- (3) 15-29 minutter
- (4) 30 minutter eller derover
- (5) Ved ikke

Hvem er du mest sammen med når du er ude i 'Skov eller krat'?

Sæt ét kryds

- (1) Med familie
- (2) Med venner
- (3) Med mit hold/min gruppe
- (4) Jeg er der mest alene
- (5) Ved ikke

Hvad laver du mest når du er i naturområdet 'Skov eller krat'?

Sæt ét eller flere krydser

- (1) Leger

- (3) Går en tur
- (4) Spiser i naturen
- (5) Klatrer i træer
- (6) Finder ting i naturen
- (7) Løber/dyrker idræt eller motion
- (8) Luffer hund
- (9) Laver bål
- (10) Samler bær, svampe, blomster og lignende
- (11) Er ude og fiske
- (12) Er ude og ride
- (13) Bygger hule eller lign.
- (14) Overnatter i naturen
- (15) Cykler
- (16) Spiller rollespil
- (19) Hænge ud (ophold)
- (20) Transporterer mig
- (21) Kæalker
- (22) Leger med sne
- (24) Skøjter
- (25) Løber på ski
- (69) Andet, skriv her: _____

[tilsvarende spørgsmål til de andre naturområder om vinteren]

De næste spørgsmål handler om hvad du synes om naturen.

Hvad er en god oplevelse i naturen for dig?

Markér max. 2 svar

- (1) Jeg har lært noget om naturen
- (2) Jeg har leget en hel masse sjovt
- (3) Jeg har lavet vilde ting
- (4) Jeg har hygget mig sammen med vennerne/familien
- (5) Jeg har fundet spændende ting
- (6) Jeg har fået motion
- (7) Jeg har været alene
- (8) Andet, skriv her: _____

Kunne du tænke dig at komme mere ud i naturen?

- (1) Ja
- (2) Nej
- (3) Ved ikke

Hvorfor kommer du ikke (mere) ud i naturen?

markér max. 3 svar

- (1) Vejret er dårligt
- (2) Der er for langt
- (3) Jeg har ikke lyst
- (4) Jeg har ikke tid pga. lektier
- (5) Det er for besværligt
- (6) Jeg har ikke tid pga. idræt/andre fritidsinteresser
- (7) Jeg har ikke tid pga. computer, spil eller tv
- (8) Der er for få aktivitetsmuligheder i naturen
- (9) Mine venner vil ikke med
- (10) Jeg må ikke

- (12) Det er kedeligt
- (13) Det er utrygt/farligt
- (14) Andet, skriv her: _____

Hvad skal der til for at du kommer mere ud i naturen?

markér max. 2 svar

- (1) Flere idéer til aktiviteter i naturen
- (2) Flere venner som vil med ud i naturen
- (3) Mere natur tætere på hvor jeg bor
- (4) Bedre tid til at komme ud i naturen
- (5) Flere aktivitetsmuligheder (fx redskaber og anlæg) i naturen
- (6) Mere viden/information om naturen
- (7) Andet, skriv her: _____

Hvad kunne du godt tænke dig i naturen?

markér max. 3 svar

- (1) Legepladser
- (2) Klatreanlæg/tarzanbaner
- (3) Motionsredskaber
- (4) Løbestier
- (5) Cykelbaner
- (6) Anlæg med vand
- (7) Svævebaner
- (8) Noget man kan bygge med
- (9) Skulpturer og kunst
- (10) Mødesteder/hænge-udsteder
- (11) Gemmesleder
- (12) Steder med dyr
- (13) Overnatningssteder
- (14) Vild natur
- (15) Andre idéer eller ønsker, skriv her: _____

Hvor gammel er du?

- (2) 10 år
- (3) 11 år
- (4) 12 år
- (5) 13 år
- (6) 14 år
- (7) 15 år
- (8) 16 år

Hvem bor du sammen med?

- (1) Mor og far
- (2) Mor
- (3) Far
- (4) Mor og far på skift
- (5) Andre

Hvor er dine forældre født?

(Giv ét svar i hver følge)

	Denmark	Sverige, Norge, Fintland eller Island	Et andet land i Europa	Et land udenfor Europa	Ved det ikke
Min mor er født i...	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Min far er født i...	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Arbejder dine forældre?

- (1) Begge mine forældre arbejder
- (2) Kun min mor arbejder
- (3) Kun min far arbejder
- (4) Ingen af mine forældre arbejder
- (5) Jeg er i tvivl/ved ikke

Skriv (max) 5 stikord til de ting du kunne tænke dig i naturen.

Skriv max. 5 stikord i tekstfeltet herunder:

- Legepladser _____
- Klatreanlæg/tarzanbaner _____
- Motionsredskaber _____
- Løbestier _____
- Cykelbaner _____
- Anlæg med vand _____
- Svævebaner _____
- Noget man kan bygge med _____
- Skulpturer og kunst _____
- Mødesteder/hænge-ud-steder _____
- Gemmesteder _____
- Steder med dyr _____
- Overnatningssteder _____
- Vild natur _____

Til sidst kommer der nogle spørgsmål om dig selv

Er du dreng eller pige?

- (1) Dreng
- (2) Pige

Hvilken sætning passer bedst på dig?

- (1) Jeg går til idræt, sport eller motion flere gange om ugen, hvor jeg træner hårdt
- (2) Jeg går til idræt, sport eller motion i min fritid ca. 1 gang om ugen, og derudover bevæger jeg mig hver dag, hvor jeg cykler, går eller leger
- (3) Jeg er aktiv (løber, går, cykler, spiller bold eller danser), men går ikke fast til noget i en idrætsforening/klub eller motionscenter.
- (4) Jeg deltager i andre aktiviteter, men ikke idræt, sport eller motion.
- (5) Jeg ser mest TV, spiller computer, hører musik eller laver andre stille aktiviteter.

Hvad gør du oftest hvis du kommer til at køde dig?

Markér max. 3 svar

- (1) Ser fjernsyn
- (2) Spiller computer
- (3) Læser en bog
- (4) Ringer/skriver til mine venner
- (5) Går ud og leger eller dyrker idræt
- (6) Går/cykler en tur
- (7) Går udenfor for og ser om der er nogen at være sammen med
- (8) Snakker med mine forældre
- (9) Andet, skriv her: _____

Det var det sidste spørgsmål i spørgeskemaet. Tusind tak for din besvarelse!

Tryk på knappen "Afslut" herunder til højre for at afslutte.

Serien MOVEMENTS

Se de tidligere udgivelser i rapportserien på CISC's hjemmeside: www.sdu.dk/cisc

- 2015:9 Jens Høyer-Kruse, Trygve Laub Asserhøj og Casper Due Nielsen: Skoleelevers og voksne borgeres deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter i Greve Kommune.
- 2015:8 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: Klubhusets betydning for idrætsforeningerne og deres medlemmer.
- 2015:7 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2013-2014.
- 2015:6 Bjarne Ibsen, Karsten Østerlund og Hans-Peter Qvist: Foreningsdeltagelse og frivilligt arbejdes betydning for demokratisk deltagelse.
- 2015:5 Karsten Østerlund, Bjarne Ibsen, Anne Sofie Berg og Sandra Christiansen: Muligheder og barrierer for forankring af Projekt Fokus.
- 2015:4 Bjarne Ibsen, Heidi Trankjær Bøndergaard og Peter Mindegaard: Evaluering af Projekt Fritidspas i Fredericia Kommune.
- 2015:3 Lise Specht Petersen: Aktivitetsoaser i Rudersdal Kommune.
- 2015:2 Kirsten Kaya Roessler (red.): Arkitektur og Psykologi: Casestudier i sygehuse, arbejdspladser og byrum.
- 2015:1 Bjarne Ibsen, Maja Pilgaard, Jens Høyer-Kruse og Jan Toftegaard Støckel: Pigers idrætsdeltagelse: Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?
- 2014:15 Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: At mestre livet med et synstab - kursus for nyblinde som led i en rehabiliteringsindsats.
- 2014:14 Peter Mindegaard og Søren Thorgaard Skou: Bedre Liv med Artrose – en folkesygdom med slagside: Patientuddannelse og træning til borgere i Hvidovre Kommune med artrose i knæ og hofter og kort eller ingen uddannelse.
- 2014:13 Peter Mindegaard: Sund i Hømarken.
- 2014:12 Karsten Østerlund: Social kapital i gymnastik og fitness: En undersøgelse for landsudvalget i DGI Gymnastik & Fitness.
- 2014:11 Ejgil Jespersen: Handicapforskning i idræt og bevægelse - Statusnotat om Center for Handicap og Bevægelsesfremme, August 2014.
- 2014:10 Jim Toft og Maja Ahler: Bevægelse, krop & sind: Idræt, sport og motion i socialpsykiatrien i Ringsted, Slagelse og Sorø Kommune.
- 2014:9 Karsten Østerlund, Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: Idræt, fritid og helbred for mennesker med funktionsnedsættelse.
- 2014:8 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Farum Arena.
- 2014:7 Rikke Agnete Andersen: Stemmer i Idrætshuset.
- 2014:6 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2012-2013.
- 2014:5 Jens Høyer-Kruse og Lau Tofft-Jørgensen: Undersøgelse af idrætfaciliteter i Skanderborg Kommune.
- 2014:4 Kurt Lüders: Sprækker i ADHD-diskursen.
- 2014:3 Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: Brugerundersøgelse af AquaPunkt-vandtræning.
- 2014:2 Bjarne Ibsen: 10 års forskning i bevægelser - CISC 2004-2014: Staturrapport for Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund - baggrund, undersøgelser og publikationer.
- 2014:1 Anna Staal: Unge, idræt og recovery: Evaluering af udviklingsprojekt om idræt for sindslidende.

- 2013:12 Maja Ahler: Lars Legemester og HandiLeg.
- 2013:11 Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Klaus Levinsen: Kontinuitet og forandring i foreningslivet: Analyser af foreningslivets udbredelse, sammensætning og karakteristika i 00'erne.
- 2013:10 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af projektet "Sund Rekrut"
- 2013:9 Peter Mindegaard, Bjarne Ibsen, Anne-Merete Kissow og Jan Sau Johansen: Brugerundersøgelse af undervisning i varmtvandsbassin.
- 2013:8 Sigrid Alison Rytz, Lars Elbæk og Bjarne Ibsen: Matematik- og læsetræning i en fodboldklub: Evaluering af Projekt Helhed i B 1909.
- 2013:7 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling'
- 2013:6 Michael Fehsenfeld, Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: YOUR GAM3: Gadeidræt i udsatte boligområder.
- 2013:5 Jan Toftegaard Støckel: Fysisk aktivitet i skolefritidsordninger: En analyse af institutionsstrukturer og kulturer under forandring.
- 2013:4 Kurt Lüders og Ejgil Jespersen: Idrætsdeltagelse blandt unge voksne med sindslidelser.
- 2013:3 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ – Bevægelse i lokalområdet: Samlet evaluering af otte kommunale anlægsprojekter til fremme af rekreativ fysisk aktivitet.
- 2013:2 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering af Anbragte Børn i Bevægelse.
- 2013:1 Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Lau Tofft-Jørgensen: Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune.
- 2012:17 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Naturparken Mellem Bakkedrag og Dalstrøg - Evaluering af en omdannet græsmark ved boligbebyggelse i Sønderborg.
- 2012:16 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: En Voldsom Omvej - Evaluering af en omdannet støjvold i Solrød.
- 2012:15 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Pixlpark - En Digital Legeplads - Evaluering af en omdannet plads i en ny bydel i Roskilde.
- 2012:14 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Et bevægelseseksperimentarium - Evaluering af en omdannet park ved Sundhedscentret i Nykøbing Sjælland.
- 2012:13 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Sidesporet - Evaluering af en omdannet asfaltplads ved Nørre Aaby station.
- 2012:12 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Opfordring til udfordring - Evaluering af omdannede restarealer i Kolding Bycentrum.
- 2012:11 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Byens Arena - Evaluering af en omdannet parkeringsplads ved boligbebyggelse i Høje Gladsaxe.
- 2012:10 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Dronningens Bastion - Evaluering af en omdannet bastion på et historisk voldanlæg i Fredericia.
- 2012:9 Thomas Skovgaard, Kurt Lüders, Jesper von Seelen, Mette Munk Jensen, Bjarne Ibsen, Casper Due Nielsen og Tobias Marling: Svømning i den danske folkeskole.
- 2012:8 Bjarne Ibsen, Venka Simovska og Henrik M. Larsen: Tilgængelighed til og deltagelse i idræt blandt børn og unge på Vesterbro: Evaluering af DGI-byens børne- og ungeprojekt Go-Active.
- 2012:7 Bjarne Ibsen ... et al.: Idrættens outsiders - Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idræt: Evaluering af puljen til idræt for vanskeligt stillede børn og unge.

- 2012:6 Jan Arvidsen, Karen Dalgaard Pedersen og Søren Andkjær: Rum og rammer for Aktivt Udeliv: Et litteraturstudie om naturlige omgivers betydning for Aktivt Udeliv.
- 2012:5 Bjarne Ibsen: Human Resource Management for Volunteers in Sports Organisations in Europe.
- 2012:4 Charlotte Skau Pawlowski og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ - Bevægelse i lokalområdet: Kvalitativ analyse af den kommunale planlægnings- og implementeringsproces forbundet med projektet.
- 2012:3 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af projekt Grib Chancen.
- 2012:2 Louise Bæk Nielsen og Bjarne Ibsen: Idrætsdeltagelse og idrætsfaciliteter i Vordingborg Kommune.
- 2012:1 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af Greve Kommunes metodeudviklingsprojekt "MultiMinen" - For 6-8 årige børn med overvægt.
- 2011:6 Peter Lund Kristensen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben': Den kvantitative del - Vejle Kommune.
- 2011:5 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af 'Bevæg dig sund og glad: Et projekt i Esbjerg Kommune for overvægtige børn og deres familier.
- 2011:4 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering vedrørende projekt Idrætszen.
- 2011:3 Bjarne Ibsen og Louise Bæk Nielsen: Idræt og idrætsfaciliteter på Bornholm.
- 2011:2 Jakob Haahr og Søren Andkjær (red.): Muligheder og begrænsninger for friluftsliv: Konferencerapport - artikler og abstracts.
- 2011:1 Ejgil Jespersen: Evaluering af Krop og Kontor forsøgsprojekter.
- 2010:7 Pernille Andreassen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben' - Vejle Kommune.
- 2010:6 Forskningsenheden for 'Bevægelse, Idræt og Samfund' (BIS): Forskningsprofil og udviklingsplaner for 2010-2014.
- 2010:5 Bjarne Ibsen, Anne Mette Walmar Hansen og Eva Vennekilde: Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen.
- 2010:4 Karsten Østerlund: Gå i Gang: Slutevaluering.
- 2010:3 Lise Specht Petersen: Rum for idræt og leg på Vesterbro.
- 2010:2 Bjarne Ibsen og Carsten Hvid Larsen: Aktivitet eller idrætspolitisk arbejde? Frivilligt arbejde i DGI Vestsjælland og DGI Nordsjælland.
- 2010:1 Bjarne Ibsen, Jan Toftegaard Støckel og Charlotte Klinker: Børn og fysisk aktivitet på Vesterbro.
- 2009:7 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: København – en by i bevægelse: evaluering af Københavns Kommunes motionsstrategi.
- 2009:6 Ole Lund: Evaluering af projekt 'Sund Cirkel'.
- 2009:5 Carsten Hvid Larsen og Bjarne Ibsen: Frivilligt arbejde i Gigtforeningen.
- 2009:4 Ole Lund: Sund indskoling – evaluering af sundhedsfremmende indsatser i SFO og indskoling i Frederikshavn Kommune.
- 2009:3 Kirsten Kaya Roessler: Gruppesamtaler som psykologisk behandling af kroniske smerter: erfaringer fra projektet "Tilbage til arbejdet".
- 2009:2 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Kolding By 2008.
- 2009:1 Ole Lund: Rend og Hop – Vi si'r stop: et sundhedsprojekts bestræbelser på at skabe bedre betingelser for det sunde liv i Varde Kommune.
- 2008:10 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Roskilde By.
- 2008:9 Per Jørgensen: Idrætspolitik i Gentofte Kommune gennem 100 år.
- 2008:8 Jens Høyer-Kruse, Malene Thøgersen, Jan Toftegaard Støckel og Bjarne Ibsen: Offentlige-frivillige partnerskaber omkring børn og fysisk aktivitet.

- 2008:7 Pernille Vibe Rasmussen: Foreninger og integration: Undersøgelse af foreningers vilkår for integrationsarbejde i Københavns Kommune.
- 2008:6 Thomas Gjelstrup Bredahl: Ekstern evaluering af Motion på Recept i Frederiksberg Kommune: September 2007.
- 2008:5 Thomas Gjelstrup Bredahl: Evaluering af Motion på Recept i Nordjylland 2007.
- 2008:4 Jens Troelsen, Kirsten Kaya Roessler, Gert Nielsen og Mette Toftager: De bolignære områders betydning for sundhed: hvordan indvirker bolignære områder på sundheden? – og hvordan kan udformningen gøres bedre?
- 2008:3 Ole Lund og Pernille Andreassen: Gå i gang: evalueringsrapport.
- 2008:2 Jan Toftegaard Støckel (red.): Parallel leg eller integreret leg? – partnerskaber om børn, leg og bevægelse.
- 2008:1 Pernille Vibe Rasmussen og Kirsten Kaya Roessler: Stofmisbrug og fysisk aktivitet: Evaluering af ”Krop og læring – Mere styr på eget liv”.
- 2007:1 Bjarne Ibsen: Børns idrætsdeltagelse i Københavns Kommune 2007.

